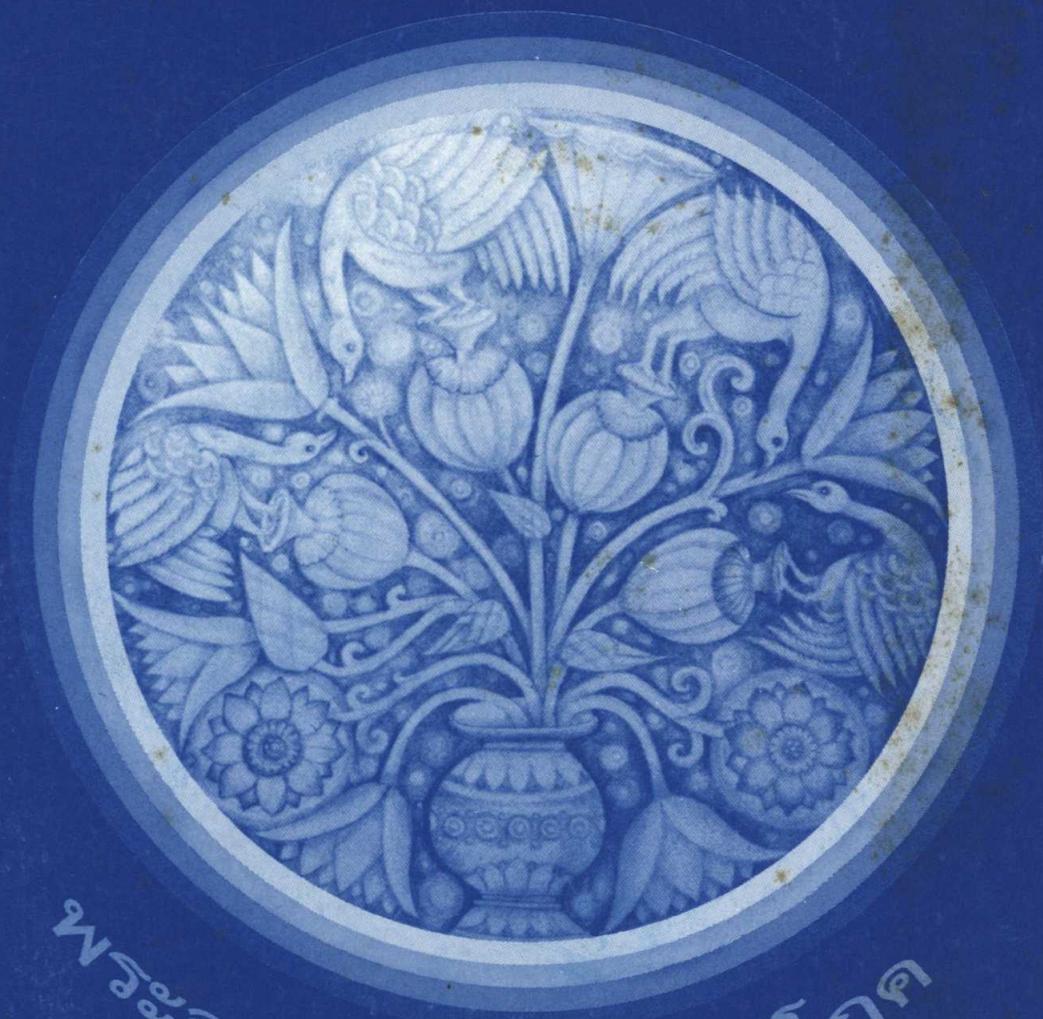

เสวยศวรรษ

ถนนวนหนังสือ □ ฉบับที่ ๒๑ ปีที่ ๔ เดือนมีนาคม-เมษายน ๒๕๓๗

พระสงฆ์ในสังคมบริโภาค

ภาพจากปก : พระสงฆ์ในสังคมาภิเษก

ภาพปกโดย : ทวีศักดิ์ อุซูดานนท์

■ ผู้จัดทำ ■

กลุ่มเสขียธรรมร่วมกับคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา(ศพพ.)

■ การเป็นสมาชิก ■

เสขียธรรม ออกเผยแพร่ปีละ ๖ ฉบับ ราคาฉบับละ ๒๐ บาท ค่าสมัครสมาชิก ๑๐๐ บาท/๑ ปี ประสงค์จะบอกรับเป็นสมาชิก โดยส่งธนาคัติหรือตัวแลกเงินในนาม **นายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์** มายังเลขที่ ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จพระเจ้าอยุธยา คลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ ปณ.คลองสาน

■ กลุ่มเสขียธรรม ■

เกิดขึ้นจากการรวมตัวของพระภิกษุและฆราวาสผู้ห่วงใยในพระพุทธศาสนาและสภาพของสังคมไทย มีความประสงค์จะประยุกต์ใช้ศาสนธรรมเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมอย่างสมสมัย นอกเหนือจากการประสานงานและเกื้อหนุนกำลังใจซึ่งกันและกันในการทำงานเพื่อสังคมในด้านต่างๆแล้ว ลักษณะเฉพาะอีกประการหนึ่งของกลุ่มก็คือ การเพียรพยายามประยุกต์ธรรมะเพื่อเป็นข้อวัตรปฏิบัติเพื่อขัดเกลาตนเอง โดยมุ่งสู่ประโยชน์สุขของสังคมและเพื่อสมดุลงของระบบนิเวศน์ อาทิ การลดและพยายามงดเว้นจากอบายมุขสมัยใหม่ เช่น บุหรี่ เครื่องดื่มประเภทยาชูกำลัง น้ำอัดลม ภาชนะพลาสติกและโฟม เป็นต้น

ผู้มีความสนใจ ติดต่อสอบถามรายละเอียดได้ที่ฝ่ายประสานงาน**กลุ่มเสขียธรรม** ๑๒๔ ซอยวัดทองนพคุณ ถนนสมเด็จพระเจ้าอยุธยา เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐ โทร. ๔๓๗-๙๔๔๕, ๔๓๗-๙๔๔๐

■ คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา(ศพพ.) ■

ก่อตั้งเมื่อพ.ศ.๒๕๒๒ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑. ประสานงานระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคลและหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและการพัฒนาเพื่อดำเนินงานร่วมกัน
๒. แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจเรื่องศาสนาและการพัฒนา พร้อมทั้งศึกษาหาแนวทางร่วมกันในการทำงาน
๓. มีกิจกรรมและสรรหาทรัพยากรบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อสนับสนุนส่งเสริม หน่วยงานซึ่งต้องการการเกื้อหนุนดังกล่าว

เสขียธรรม

เป็นจดหมายข่าวมีวัตถุประสงค์
เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด ความรู้

และประสบการณ์

การประยุกต์หลักธรรม

มาใช้กับชีวิต และสังคมสมัยใหม่
ทั้งในหมู่ของบรรพชิตและฆราวาส

บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

นายธำรง ปัทมภาส

คณะสาราณีย์กร

ฝ่ายสงฆ์

พระครูสังฆวิชัย

พระอธิการทับทิม อนาวโร

พระอธิการวิทยา จิตตธมโม

พระมหาประจวบ ปญญาทีโป

พระมหานรินทร์ สุภธมโม

พระมหาเจิม สุวโจ

พระไพศาล วิสาโล

พระสุทัศน์ วชิรญาณโณ

ฝ่ายฆราวาส

นายสันติสุข โสภณสิริ

นายนิพนธ์ แจ่มดวง

น.ส.ปัดติดา ยรรยงยุทธ

นายปรีดา เรืองวิชาธร

นายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์

นายสมเกียรติ มีธรรม

นายวรพงศ์ เวชมาสินนท์

น.ส.อภิญา สุวรรณสรพล

น.ส.นุชรี ศรีวิโรจน์

นายสานนท์ สุขกิจ

สารบัญ

๒	สาราโหมโรง	
๓	จดหมายสหายธรรม	
๖	หน้าแรก	
	- อนามัยโลกซีโรคี๊ยาเพิ่มในเอเชีย	
๘	เรื่องจากปก	
	- พระสงฆ์ในสังคมบริโศค	ส. ศิวรักษ์
๑๕	บทนำ	
	- บทบาทพระสงฆ์กับชุมชน	
	ในท่ามกลางกระแสวัฒนธรรมแห่งการบริโศค	
๑๘	ปรากฏการณ์ธรรม	
	- ธรรมะกับป่า	พระประจักษ์ คุตตจิตโต
๒๓	ประยุกต์ธรรมเพื่อสังคม	
	- สตรีนิยม พุทธศาสนากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม	เชลลี แอนเดอร์สัน
๒๘	อนุทินเสขิยธรรม	
	- สัมพันธ์ภาพจากชีวิตสู่ชีวิต	
	บทบาทพระสงฆ์กับการแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ (๒)	พิภพ อุดมอิทธิพงษ์
	- ศาสนทายาทกับการพัฒนาสังคม	"ชลัมพู"
๓๘	กระแสใหม่	
	- วัยรุ่นกับการปฏิบัติธรรม	"กongsara"
๔๒	พระดีศรีสยาม	
	- พระวิษณุเทพ ปัญญาวุฑฒ โพระนักพัฒนาผู้ทำกระแสโลกานุวัตร	
		สมเกียรติ มีธรรม
๔๗	มองลอดหน้าต่างวัด	
๕๐	สตรีและเด็ก	
	- จากต่างแดนสู่แม่ชีไทย	แม่ชีเวนต์ แมคเคเร
๕๓	ตู้หนังสือเสขิยธรรม	
๕๕	บทกวี	
	- ไปรดเรียกฉันตามนามจริง	ดิช นัท อันท์ รจนา "สดใส" แปล
๕๖	พุทธศาสนาในโลกกว้าง	
	- พุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคม - ญี่ปุ่น	"อรชุน"
๕๙	มุมมองใหม่	
	- วิกฤตการณ์สยามและทางออก	เกียรติ ช่วยการ
๖๓	แข่งแซวในดงขมิ้น	
๖๖	ตามสถานการณ์	
	- ป่าต้องไม่ตายไปก่อนคน	"ผู้สื่อข่าววิสามัญ"
๖๙	พุทธทาสปริทรรศน์	
	- มรดกทางปัญญาของท่านอาจารย์พุทธทาส	สุวรรณา สถาอานันท์

พร้อมกับจดหมายข่าว **เสขิยธรรม** ฉบับที่แล้ว ท่านผู้อ่านคงได้รับแบบประเมินผล ๒ รายการคือ แบบประเมินกิจกรรมศพพ.หนึ่ง และแบบประเมินจดหมายข่าว **เสขิยธรรม** หนึ่งที่จะกล่าวถึงต่อไป เป็นผลจากแบบประเมินในชุดหลัง

ที่ส่งมาแล้ว ๒๗ ฉบับ ล้วนมีประโยชน์ต่อผู้จัดทำเป็นอย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ ที่นำมาลงเป็นความเห็นบางส่วน

เริ่มจาก**คอลัมน์ที่ควรปรับปรุง**ที่เสนอมามีพุทธศาสนาในโลกกว้าง, ตามสถานการณ์, สตรีและเด็ก, หน้าแรก, เรื่องจากปก แต่ทั้งนี้ดูเหมือนท่านผู้อ่านจะไม่มีความเห็นลงกันทั้งหมด บางท่านกลับชมคอลัมน์เหล่านี้ว่า “ดี” หรือ “ดีมาก” ด้วยซ้ำ ฉะนั้นถ้าจะได้ระบุมาด้วยว่าควรปรับปรุงด้วยเหตุใด น่าจะเป็นประโยชน์ในทางปฏิบัติมากยิ่งขึ้น

ด้านภาษา บางท่านบอกว่า “เนื้อหาเข้าใจยาก” “ควรใช้ภาษาให้สั้นลงแต่มีสาระ” “เนื้อหาทันสมัย แต่ต้องเอาคนโบราณเป็นแบบ” บ้าง

เนื้อหาสาระที่ควรเพิ่ม พระเมตตา วิหาโร วัดถ้ำเขากระเจียว ลพบุรี บอกว่า “ควรจะนำธรรมะปฏิบัติสายพระป่ามาลงบ้าง มีแต่ธรรมะการเมือง” และ “ควรจะมีคอลัมน์หนึ่ง เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกเขียนบทความร่วมกิจกรรมด้วย เพื่อเปิดโอกาส ใจกว้าง” พระพิทักษ์พงษ์ ธมฺวโส วัดศรีโคมคำ จ.พะเยา บอกว่า “ควรเพิ่มธรรมะจากพระไตรปิฎกฉบับพิสดารบ้างเล็กน้อย”

คอลัมน์ใหม่ พระฉลอม อุตตคุตโต วัดสว่างอารมณ์ สุรินทร์ เสนอว่า “ควรเปิดคอลัมน์พระนักพัฒนารุ่นใหม่ (รุ่นหนูตะเภา) เพราะจะทำให้เขามีกำลังใจและเป็นจุดสนใจของพระนักพัฒนาท่านที่สำเร็จแล้วบ้าง”

นอกจากนั้นยังมีความเห็นเพิ่มเติมที่น่าสนใจอีกอย่างเช่น พระสุริยันต์ โอภาโส วัดธารน้ำไหล จ.สุราษฎร์ธานี เทศนาว่า “ไม่ทราบว่าจะทางศพพ.จะมีบทบาทอย่างไรในการทำให้การศึกษาแผนปัจจุบันของเยาวชนสมบูรณ์ขึ้น ที่หลวงพ่อกุฑาทาสชอบเรียกว่าการศึกษาสุนัขหางด้วน คือไม่ได้เน้นเรื่องศีลธรรม เพื่อให้รู้กฎของธรรมชาติ ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นก็เพราะนักศึกษาไม่เข้าใจกฎของธรรมชาติ คือเข้าใจศีลธรรม (แบบ) แคบๆ ไม่ค่อยเข้าใจธรรมะในสี่ความหมายคือ ๑) ตัวธรรมชาติ ๒) กฎธรรมชาติ ๓) การทำหน้าที่ตามกฎธรรมชาติ ๔) การได้รับผลจากการทำหน้าที่ (ทุกวันนี้) เพราะไม่เข้าใจกลไกของธรรมชาติ เลยสู้กับกระแสของสิ่งที่มาด้วยความเห็นแก่ตัวไม่ไหว”

พระปฏิคม ปญญาโร วัดสว่างเลิงแสง จ.ขอนแก่น เสนอติศรับว่า “ถ้าศพพ.เรามีทุนมากพอ น่าจะส่งให้เจ้าอาวาสทั่วประเทศได้อ่าน” แต่คงทำได้ยาก พระครูสิริชัยนาค วัดราชสิงขรณ จ.หนองคาย พระนักสู้ของเราเห็นใจสตรีเพศ บอกว่า “ควรมุ่งเน้นสถานะของสตรีในพุทธศาสนาและทางกฎหมายด้วย เท่าที่ได้รับทราบมาในขณะนี้ สตรีเพศถูกลดทอนสถานะอย่างยิ่ง จะรณรงค์ต่อไปอย่างไร สตรีจะไม่ถูกกดขี่ต่อไป”

พระครูมานัสสีพิทักษ์ วัดโพธาราม จ.พะเยา เสนอว่า “ให้หาประวัติการทำงานของพระสงฆ์ที่ประสบความสำเร็จในการทำงาน ตลอดจนถึงปัญหาและอุปสรรคของท่านเหล่านั้นมาเขียนลงใน**เสขิยธรรม**”

เหล่านี้ล้วนเป็นความเห็นที่มีค่าและน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

โครงการอบรมเกษตรธรรมชาติ

สวนธรรมศิลา จ.บุรีรัมย์

อาตมาได้ทำโครงการอบรมเกษตรธรรมชาติมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๓ ในเขตอำเภอเมืองจ.กำแพงเพชร ปีแรกที่ไปอบรมมีผู้สนใจมากเหมือนกัน คิดว่าจะขยายพื้นที่ในปีถัดมา แต่ไม่เป็นผล และผู้ที่เคยทำกลับลดลงไปทุกปี ตอนนี้อย่างเหลือผู้ที่ทำอยู่ไม่มาก ซึ่งมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้ความสนใจจะทำเกษตรธรรมชาติลดลง ทั้งที่เป็นวิธีการที่มีผลดีต่อเกษตรกรเอง เมื่ออาตมาได้ไปศึกษาปัญหาแล้ว คิดว่าต้องปรับแผนใหม่เพื่อสร้างความเข้าใจที่ดี สร้างความสามัคคีในกลุ่มผู้สนใจ และให้การศึกษแก่เขาโดยละเอียดทุกขั้นตอนอย่างต่อเนื่อง

สำหรับโครงการนี้ อาตมาคาดว่าจะทำไปเรื่อยๆ เป็นโครงการระยะยาว และจะทำในหลายพื้นที่ ทั้งที่จ.กำแพงเพชร และจ.บุรีรัมย์ ตอนนี้ได้ศึกษาข้อมูลเรื่องเกษตรธรรมชาติจากคุณคำเตื่อง ภาษี เพราะอยู่ใกล้กัน แต่ยังไม่ได้บันทึกภาพขั้นตอนการทำงานจนถึงการเก็บเกี่ยว คิดว่าถ้าได้รับการสนับสนุนเรื่องอุปกรณ์เก็บข้อมูลการเผยแพร่แล้วจะทำให้เกษตรกรเข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น และเกิดความมั่นใจในตนเอง เมื่อมีผู้คอยให้กำลังใจอยู่ทุกระยะ อาตมาจึงได้ทำโครงการเพื่อขอความสนับสนุนมายังคณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.) อย่างไม่เสียกัลล้องพิจารณาดู

พระสมพร รตนโน

-โครงการนี้ ศพพ.อนุโมทนาอย่างยิ่ง และพร้อมกันก็ได้ให้การสนับสนุนแล้วครับ

สวนโมกขพลาราม

อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี

อาตมาได้รับหนังสือ “หน้ากระดานเรียง (๑)” เรียบร้อยแล้ว และจะพยายามใช้หนังสือนี้ให้เกิดประโยชน์อย่างที่สุด หากมีเวลาพอจะเขียนวิจารณ์มายังเสขิยธรรม

เนื่องจากขณะนี้กำลังพยายามท่องบาลี ไวยากรณ์ เพื่อไปสมัครเรียนที่วัดชันเงิน จ.ชุมพร สาเหตุที่ต้องเรียนภาษาบาลีก็คือ “ยมจุมกท่านอื่นใช้มานานเกินไปแล้ว”

อาตมาปรารถนาจะสมัครจดหมายข่าวเสขิยธรรม แต่เพราะ “สิ้นเนื้อประดาตัว” จึงขอเสนอไปยังเพื่อนชมราวาส (หากเขาเห็นชอบ ก็คงจะส่งไปสมัครและรณาทัดถึงศพพ.ในภายหลัง)

ขออนุโมทนาในกุศลเจตนาของศพพ.

พระวชิร วชิรญาณโณ

-เสียดายที่ “เสขิยธรรม” ไม่มีคอลัมน์ บาลีศึกษาทำนองนี้ และสารานุกรมก็ยังคงต้องอาศัยจุมกคนอื่นหายใจอยู่เป็นจำนวนมากครับ และเช่นเคย แม้ “สิ้นเนื้อประดาตัว” (ซึ่งเหมาะแล้วในฐานะที่เป็น “ภิกขาจาร” มิใช่หรือ) ทางเรายังยินดีจัดหนังสือถวายอย่างต่อเนื่องตราบที่ยังแสดงความสนใจครับ

ศูนย์เผยแผ่พระธรรมเพื่องานพระพุทธศาสนา
 วัดถ้ำเขาวงเจ็ว ธรรมจิต
 ต.หนองม่วง อ.หนองม่วง จ.ลพบุรี

จดหมายข่าวเสขิยธรรม ควรจะเน้น
 เนื้อหาทางด้านธรรมปฏิบัติ อย่างน้อยๆก็สัก
 ๑ หน้า ซึ่งอาตมาเห็นว่าจะประโยชน์มาก
 สำหรับพระใหม่ และญาติโยมที่สนใจด้านการ
 ปฏิบัติธรรม

เสขิยธรรม เน้นเรื่องการเมือง และมอง
 โลกตัวมากเกินไป ทำให้ลืมมองปัญหาใกล้ๆตัว
 การแก้ปัญหาของสังคมนั้น เราต้องเน้นที่ตัวคน
 จึงจะได้ผล

อาตมาเห็นว่า บทความบางบทมีประโยชน์
 มาก เช่น บทความของหลวงปู่พุทธทาส และ
 เรื่องเกี่ยวกับหลวงพ่อประจักษ์ คุตตจิตโต (การ
 อนุรักษ์ป่า) ควรจะนำมาลงทุกฉบับ เพราะอ่าน
 แล้วทำให้เข้าใจอะไรๆ ดีขึ้น อย่างน้อยๆ ก็ได้
 “ปัญญา”

คงไม่ว่านะที่อาตมาให้ข้อคิด เพราะ
 ต้องการให้เราปรับปรุงเนื้อหาในหนังสือมากขึ้น
 อาตมาว่าควรจะมีสักบทความที่เราจะมีเรื่อง
 เกี่ยวกับการเสกคนให้เป็นมนุษย์ เสกมนุษย์ให้
 เป็นเทวดา เสกเทวดาให้เป็นพระ เสกพระให้
 สอนญาติโยมให้มีปัญญา และสอนให้ญาติโยม
 เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน อาตมาเห็นว่าสังคมสงฆ์
 ในปัจจุบันนี้สอนคนให้หลง (ง) อย่างเช่น สอน
 ให้คนพึ่งเศษดิน เศษหิน ไม่ยอมสอนให้ญาติโยม
 พึ่งธรรมะหรือพึ่งตนเอง หวังว่าคงได้รับพิจารณา
 บทความเหล่านี้

ขณะนี้อาตมาได้ออกบรรยายธรรมแก่

เยาวชน นักเรียน ในเขตอำเภอบ้านหมี่
 หนองม่วง พระพุทธบาท จ.สระบุรี อาตมาเห็น
 สภาพของเด็กๆ แล้วน่าเป็นห่วงมากคือ พระที่
 จะไปอบรมบรรยายธรรมในโรงเรียนนั้นมีน้อย
 หรือไม่มีเลย ส่วนเด็กๆ ไม่มีความรู้เกี่ยวกับ
 พุทธศาสนาเลย หรือมีก็น้อย บางโรงเรียน
 อาตมาถามว่า พระพุทธเจ้าของเรามีนามเดิมชื่อ
 ว่าอะไร เขาตอบว่า “พระเยซู” อาตมาได้ยินแล้ว
 ไม่ค่อยสบายใจ อาตมาอยากให้พระหนุ่มๆ
 ออกทำงานให้กับพุทธศาสนาบ้าง อย่ามัวแต่
 นอนอยู่ที่วัดเลยครับ ศาสนาคริสต์เขาเจาะเด็ก
 เราแล้ว เร็วๆครับช่วยกันก่อนที่จะสายเกินไป

พระเมตตา วิหาโร

-ที่ให้คำแนะนำมานั้นเป็นคุณอย่างยิ่ง
 ธรรมปฏิบัติใดดีจะได้ทยอยนำมาลงนับตั้งแต่
 ฉบับหน้าเป็นต้นไปครับ ส่วนสภาพเด็กที่เข้าใจ
 พระพุทธศาสนาน้อยลง ขอให้ถือเป็นกำลังใจให้
 เร่งทำงานอย่างแข็งขันมากขึ้นเถิดครับ และเป็น
 ธรรมดาอยู่ดีที่ศาสนาหลักโดยอ้อมแพร่เข้าไป
 ช่วยเหลือชนหมู่มาก คงต้องยอมรับว่า เพื่อน
 คริสตศาสนิกเรามีความสามารถมากในเรื่องนี้
 แต่ความสำเร็จของเขาก็หมายถึงความล้มเหลว
 ของเราเอง คนไทยไม่ใช่ไม่นับถือพุทธกันอยู่
 มากหรอกครับ อยู่ที่ว่านับถือกันอย่างไรต่างหาก
 ดูพระเครื่องที่นิยมปลุกเสกกันเกลื่อนเมือง
 พร้อมถ้อยความภาษาพ้อขุนรามฯ ที่เขียนด้วย
 บัวหมากน้ำลาย ที่แม้แต่ ๔พณฯ รัฐมนตรี
 มหาตมไทยยังถือประจุกพรล้าค่าซึครับ

ศูนย์เผยแผ่พระพุทธธรรม เพื่องานพระพุทธศาสนา

จัดงาน ปฏิบัติธรรมเสริมปัญญา ณ
วัดถ้ำเขากระเจียว ธรรมจิต ต.หนองม่วง
กิ่งอำเภอนองม่วง จ.ลพบุรี ๑๕๑๗๐

ระหว่าง ๒๓-๓๐ มี.ย. ๒๕๓๗

ขอเชิญผู้สนใจร่วมปฏิบัติธรรม ฟังการ
บรรยายปาฐกถาธรรมจากพระคณาจารย์ผู้ทรง
คุณธรรม พระสุปฏิปันโน ญาติโยมสามารถ
บวชเนกขัมมะเพื่อสร้างบารมีได้ตลอดงาน

การเดินทางไปวัดถ้ำ

รถสายลพบุรี-ตาคูลี ลงที่หน้ากิ่งอ.
หนองม่วง (วัดอยู่หน้ากิ่งอำเภอนองม่วง) รถสาย
สุพรรณบุรี-หนองม่วง รถสายเชียงใหม่-โคราช
และรถสายนครสวรรค์-โคราช ลงที่ตลาด
หนองม่วง ต่อมอเตอร์ไซด์ ๑๕ บาท

ผู้เข้ารับการอบรมปฏิบัติธรรมในครั้งนี้
ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทางวัดมีโรงทาน
บริการ ส่วนท่านผู้มีจิตศรัทธา จะร่วมเป็น
เจ้าภาพถวายอาหาร น้ำปานะ แก่พระภิกษุและ
สามเณร

ติดต่อสอบถามทางวัดได้ โทร.(๐๓๖)

๔๓๓๓๗๘, ๔๓๑๔๗๘

สมาชิกอุปถัมภ์เสถียรธรรม น.๒๑

๑. ดร.ลักษณะวัตร ปาละรัตน์	๑๐๐ บาท
๒. แม่ชีสุมนา เสงส์สวัสดิ์	๑,๐๐๐ บาท
๓. พระมหาประจวบ ปัญญาที่ไป	๒๐๐ บาท

โครงการพระภิกษุผู้สูงอายุ “แก่อายุมีปัญญา ชาวไทยมีสติ”

หลักการและเหตุผล

ด้วยปรากฏว่ามีพระภิกษุผู้สูงอายุจำนวนมากที่ยังไม่ได้รับการดูแลให้มีความเป็นอยู่ที่ดีตามอัธยาศัย ถูกทอดทิ้ง และไม่มีโอกาสได้ทำประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้ยังมีพระภิกษุหนุ่มที่มีความตั้งใจจะบวชต่อไปอีกไม่น้อยกว่า ๕ พรรษา ปรารถนาจะพัฒนาตนเอง และทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม หากขาดซึ่งโอกาส

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อดับทุกข์ตนเอง และช่วยเหลือเพื่อนร่วมทุกข์
 ๒. เพื่อรณรงค์ให้ลด ละ เลิก อบายมุขทุกชนิด
 ๓. เพื่ออนุรักษ์ทรัพย์ากรธรรมชาติ พร้อมทั้งปลูกป่าและพืชสมุนไพร
 ๔. เพื่อส่งเสริมกิจกรรมสัมมาชีพ เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ ธนาคารหมู่บ้าน ฯลฯ
 ๕. เพื่อรวมกลุ่มบรรพชิตและฆราวาสที่ต้องการฝึกอบรมโลกุตตรธรรม ตามปณิธานของท่านอาจารย์พุทธทาส
- ผู้ประสานงานโครงการ พระวินัย สิริโรโรทสวนโมกขพลาราม

ขอเชิญมาร่วมกันในวันล้าอายุท่าน
อาจารย์พุทธทาส ระหว่าง ๒๖-๓๐ พฤษภาคม
ศกนี้ ณ สวนโมกขพลาราม

หมายเหตุ มีที่ดำเนินการพร้อมอยู่แล้ว วัด
โนนหอม น้ำตกในเพลลา และถ้ำเขากระเจียว อ.หนอง
จ.นครศรีธรรมราช

สภาพเศรษฐกิจที่ดีขึ้น และความรู้สึกอยากเป็นอิสระของสตรีและเยาวชนเอเชีย ทำให้อุตสาหกรรมยาสูบรุดหน้าขึ้นมากมาย เป็นเหตุให้โรคที่เนื่องมาจากการสูบบุหรี่เพิ่มมากขึ้นด้วย ทั้งนี้ตามรายงานขององค์การอนามัยโลกเมื่อเร็วๆ นี้

ผู้เสียชีวิตจากโรคเนื่องจากบุหรี่ในปัจจุบันจำนวน ๓ ล้านคนต่อปีทั่วโลก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวตะวันตก จะเพิ่มขึ้นเป็น ๑๐ ล้านคนภายใน ๓๐ ปี และในปี ๒๕๖๘ จะมีผู้เสียชีวิตจำนวน ๒ ล้านคนเฉพาะในประเทศจีนแผ่นดินใหญ่ตามคำรายงานของฮาน ชัง แต่ผู้อำนวยการองค์การอนามัยโลกภาคพื้นแปซิฟิกตะวันตก

“มันเหมือนกับสงครามฝิ่นครั้งใหม่” จูดิธ แมคเคย์ ที่ปรึกษาองค์การอนามัยโลก และผู้อำนวยการหน่วยให้คำปรึกษาการควบคุมยาสูบในเอเชียประจำประเทศฮ่องกงกล่าว และเสริมว่า ขณะที่การยอมรับทางสังคมต่อการสูบบุหรี่ในประเทศพัฒนาแล้วลดลง บรรษัทบุหรี่ข้ามชาติได้พยายามปลุกฝังนิสัยนี้ใน

อนาถาโลก ชี้โรคช้ำยาเพิ่มในเอเชีย

ผู้เสียชีวิต
จากโรคเนื่องจากบุหรี่
ในปัจจุบัน จำนวน
๓ ล้านคนต่อปีทั่วโลก
ซึ่งส่วนใหญ่เป็น
ชาวตะวันตก
จะเพิ่มขึ้นเป็น ๑๐ ล้านคน
ภายใน ๓๐ ปี
และในปี ๒๕๖๘
จะมีผู้เสียชีวิต
(เนื่องจากบุหรี่)
จำนวน ๒ ล้านคน
เฉพาะใน
ประเทศจีนแผ่นดินใหญ่

หมู่ชาวเอเชียมากขึ้น

ฮานได้ยกตัวอย่างตัวเลขประมาณการณ์ตลาดของบุหรี่ในภูมิภาคนี้ ซึ่งคาดว่า จะขยายตัวขึ้นร้อยละ ๓๓ ระหว่างปี ๒๕๓๔ ถึง ๒๕๔๓ “โรคสืบเนื่องจากบุหรี่ อากาการพิกการ และผู้เสียชีวิตจะเพิ่มตามไปด้วย” เขากล่าว

เขากล่าวว่า ตัวเร่งการเติบโตของตลาดบุหรี่ได้แก่ “จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น การที่ผู้หญิงจำนวนมากขึ้นนิยมสูบบุหรี่ และฐานะที่ดีขึ้นซึ่งจะทำให้การซื้อหาบุหรี่ง่ายขึ้น โดยเฉพาะในหมู่เยาวชน”

การโหมโฆษณาโดยบริษัทยาสูบ การปราศจากความรู้ถึงโทษภัยของการสูบบุหรี่ในหมู่ประชาชนที่ยังดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และการขาดเงินทุนและความสนับสนุนต่อมาตรการควบคุมการสูบบุหรี่ เหล่านี้ก็เป็นปัจจัยสำคัญเช่นกัน

เขากล่าวอีกว่า การรณรงค์ให้การศึกษาและความรู้ การออกกฎหมาย และการกำหนดราคาเป็นเรื่องจำเป็น

แมคเคย์กล่าวว่า การโฆษณาบุหรี่ที่ได้รับการกวัดขั้นอย่างเข้มงวดในตะวันตก กลับมาเน้นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้หญิงในเอเชียเพิ่มมากขึ้น

“พวกเขาโฆษณาว่า การสูบบุหรี่เหมือนกับการปลดแอกตนเอง เป็นของโก้เหมือนในประเทศตะวันตก” แมคเคย์กล่าว

นายแพทย์เวง ซินซี เจ้าหน้าที่สมาคมการสูบบุหรี่และสุขภาพ บักกิง กล่าวว่า การสูบบุหรี่เป็นสาเหตุสำคัญที่สุดของโรคต่างๆ ในประเทศจีน และจีนจะเป็นสนามทดสอบความพยายามจากทั่วโลกที่จะควบคุมโรคมะเร็ง โรคหัวใจ และทางเดินหายใจ และปัญหาทางสุขภาพอื่นๆ

“จีนเป็นผู้ผลิตและบริโภคยาสูบกลุ่มใหญ่ที่สุดในโลก การรณรงค์เพื่อต่อต้านบุหรี่ทั่วโลกจะไม่ประสบความสำเร็จ หากการรณรงค์ในประเทศจีนไม่สำเร็จ” เขากล่าว

องค์การอนามัยโลก รายงานว่า มีชาวจีน ๓๐๐

ล้านคนที่สูบบุหรี่ ซึ่งมากกว่าจำนวนประชากรของสหรัฐเสียอีก และคิดเป็นหนึ่งในสามของจำนวนสิงห์อมควันทั่วโลก

การศึกษาขององค์การอนามัยโลกพบว่า ขณะที่บักกิงได้เงินจำนวน ๑๐๐ พันล้านบาทจากภาษีบุหรี่ ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลและความเสียหายจากเพลิงไหม้

รวมกันคิดเป็นเงินจำนวนถึง ๑๒๕ พันล้านบาท

การศึกษาในลักษณะเดียวกันที่ประเทศออสเตรเลียพบว่า ออสเตรเลียมีรายได้จำนวน ๕๒.๕ พันล้านบาทจากภาษีบุหรี่ แต่ต้องจ่ายเงินค่ารักษาพยาบาลถึง ๑๑๒.๗๕ พันล้านบาท

ฮานกล่าวในตอนท้าย

ว่า มีการเปลี่ยนแปลงในทัศนคติและการปฏิบัติของรัฐบาลในภูมิภาคนี้เพื่อจะควบคุมการสูบบุหรี่อยู่บ้าง เช่น การห้ามสูบบุหรี่ในที่สาธารณะ ที่ทำงาน เครื่องบิน โรงพยาบาล และสถานที่ราชการ และมีการควบคุมการโฆษณาบุหรี่ เป็นต้น

นี่เป็นเหตุให้การสูบบุหรี่ลดลงร้อยละ ๑๕.๗ ในประเทศสิงคโปร์ในปี ๒๕๓๔ และร้อยละ ๓๖ ในประเทศญี่ปุ่นในปี ๒๕๓๕ และร้อยละ ๑๕.๗ ในประเทศฮ่องกงในปี ๒๕๓๓ และมีการออกมาตรการควบคุมต่างๆ ในประเทศออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ในประเทศฟิลิปปินส์ เจ้าหน้าที่

หน่วยมะเร็งที่ท้องถิ่นกล่าวว่า มีคนตายเนื่องจากมะเร็งหนึ่งคนในทุกๆ ๑๕ นาที เนื่องทางการได้เปิดรับการขายและโฆษณาบุหรี่ในประเทศนั้นอย่างเต็มที่ และไม่พยายามหามาตรการตอบโต้อุตสาหกรรมบุหรี่

สำนักข่าวเอพี มะนิลา ๖ เมษายน ๒๕๓๗

พระสงฆ์ ในสังคมบริโภคนิยม

ส. ศิวรักษ์

■ ■
เนกขัมมะเป็นเครื่องชี้ถึง
ความสำคัญของสถาบัน
สงฆ์ เพราะเนกขัมมะนั้น
สามารถปรับปรุง เปลี่ยน
แปลงบุคคลคนหนึ่งซึ่งไม่
จำเป็นต้องมีชีวิตคู่

■ ■

ก่อนอื่นข้าพเจ้าขอออก
ตัวล่วงหน้าก่อน ๒-๓ ประการ
ประการแรกเนื่องจากผู้แสดง
อยู่ในเพศแห่งฆราวาส เป็น
คฤหัสถ์ผู้ครองเรือน เป็นกาม
โภคี หากต้องมาแสดงความ
เห็นในเรื่องของพรหมจรรย์
อันเป็นเรื่องของสงฆ์ จึงต้อง
ขอภัยหากมีข้อที่ล่วงเกินไป
บ้าง อย่างไรก็ตามย่อมถือเป็น
หน้าที่ประการหนึ่งของอุบาสก
ที่ต้องกระทำเพื่อสนับสนุน
การพระศาสนาเป็นเบื้องต้น

ไตรสรณคมน์ ในพระพุทธศาสนา

ประการที่สอง ข้าพเจ้า
ใคร่จะชี้ให้เห็นปัญหาพื้นฐาน
ซึ่งเชื่อมโยงโดยตรงกับพระ
รัตนตรัย กล่าวคือ นอกจาก
บรรดาชาวพุทธจะถือพระ
รัตนตรัยเป็นสรณะสูงสุดแล้ว
พวกเขาส่วนมากยังมีก้นึกถึง
ไตรสรณคมน์นี้ควบคู่ไปกับ
การอ้างถึง "...สิ่งศักดิ์สิทธิ์
ทั้งหลายในสากลโลก..." ซึ่ง

บ่งบอกว่ายังไม่ได้เป็นผู้ที่ถึง
พระรัตนตรัยโดยแท้

การนับถือเช่นนั้น เป็น
การนับถือพระพุทธรูปเจ้าประหนึ่ง
นับถือผี แท้จริงในแง่ของพระ
พุทธศาสนานั้น พระพุทธรูป
คือผู้สามารถแปรสภาพจาก
บุคคลธรรมดาสามัญที่มีความ
เห็นแก่ตัวเป็นเจ้าเรือน เป็น
ผู้ปราศจากความเห็นแก่ตัว
หมดความเป็นตัวตน เข้าสู่
อนัตตภาวะ เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น
ผู้เบิกบาน แสดงถึงศักยภาพ
สูงสุดที่มีอยู่ในมนุษย์แต่ละคน

พระธรรมนั้นย่อม
หมายถึงระบบความเป็นไปใน
ธรรมชาติทั้งหลายทั้งปวง ซึ่ง
มีความเป็นธรรมดาแห่งเหตุ
ปัจจัยที่เป็นทางสายกลาง
เป็นธรรมชาติแห่งความรัก
(กรุณา) และความรู้ (ปัญญา)
เป็นสิ่งเกื้อกูลแก่สรรพสัตว์
ทั้งปวง เป็นตัวแทนของพระ
ศาสดาตามพุทธวจนะที่ทรง
แสดงไว้ว่า "ผู้ใดเห็นธรรม
ผู้นั้นเห็นตถาคต ผู้ใดเห็น
ตถาคต ผู้นั้นเห็นธรรม"

พระสงฆ์หมายถึงบุคคล
ผู้ดำเนินรอยตามเจ้าชาย
สิทธัตถะ ผู้แปรสภาพจาก
บุคคลซึ่งมีความเห็นแก่ตัว ให้

■ ■

ต่อเมื่อเราใกล้เกี่ยวข้องกับรัฐ โดยเฉพาะเมื่อรัฐมาถึงตัว เป็นราชูปถัมภกพระศาสนา มีการแต่งตั้งสมณศักดิ์ มีการแต่งตั้งสมเด็จพระสังฆราชขึ้น ความคิดที่สงฆ์เป็นใหญ่ก็หมดไป สังฆราชเป็นใหญ่กว่าสงฆ์

■ ■

ก้าวไปสู่ความหลุดพ้น ไม่ว่าจะ เป็นบุรุษหรือสตรีก็ตาม พระอริยสงฆ์โดยนัยหนึ่งจึง เรียกว่าเป็นพระอนุพุทธะ

ด้วยเหตุนี้ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์จึงเป็น อันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นสิ่ง สำคัญ และประเสริฐที่สุดตาม อุดมคติ

พร้อมกันนั้นพระพุทธรูปก็ได้ทรงตั้งสังคัมสมมติ สงฆ์ขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ บุคคลก้าวสู่ความเป็นอริยชน เป็นสังคัมที่มีภราดรภาพ ไม่ จำกั้อยู่ในแวดวงของชนชั้น หรือเผ่าชน เปิดโอกาสแก่ผู้ ที่ มาจากชั้นต่ำสุดจนสูงสุด และเป็นแบบอย่างแก่สังคัม ภายนอก

การเข้าถึงความเป็น พุทธะ การตื่น หรือการหลุด พ้นจากกิเลส เครื่องร้อยรัดทั้ง ปวงนั้น ในทางมรรควิธีมีคำ อธิบายว่าจะต้องบำเพ็ญบารมี เป็นขั้นๆ

บารมีขั้นแรกคือทาน ผูกฝนเพื่อรู้จักการให้ ดังสมัย ก่อนมีการเทศน์มหาชาติหรือ เวสสันดรชาดกเป็นประจำ เพื่อเน้นย้ำให้เห็นว่า “ทาน” หรือการให้เป็นสิ่งที่มีควม

สำคัญมาก เริ่มจากการให้สิ่งที่ ตัวเองรักหวงแหนมากที่สุด จนถึงขนาดให้ความเป็นตัวตน ออกไป

ลำดับขั้นต่อจากทาน เราจึงก้าวสู่การบำเพ็ญศีล ศีล ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นศีลห้า ศีลแปด ศีลสิบ พื้นฐานทั้งหมด คือการไม่เอาเปรียบตนเอง และผู้อื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่ประพฤติ ปฏิบัติให้บริสุทธิ์โดยส่วนเดียว ไม่ได้ในเพศของฆราวาส เพราะความเป็นฆราวาส ย่อมต้องมีการเอาเปรียบ มากน้อยแตกต่างกันตามแต่ จะประกอบอาชีพใด

อานิสงส์ แห่งพรหมจรรย์

ด้วยเหตุนี้ สำหรับ ชาวบ้านผู้บริโภคคามหรือกาม โภคี ซึ่งอาจสมทานศีลได้ เพียงห้าข้อ เมื่อได้แลเห็นว่า สงฆ์เป็นสังคัมอุดมคติ ทุกวัน พระกึ่งเดือน ชาวบ้านจะไป ทำบุญที่วัด และสมทานศีล แปด หรืออุโบสถศีล แสดง เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการ กระทำอันมิใช่พรหมจรรย์ คือ ละเว้นจากกาม

เหตุใดเราจึงต้องงดเว้น

จากการบริโภคคาม ในเรื่องนี้ พระพุทธโฆษา อรรถกถาจารย์ คนสำคัญผู้รจนาคัมภีร์วิสุทธิ-มรรคอธิบายไว้ว่า บารมีนั้น ขรवासประพฤติปฏิบัติได้เต็ม ที่ก็เพียงแค่ระดับทานและศีล ในเบื้องต้น แต่เพื่อเข้าถึงความ หลุดพ้นนั้น จะต้องบำเพ็ญ เนกขัมมบารมี คือ การออก จากคาม ออกจากบ้านเรือน

เนกขัมมะเป็นเครื่องชี้ ถึงความสำคัญของสถาบันสงฆ์ เพราะเนกขัมมะนั้นสามารถ ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงบุคคล คนหนึ่งซึ่งไม่จำเป็นต้องมีชีวิตคู่ ธรรมชาติโดยทั่วไป มักเห็น ชีวิตคู่เป็นของสำคัญ ชีวิตคู่ใน แง่หนึ่งมีความสำคัญ เป็นตัว เอื้ออาทร หากในอีกแง่หนึ่ง ชีวิตคู่เป็นอุปสรรค เครื่อง กีดขวางแห่งการสละความ เห็นแก่ตัวออกไป

ด้วยเหตุผลประการนี้เอง ทางเถรวาทจึงถือว่า หากปราศจากการทำให้มาก ซึ่งเนกขัมมะ หากปราศจาก สังคมสงฆ์ อันได้แก่ ภิกษุสงฆ์ และภิกษุณีสงฆ์แล้ว ขรवास โดยฝ่ายเดียวจะไม่สามารถ แสวงหาแบบอย่างแห่งสังคม ในอุดมคติในโลกแห่งความ

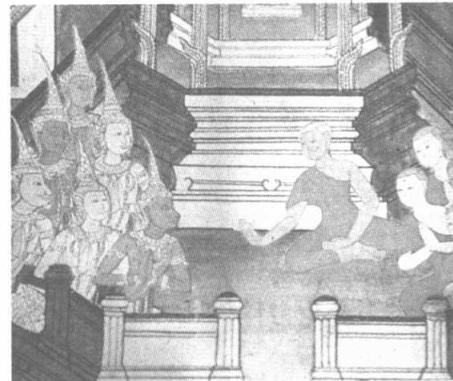
เป็นจริงได้

อานิสงส์ประการหนึ่ง ของการรักษาพรหมจรรย์ คือ การสามารถควบคุมตัวเองได้ โดยเฉพาะในทางเพศคือมี เมถุนวิริติ งดเว้นจากราคจริต ทำให้ปราศจากนิเวศอันเป็น เครื่องรบกวน และนิเวศนี้ยังมี รากเหง้าลึกกลงไปอีก ซึ่งเป็น ตัวการสำคัญที่ งดตั้งมนุษย์ และสัตว์ไม่ ให้สามารถเป็นผู้ ตื่นขึ้นได้ รากเหง้า นั้นได้แก่ อุกุศลมูล ๓ อันได้แก่ โภคะ โทสะ และโมหะ ซึ่งเกี่ยวโยง โดยตรงกับปาราชิก ๔ อันเป็น ข้อห้ามที่เมื่อละเมิดแล้ว ย่อม ขาดจากความเป็นภิกษุ

เมถุนปาราชิกเกิดขึ้น เมื่อมีการล่วงเมถุนธรรมโดย มรรคต่อมรรคถึงกัน หรือ แม้ยังไม่สัมพันธ์กับราคะจริตถึง ขั้นนั้น ท่านก็ปรับเป็นอาบัติ สังฆาทิเสส โดยการเกี่ยวข้องกับ มาตุคามหรือเพศเดียวกัน ก็ตาม การจับต้อง ลูบคลำ การกล่าววาจาโต้ตอบในทาง เกี่ยวพาราสี การใช้ถ้อยคำที่ ประกอบด้วยเมถุน กระทั่งการ ชักสือให้กับบุรุษสตรี

อทินนาทานปาราชิก เป็นการห้ามพระภิกษุลักทรัพย์

■ ■
สังคมนตรี โภคบอก ว่า ถ้าหากเราไม่มีอำนาจซื้อ เราก็จะไม่มี ความหมาย ชาวบ้านจึงขายลูกสาว เพราะเขาต้องการอำนาจซื้อ การโฆษณาเป็นสื่อ ที่มีอำนาจร้ายแรงมาก

แม้เพียงห้ามาสก หรือเท่ากับ ๑ บาท อรรถกถาจารย์ว่า เท่ากับเข็มเพียงหนึ่งเล่ม

การที่พระภิกษุมีวิถีชีวิต ที่เรียบง่าย ดังการบิณฑบาต เลี้ยงชีพ ถือบังสกุลจิวรเป็น

วัตร อยู่โคนไม้ ฉันทายตงด้วย น้ำมูลตมรน้ำ เป็นการป้องกัน ตนเองจากราคจริตและโลภ- จริตอย่างเข้มงวดกวดขัน และ เพื่อปกป้องเรื่องโลภจริต ยังมี สิกขาบทอีกข้อหนึ่งในเรื่อง ชาตुरुปรชต ปฏิคคหนา เวมณี อันหมายถึงการเว้นจากการ รับเงินและทองด้วย

เรื่องโทสจริตเกี่ยวกับ ข้อห้ามที่พระภิกษุจะทำลาย สิ่งใดไม่ได้ทั้งสิ้น จะทำให้ชีวิต สัตว์ล่วงไปไม่ได้ กระทั่งตัด ต้นหมากรากไม้ พรากพืช

ภูตคามก็มีได้ เพราะเป็นการ ทำลาย โดยเฉพาะการที่พระ ภิกษุแกล้างปลงชีวิตมนุษย์ด้วยกัน หรือแสวงหาเครื่องประหาร คือ ศาสดราให้แก่ชีวิตมนุษย์ นั้น เป็นอาบัติขั้นปาราชิก

โมหจริต คือ การหลง ตัวเองว่ามีคุณพิเศษที่ไม่มีในตน เรียกว่า อุตตริมธุสธรรม

ปาราชิกสี่เป็นเครื่อง ปกป้องไม่ให้ภิกษุเดินไปสู่ อุกุศลมูลทั้งสาม รวมทั้งอาบัติ อื่นๆ ที่ปรากฏในพระวินัย จึง เห็นได้ว่าสังคสมมติสงฆ์นั้น มีโอกาสที่จะดำเนินไปสู่ความ เป็นอริยสงฆ์

สังคสมมติสงฆ์

การจัดตั้งทั้งหมดของ สังคสมมติสงฆ์เป็นการจัดตั้ง ที่ประเสริฐที่สุด เพราะเป็นแบบ ประชาธิปไตย มีการกระจาย อำนาจ โดยสงฆ์แม่เพียง ๔ รูปก็อาจทำสังฆกรรมได้เกือบ ทั้งหมด เว้นแต่อุปสมบทกรรม และสงฆ์ ๕ รูปทำได้แม้ อุปสมบทกรรม ขณะที่สงฆ์ ๒๐ รูปสวดได้แม้มนต์อัฟพาน เพื่อยอมรับผู้ที่สงฆ์รังเกียจ เพราะต้องสังฆาทิเสส ให้กลับ มาสู่สงฆ์

สังคสมมติสงฆ์มีพระวินัย เป็นหลัก มีศีลอันเสมอกัน มี ทธิอันเสมอกันเป็นสำคัญ เพื่อ มุ่งสู่การหลุดพ้น มุ่งเพื่อความ บริสุทธิ์ เพื่อให้เกิดความรัก ความรู้ เพื่อเกื้อกูลตนเองและ ผู้อื่น ตลอดจนระบบธรรมชาติ ทั้งหมด

หากเราพลาดจาก ประเด็นนี้ คณะสงฆ์จะเหลือ เพียงรูปแบบ สงฆ์ไม่ได้เป็น ใหญ่ แต่สมภารเป็นใหญ่ ใน สังฆกรรมทั้งหมด สงฆ์เป็น ใหญ่ การแสดงอาบัติต้องแสดง ต่อหน้าสงฆ์ ต้องประกาศ อย่างเปิดเผย ทั้งการสวด ปาฏิโมกข์ทุกบักษ์หรือกึ่งเดือน เป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะเป็น การตรวจสอบความประพฤติ ความรู้ และความบริสุทธิ์ที่ เสมอกัน และพิจารณาใน แต่ละพรรษาเป็นการดักเตือน ซึ่งกันและกัน เพื่อให้ดำรงอยู่ ร่วมกันจนตลอดพรรษา เมื่อ ชมราวาสมาทอดกฐินจึงเห็นว่า สงฆ์มีความสามัคคีกัน มี ความรักกัน มีความเอื้อเพื่อ เผื่อแผ่ต่อกัน

ตราบจนเมื่อ ๓๐ ปีมานี้ วัดเกือบทุกแห่งเป็นแบบอย่าง ทางสังคมในทุกหมู่บ้าน โดย

ทั้งพระและชาวบ้านจะกวาดขัน
 ดูแลซึ่งกันและกัน โดยวัดนั้น
 เป็นตัวนำชาวบ้านตลอดเวลา
 ทั้งโดยรูปแบบและเนื้อหาสาระ
 เป็นตัวกำหนดค่านิยมแทบ
 ทั้งหมด ทั้งด้านการศึกษา
 ศิลปวิทยาการ สาธารณสุข

สังคมสงฆ์แต่เดิมที่
 เข้มแข็งอยู่ได้นั้น เพราะพระ
 พุทธองค์ได้ทรงตรัสให้ประพฤติ
 วัชชีธรรมเป็นหลัก ซึ่งสำหรับ
 สงฆ์ให้เปลี่ยนเป็นอธิปไตย
 ธรรม จึงเห็นได้ชัดเจนนว่า
 เนื้อหาของพุทธศาสนามุ่งไปที่
 ตัวธรรมะ มุ่งที่หลักการ มุ่งที่
 ปัญญา ความประพฤติปฏิบัติ
 และได้รับอิทธิพลจากสังคม
 ทางโลกน้อย

น่าเสียดายว่าเมื่อ
 ศาสนาพุทธเริ่มมีอิทธิพลมาก
 ขึ้น สังคมสงฆ์เริ่มใกล้ชิด
 กับรัฐระ เดิมทีเดียวพระพุทธ
 เจ้าได้ประทานพุทธาณุญาตให้
 ไกล่เกลี่ยได้บ้าง ดังคำว่า
 “ราชานูวัตร” ซึ่งเป็นการยอม
 ตามพระราชอาเท่าที่ไม่ขัดกับ
 พระธรรมวินัยเท่านั้น ตัวอย่าง
 เช่น ขณะที่สงฆ์ทำสังกรรมอยู่
 พระราชาเสด็จมา ก็อนุญาตให้
 เลิกทำสังกรรมได้ การนับ
 ปฏิทิน นับวันพระอย่างพระ

จีน ก็ให้อนุวัตรตามพระราช
 ฝ่ายไทยได้ เป็นต้น

ต่อเมื่อเราใกล้ชิดกับ
 รัฐ โดยเฉพาะเมื่อรัฐมาถือตัว
 เป็นราชูปถัมภกพระศาสนา มี
 การแต่งตั้งสมณศักดิ์ มีการ
 แต่งตั้งสมเด็จพระสังฆราชขึ้น
 ความคิดที่สงฆ์เป็นใหญ่ก็หมด
 ไป สังฆราชเป็นใหญ่กว่าสงฆ์
 แล้วสังฆราชนี้ ลึกลงแล้วเป็น
 ใหญ่น้อยกว่าพระราช เพราะ
 พระราชแต่งตั้งสังฆราช

นอกจากนั้นในเกือบจะ
 ทุกๆ ประเทศ พระพุทธศาสนา
 ยังต้องรองรับอำนาจของรัฐ
 ทำให้เกิดเป็นความเป็นชาตินิยม
 ขึ้น เป็นสยามนิกาย
 รามัญนิกาย ลังกาวศ์ แต่ละ
 ชาติแต่ละพวกถือว่าของตัวเอง
 ดีกว่าของคนอื่น และต่อมายัง
 มีการแต่งหนังสือยกย่องชาตินิยม
 ขึ้น ถึงขนาดที่ว่า เมื่อทำ
 ผิดพุทธวจนะไปก็ไม่ถือว่าเป็น
 ความผิด ดังหนังสือ
 มหาพงศาวดารลังกาที่กล่าวว่า
 การฆ่าพวกทมิฬไม่ถือว่าเป็น
 บาป เป็นต้น

หลายเรื่องเหล่านี้คณะ
 สงฆ์ไม่พูด อย่างการกรีธาทัพ
 ไปทำสงครามถือว่าเป็นการล่วง
 ปาณาติบาต หรือล่วงอิทธินา-

ทานหรือเปล่า แม้เวลานี้ พระ
 สงฆ์เคยถามใหม่ว่า รสข.ยิด
 อำนาจไปเป็นนอธรรมหรือ
 ธรรมะ เป็นอิทธินาทานหรือ
 เป็นปาณาติบาตหรือเปล่า ที่
 เป็นเช่นนี้ก็เพราะ คณะสงฆ์
 เริ่มใกล้ชิดกับระบบของรัฐ
 ถือเรื่องราชานูวัตรเป็นสำคัญ
 จนหลายต่อหลายครั้งเป็น
 การเลยขอบเขตพระวินัย เกิน
 ขอบเขตของคณะสงฆ์ซึ่งควร
 เป็นผู้รู้ ผู้เข้าใจ ผู้มีความรัก
 ต่อสรรพสัตว์ แปรเปลี่ยน
 มารับใช้เฉพาะชนชั้นปกครอง
 มีความรักเฉพาะบ้านเมือง
 ของตน ไม่รักบ้านเมืองของ
 คนอื่น

เมื่อพระสงฆ์มาเป็น
 ส่วนหนึ่งของสังคมเมือง พระ
 สงฆ์มาเป็นพราหมณ์ ชอบทำ
 สิ่งศักดิ์สิทธิ์มหัศจรรย์ อย่าง
 เป็นพระสวดมนต์ตามราชพิธี
 ซึ่งก็คือพระทำหน้าที่เป็น
 พราหมณ์สวดพระปริต พระ
 ปริตเดิมทีเดียวถือว่าเอาพระ
 พุทธวจนะมาสวด เพื่อให้คน
 รู้เท่าทันคำสอน แต่ภายหลัง
 พระปริตนั้นหมายความว่าสวด
 เพื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์มหัศจรรย์

สงฆ์ในสังคมบริโภาค

ในสังคมบริโภาคนั้นมุ่งโลกจริตเป็นเจ้าเรือน และไปผูกกับโทสจริต ผู้ที่กำหนดสังคมบริโภาคอยู่ในเวลานี้คือบรรษัทข้ามชาติ ซึ่งมีอำนาจมากกว่ารัฐมาก และระบบทั้งหมดเป็นโมหจริตคือความหลง โดยใช้สื่อเป็นเครื่องมอมเมา เพราะฉะนั้นจึงเกิดวัดใหม่ๆ ขึ้น อย่างเช่น มาบุญครอง โซโก้ เซ็นทรัล ทั้งหมดนี้เป็นพื้นฐานของอกุศลมูล ซึ่งเป็นข้าศึกแก่พรหมจรรย์ และฆราวาสเป็นอันมากได้หันมานับถือศาสนา

ทั้งหมดนี้เป็นเพราะเราตามความคิดของฝรั่ง ซึ่งแยกหัวสมองออกจากหัวใจ และก่อให้เกิดผลเสียหายร้ายแรงมาก เปลี่ยนมาถือว่าคนที่เก่งทางสมองจึงเป็นผู้นำ โดยคนเหล่านี้ไม่จำเป็นต้องเป็นคนดี ความเก่งแยกออกจากความดี ซึ่งนับว่าแตกต่างจากพุทธศาสนาโดยสิ้นเชิง พระพุทธศาสนาถือว่ามนุษย์เสมอกันหมด สัตว์กับมนุษย์เป็นพี่น้องกันได้ และเราต้องเอื้ออาทรต่อสัตว์และธรรมชาติทั้งหมด

ความคิดแบบตะวันตก แม้จะมีคุณประโยชน์หลายอย่าง

แต่ทำให้คนแข็งกระด้าง มีอหังการ มีทิฐิ มีมานะ เป็นความคิดแบบมิจฉาทิฐิ เมื่อเราไปสมทานความคิดแบบตะวันตกเมื่อร้อยปีมานี้ เราจึงเดินไปสู่มรรคาแห่งมิจฉาทิฐิโดยตลอด โรงเรียนเป็นมิจฉาทิฐิ มหาวิทยาลัยเป็นมิจฉาทิฐิ ศาสนาพุทธกลายเป็นองค์ประกอบทางพิธีกรรมที่ไม่ได้ทำทลายความคิดแบบตะวันตกเลย

วิชาเศรษฐศาสตร์แบบฝรั่งคือวิธีอุดหนุนโลกจริต ดังระบบธนาคารต่างๆ ที่มีอยู่เต็มไปทั่วหัวเมือง ล้วนมีโทษต่อมนุษยนิกรเป็นอันมาก มีประโยชน์จำเพาะผู้ควบคุมทุนจำนวนน้อย และผู้คุมทุนเหล่านี้จะไปหากินกับบริษัทข้ามชาติทั้งสิ้น คือโครงสร้างในปัจจุบันเป็นโครงสร้างอันอยู่ติธรรมที่เอื้อต่อโลกะ โทสะ และโมหะ

การปกครองคณะสงฆ์จำเดิมแต่การออกพระราชนิบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ.๑๒๑ เรื่อยมาจนถึง ๒๕๐๕ และปรับปรุงแก้ไขครั้งล่าสุดเมื่อ ๒๕๓๕ นี้ เป็นพระราชบัญญัติที่ทำให้สงฆ์หมดสมรรถภาพในการปกครอง

ตนเองแทบทั้งสิ้น เมื่อการปกครองบ้านเมืองได้แก่อำนาจออกไปทั่วทั้งหัวเมือง คณะสงฆ์ก็ยอมสยบอยู่กับบ้านเมือง

ในทางพุทธศาสนา การสอนให้ชาวบ้านดำรงสันตุฎฐิธรรมไว้ได้เป็นเรื่องสำคัญ แต่ผู้เชี่ยวชาญอเมริกันที่เข้ามาในปลายสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามจนถึงสมัยต้นจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ บอกว่าธรรมข้อนี้เป็นธรรมร้ายแรงที่สุดที่ทำให้ประเทศไทยไม่พัฒนา นายกรัฐมนตรีมีจดหมายเวียนถึงสังฆนายก และคณะสังฆมนตรีเห็นด้วย มีจดหมายเวียนถึงพระสังฆาธิการทุกระดับ ให้พระคุณเจ้าเลิกสอนเรื่องสันโดษ พร้อมกันนั้นรัฐบาลก็ออกประกาศทั่วราชอาณาจักรว่า งานคือเงิน เงินคืองานบันดาลสุข นี้เป็นจุดอุดหนุนสังคมบริโภาคที่ร้ายแรงที่สุด

สังคมบริโภาคบอกว่า ถ้าหากเราไม่มีอำนาจซื้อ เราก็จะไม่มีอำนาจขาย ชาวบ้านจึงขายลูกสาวเพราะเขาต้องการอำนาจซื้อ การโฆษณาเป็นสื่อที่มีอำนาจร้ายแรงมาก และสื่อนี้เป็นสิ่งที่คณะสงฆ์ไม่เข้าใจ อำนาจของสังคม

บริโศคเป็นอำนาจซึ่งไม่มีใคร
 รู้เท่าทัน คณะสงฆ์จึงเหลือ
 เพียงรูปแบบ วัดซึ่งเคยอยู่
 กับระบบธรรมชาติ วัดซึ่งเคย
 อยู่กับบ้าน วัดคุ้มบ้าน บ้าน
 คุ้มวัด วัดเป็นแบบอย่างของ
 ชาวบ้าน ปัจจุบันวัดเดินตาม
 บ้าน บ้านมีโทรทัศน์วัดก็มี
 บ้านมีตู้เย็นวัดก็มี บ้านมี
 เครื่องปรับอากาศวัดก็มี และ
 บางเรื่องจะขัดกับพระวินัย
 หรือเปล่า (อย่างการเก็บอาหาร
 ในตู้เย็น) ก็ไม่มีการถาม
 ทั้งหมดนี้เป็นเพราะคณะสงฆ์
 กระปลกกระเปลี้ย

ทางออกจากวัดถุนิยม

คณะสงฆ์จะดำรงอยู่ได้
 ประการแรก จะต้องมียุทธาณ-
 มิตร คือมีครูบาอาจารย์ศักดิ์เดือน
 ผู้ที่มาบวชภายหลัง แต่เวลานี้
 คณะสงฆ์เองไม่สามารถจะสื่อ
 กับคนรุ่นใหม่ได้ จึงไม่แปลกที่
 มีนิกายใหม่ๆ เกิดขึ้นมา เพราะ
 คนไม่เข้าใจเนื้อหาสาระของ
 สังคมสงฆ์และพระศาสนาอย่าง
 สำนักรรรมกายชายได้เพราะ
 เขามีสื่อ และยังที่เกิดเรื่อง
 อื้อฉาวต่างๆ มากมายในเวลานี้
 (ดังกรณียันตระ อมโรภิกขุ) ก็
 เป็นเพราะความอ่อนแอของ
 คณะสงฆ์ และสังคมฆราวาสที่

ไม่เข้าใจเนื้อหาของคณะสงฆ์
 ไม่เข้าใจวัฒนธรรมดั้งเดิม ยึด
 ว่าสธณะอยู่ที่ตะวันตก อด
 อำนาจกันเอง และสยบยอม
 ต่อสังคมบริโศคโดยไม่รู้ตัว

ประการที่สอง ขอให้
 พิจารณาคำสอนของผู้ที่เข้าใจ
 สังคมสงฆ์แบบโบราณในสังคม
 ไทย ดังเช่น ท่านอาจารย์
 พุทธทาสกับเจตนารมณ์ของ
 ท่านในเรื่องธัมมิกสังคมนิยม
 และเรื่องธรรมาตา (คือการ
 ให้สุภาพสตรีมามีบทบาทใน
 การดำรงไว้ซึ่งพรหมจรรย์)
 เจ้าคุณพระธรรมปิฎกก็เป็น
 กระแสหลักในทางตัวชี้แนวทาง
 ปัญญา อีกกระแสหนึ่งน่าจะ
 ดูสายของท่านอาจารย์ชา
 สุภัทโท ซึ่งน่าสนใจมากเพราะ
 ท่านเข้าใจทั้งปริยัติและปฏิบัติ
 และสามารถสื่อกับคนรุ่นใหม่
 และคนต่างประเทศได้ วิธี-
 การของท่านอาจารย์มหาบัว
 ญาณสัมปันโน เป็นวิธีที่
 ประเสริฐอย่างหนึ่ง เพราะไม่
 ยอมไกลเกลี่ยกับสังคมบริโศค
 ไม่ยอมไกลเกลี่ยกับรัฐฐาธิปัตย์
 สิ่งสำคัญที่สุดคือ ทำ
 อย่างไรคณะสงฆ์จึงจะเข้าใจ
 สังคมสมัยใหม่ เข้าใจสังคม
 บริโศค เข้าใจสังคมตะวันตก
 และสามารถเอาวิธีการของ

ฝ่ายพุทธเข้ามาประยุกต์ใช้
 โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระแสของ
 มหายาน ความคิดของท่าน
 ดิษ นัท ยันท์ ความคิดของ
 ท่านทะเลลามะ รวมทั้งเวลานี้
 มีการสังคายนากันระหว่างนัก
 วิทยาศาสตร์ชั้นน่านักกับคนถือ
 พุทธที่ต้องการปรับประยุกต์
 พุทธวิธีมาเป็นกระแสหลัก
 รวมทั้งการร่วมมือกันของฝ่าย
 พุทธ คริสต์ และอิสลามเพื่อ
 ต่อต้านสังคมบริโศคด้วย

ทั้งหมดนี้เป็นไปตาม
 ปณิธานทั้งสามประการของ
 ท่านอาจารย์พุทธทาสคือ ๑)
 ใครจะถือศาสนาไหนก็ให้เข้า
 ถึงศาสนานั้นอย่างถึงแก่น ให้
 ถึงเนื้อหาสาระ ๒) ให้เคารพ
 นับถือศาสนาของเพื่อน ๓)
 ทุกศาสนาต้องมาร่วมต่อต้าน
 สังคมบริโศค

สิ่งเหล่านี้เป็นการกลับไปหา
 พระพุทธเจ้า กลับไปหา
 พระธรรม และกลับไปหา
 พระสังฆเจ้า

เรียบเรียงจากปาฐกถา "พระสงฆ์
 ในสังคมบริโศค" แสดงที่ห้องประชุม
 ดิโกเนกประสงค์ชั้น ๔ มหา-
 วิทยาลัยธรรมศาสตร์ วันที่ ๑๐
 กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗

บทบาทพระสงฆ์กับชุมชน ในท่ามกลางกระแส วัฒนธรรมแห่งการบริโภค

คำถามใหญ่ๆที่นักคิดนักปฏิบัติในทาง
การแก้ไขเยียวยาอาการป่วยไข้ของสังคมไทย
โดยเฉพาะที่ถือสังกัดอยู่ใน
“แนววัฒนธรรมชุมชน”
จะต้องเร่งคิดหาคำตอบ
และหนทางออกจากปัญหานี้ก็คือ
ในสภาพอันไร้เรี่ยวแรงแทบจะโดยสิ้นเชิง
ของสถาบันชุมชนท้องถิ่นปัจจุบัน
การกลับมาพึ่งตนเองในทิศทางต่างๆ
ของตัวชุมชนเองจะเป็นไปได้อย่างไร

ในปัจจุบันกระแสเสียงแห่งการยอมรับซึ่ง
ผลลัพธ์แห่งความหายนะที่แนวทางของแผนการ
พัฒนาประเทศได้ก่อให้เกิดขึ้น โดยแนวทาง
ดังกล่าวได้มีการนำมาปฏิบัติดำเนินการอย่าง
เต็มที่และยาวนานต่อเนื่องมากกว่าสามทศวรรษ
เข้านี้แล้ว กำลังได้รับการขานรับอย่างพร้อม
เพรียงกัน โดยเฉพาะก็จากชุมชนท้องถิ่นแถบ
ชนบทผู้ซึ่งตกเป็น เบี้ยล่าง ของกระแสการ
พัฒนาประเทศยุคใหม่ของไทยมาโดยตลอด
พร้อมกันนั้นก็ปรากฏขึ้นซึ่งความพยายามใน

อันที่จะสร้างภูมิคุ้มกันตนเองของชุมชนได้เริ่ม
พุ่มพักตัวขึ้นเพื่อการรังสรรค์ฟื้นฟูบูรณะ โดย
การเสาะแสวงหาและวิวัฒน์พลังพิเศษภายใน
ชุมชนอันได้แก่ความรู้ความคิดการเปลี่ยนแปลง
ในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ซึ่งสั่งสมไว้ใน
ท้องถิ่นอย่างเป็นพลวัต เพื่อนำมาดัดรับปรับใช้
ในการปกป้องรักษาตนจากการรุกคืบของอิทธิพล
ภายนอกซึ่งคอยที่จะเข้ามาฉกฉวยช่วงชิงชิงชัย
ซึ่งมีหมุนเปลี่ยนเวียนกันใช้สอยภายในท้องถิ่น
นั้นๆไปแปรรูปเป็นสินค้าเพื่อส่งต่อไปสู่สิ่งที่เรียกว่า
ตลาด การขยับเขยื้อนเคลื่อนตัวทำงานของนับเป็น
ขั้นตอนแรกเริ่มของการเพิ่มระดับขีดชั้นความ
สามารถการพึ่งตนเองของชุมชนให้ได้ในที่สุด

อย่างไรก็ตาม คลื่นของความตื่นตัวและ
ตระหนักถึงความสำคัญในเรี่ยวแรงพลกำลังทั้ง
ทางกายภาพและทางจิตวิญญาณภายในชุมชน
ท้องถิ่นที่บังเกิดขึ้นอย่างค่อนข้างโดดเด่นและ
เอาจริงเอาจังนี้ เราอาจพิจารณาได้ในแง่หนึ่ง
ด้วยก็ได้ว่าเป็นเพราะพิษภัยของการพัฒนาได้
กินลึกลุกลามเข้าสู่ชุมชนของสังคมไทยในสวน
นั้นอย่างถึงที่สุดจนแทบจะดำรงทงตัวอยู่ต่อไป
มิได้แล้ว โดยอาจกล่าวได้ว่า ชุมชนท้องถิ่น
ชนบททุกวันนี้กำลังประสบกับความล้มละลายใน
แทบจะทุกทาง ปรากฏการณ์ที่เป็นวิกฤตในทาง
สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ตลอดจนสถานะใน
ทางนิเวศ มีกรณีรูปธรรมจำนวนมากมายให้พบ
เห็นกันอยู่มิเว้นวันอันสอดคล้องกับผลของการ
ศึกษาวิจัยในทางวิชาการซึ่งอาศัยข้อมูลสถิติ
อย่างถูกต้องตรงกัน

คำถามใหญ่ๆที่นักคิดนักปฏิบัติในทาง
การแก้ไขเยียวยาอาการป่วยไข้ของสังคมไทย
โดยเฉพาะที่ถือสังกัดอยู่ใน “แนววัฒนธรรมชุมชน”

จะต้องเร่งคิดหาคำตอบและหนทางออกจากปัญหานี้ก็คือ ในสภาพอันไร้เรี่ยวแรงแทบจะโดยสิ้นเชิงของสถาบันชุมชนท้องถิ่นปัจจุบัน การกลับมาพึ่งตนเองในทิศทางต่างๆของตัวชุมชนเองจะเป็นไปได้อย่างไร หากสังคมไทยโดยรวม เฉพาะอย่างยิ่งก็คือชนชั้นนำผู้กุมบังเหียนการบริหารปกครองประเทศจำนวนน้อยจะยังคงเร่งรัดการพัฒนาไปตามกระแสหลักของทุนนิยมและ “วัฒนธรรมของการบริโภค” อย่างไม่ลดละ และไม่เคยแสดงอาการลั้งเลใจแม้แต่น้อย แม้เมื่อถึงวันนี้จะมีชุมชนท้องถิ่นหลายที่หลายแห่งในทุกภูมิภาคเริ่มฟื้นคืนความเข้มแข็งของการ “พึ่งพา” ตัวเองขึ้นได้แล้วในบางด้านหรือหลายด้าน แต่หากยังคงต้อง “พึ่งพิง” อิงอาศัยอยู่กับโครงสร้างอันแข็งแกร่งของระบบทุนนิยมไม่ว่าจะในฐานะของผู้ผลิต ผู้บริโภค หรือผู้กลั้มพันธ์กันอย่างไรก็แยกไม่ออกกับตลาดหรือแหล่งของการแลกเปลี่ยนกระจายสินค้าเป็นพื้นฐาน ซึ่งทั้งหมดนี้ถูกกำหนดให้อยู่ภายใต้อำนาจของ “เงินตรา” อันเป็นดั่งปัจจัยอันทรงพลังภาพอย่างยิ่งยวดในการขับเคลื่อนควบคุมวิถีชีวิตของผู้คนและสถาบันของสังคมให้วิ่งไปบนหนทางของวัฒนธรรมแห่งการบริโภคยุคปัจจุบัน

ถึงตรงนี้คำถามที่ใหญ่โตพองๆกันที่บังเกิดกับบุคคลในระดับนำของชุมชนท้องถิ่นเอง เฉพาะอย่างยิ่งได้แก่หมู่คณะของพระสงฆ์องค์เจ้าผู้ตระหนักและตื่นตัวในการรังสรรค์ชุมชนแต่ละที่แต่ละแห่งอย่างแข็งขันและประสานร่วมมือกับความเกื้อหนุนช่วยเหลือจากองค์กรพัฒนาทั้งในระดับของรัฐและเอกชนภายนอก ซึ่งก็ปรากฏให้เห็นเป็นนิมิตหมายของการประสบความสำเร็จในทางบรรเทาเบาบางความอดอยาก

ยากจนของชาวบ้านราษฎรได้แล้วมีใช้น้อย หากแต่ความสำเร็จนั้นล้วนอาศัยประเมินจากเกณฑ์วัดของทุนนิยมบริโภคนิยมที่คิดเฉลี่ยในระดับชนบทนั้นนั่นเอง กิจกรรมการพัฒนาที่มุ่งหมายให้เกิดผลในทางการพึ่งพาตนเองขององค์กรชาวบ้าน ในฐานะของผู้ผลิต ผู้บริโภค หรือการสร้างสรรค์ตลาดกลางในระหว่างชุมชนด้วยกันเอง ไม่ว่าจะนำมาใช้กับปัจจัยยังชีพในเรื่องของอาหารการกิน เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม วัสดุเครื่องก่อสร้าง ที่อยู่อาศัย ตลอดจนไปถึงเวชภัณฑ์เพื่อการเยียวยารักษาโรค พระภิกษุสงฆ์ผู้นำชุมชนก็เคยได้ริเริ่ม แนะนำ กระทำการ (โดยผสมกับชาวชุมชนฟื้นคืนพลังในทางวัฒนธรรมท้องถิ่นและใช้กลไกการตลาดของตัวระบบทุนนิยมอย่างเลือกสรรแล้ว) จนได้ผลสำเร็จอย่างน่าสนใจมาแล้วมีใช้น้อย แต่กระนั้นภายใต้โครงครอบของวัฒนธรรมแห่งการบริโภคก็ยังคงมีอิทธิพลในการกระตุ้นเร้าความอยากได้ใคร่ดีในทางกิน กาม เกียรติ ของชาวชุมชนท้องถิ่นโดยอาศัยสถาบันการศึกษาอย่างเก่าอันได้แก่ โรงเรียนในระดับต่างๆ และสถาบันการศึกษาอย่างใหม่ซึ่งหมายถึงเครือข่ายการสื่อสารมวลชนอันทันสมัยนั่นเอง ดังในชุมชนที่ประสบความสำเร็จในทางการพึ่งตนเองในเรื่องชีวิปัจจัยทั้ง ๔ อย่่างไรก็ยังเล็งเห็นว่าการศึกษเล่าเรียนในระบบสถาบันการศึกษาตลอดจนติดตามความเคลื่อนไหวในทางผลิตภัณท์ที่เป็นมหัศจรรย์หรือนวัตกรรมอย่างใหม่ล่าสุดในโลกทุนนิยมและบริโภคนิยมซึ่งปรากฏให้เห็นอยู่ทางสื่อสารมวลชนยังคงมีความสำคัญอย่างยิ่งยวด เพื่อก้าวต่อไปให้ถึงความสุขสูงสุดตามค่านิยมที่กำหนดขึ้นโดยวัฒนธรรมบริโภคนิยม การกระทำเช่นนี้ย่อม

ต้องพึ่งพาอาศัย เงินตรา เครื่องแลกเปลี่ยน
สากลในตลาดของโลกทุนนิยมเพียงประการเดียว
การที่บุคคลากรในฝ่ายพระศาสนาอันได้
แก่พระภิกษุสงฆ์นักพัฒนาสามารถเป็นผู้นำใน
การฟื้นคืนการพึ่งตนเองเพื่อความอยู่รอดในระดับ
ของชุมชนท้องถิ่นจึงเป็นทั้งความสำเร็จและ
ความล้มเหลวในเวลาเดียวกัน เพราะอาศัยเหตุ
แห่งความทรงคุณในทางสมณภาวะนั้น พระสงฆ์
ย่อมเป็นเครื่องประเทืองใจในทางความบริสุทธิ์
สะอาดและความดีงาม และเป็นศูนย์รวมของ
การหลอมรวมความคิดจิตใจ สติปัญญาและ
ระดมทุนรอนของชุมชนเพื่อกระทำการกิจการงาน
อันได้วางแนวทางและมีเป้าหมายไว้ พร้อมกัน
นั้นแม้จะจับประเด็นแห่ง “วัฒนธรรมชุมชน” ได้
ในหลายจุดหลายประเด็น โดยการประยุกต์ตี
ความพุทธธรรมในทางการพัฒนาตนระดับ
ปัจเจกบุคคลอย่างได้ผลแล้วก็ตาม แต่ตราบเท่า
ที่โครงสร้างใหญ่ของสังคมยังอยู่ในกระแสทุน
นิยมและบริโภคนิยมซึ่งยังคงมีอิทธิพลของ
เงินตราและเป้าหมายชั้นอันติมะของวิถีชีวิตผู้คน
ในระดับชุมชนท้องถิ่น แม้ว่าจะสามารถพึ่งพา
ตนเองในการผลิตชีวปัจจัยได้แล้วหรือไม่นั้น
สิกขาวิสัยของพระภิกษุเองที่แม้จะเป็นส่วนเสริม
องค์กรของพระสงฆ์เองที่แข็งแกร่งได้ก็ยังคงกลายเป็น
ข้ออุปสรรคของพระภิกษุสงฆ์ในการนำพา
หรือเข้ามามีส่วนเสริมให้ชุมชนสามารถพึ่งตน
เองได้ในขั้นสูงสุดและรอบด้าน โดยเฉพาะใน
ด้านที่เชื่อมโยงตนเองเข้ากับโครงสร้างสังคมอัน
ใหญ่ซึ่งประกอบด้วยกลไกอย่าง “โลกียะ” ของ
สังคมนานาภาพ หรือบรมนานาภาพที่มุ่งการ
สั่งสมความมั่งคั่งร่ำรวยและแล่นดังไปในทาง
กามสุขัลลิกานุโยคเป็นอย่างยิ่ง

หากจะถามว่าในธรรมวินัยของสมเด็จพระ
พระบรมศาสดา พระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีนัยแห่ง
การชี้ถึงมรรคาทางออกไปจากโครงสร้างในทาง
ทุนนิยมและบริโภคนิยมดังกล่าวอย่างที่สมาชิก
ของสังคมทั้งที่เป็นนักบวชบรรพชิตและคฤหัสถ์
ผู้ครองเรือน ทั้งในระดับของชนบทหรือเมือง
สามารถนำมาประยุกต์ใช้อย่างไปพ้นข้ออุปสรรค
อย่างปัจเจกบุคคลจนสามารถเอาชนะเหนือ
อภุศลมูลในทางสังคมที่เด่นในทางโลกจริต
โดยสำแดงออกในทางกิน กาม เกียรติ คำตอบ
คือมี นั่นคือสิ่งที่เรียกว่า “อริยวินัย” อันเป็นการ
ประสานแนวทางแห่งแบบแผนการดำเนินชีวิต
อย่างทางสายกลางอย่างสอดคล้องต้องกันกับ
กระแสธรรมชาติอย่างเป็นกลาง อาทิเช่นวิธีหรือ
ท่าทีของการดำรงชีพขั้นเลิศของฆราวาสในทาง
แสวงหาโภคทรัพย์อย่างถูกต้องเหมาะสมไม่เคร่ง
เครียด, การดำรงชีพชอบโดยลักษณะแห่งมหา
บุริสวิตกที่สามารถเข้าใจถึงคุณค่าแท้แห่งปัจจัยสี่,
การลงทุนเพื่อผลประโยชน์สูงสุดของชีวิต, การ
พัฒนาทางกายอย่างถูกต้องได้ผลเป็นปัจจัย
สันนิสิตศีล คือศีลอันเนื่องด้วยปัจจัยสี่ ฯลฯ
แบบแผนเหล่านี้หรือคอยการสังเคราะห์และศึกษา
อย่างพินิจพิเคราะห์ในหมู่ของผู้ให้ความสนใจอย่าง
จริงจังในการปฏิรูปวิถีชีวิตของสังคมทั้งในระดับ
ชุมชนและในส่วนที่มีขอบเขตกว้างขวางออกไป
ให้ปลอดพ้นจากอิทธิพลในทางครอบงำของทุน
นิยมบริโภคนิยมที่สร้างพิษภัยให้แก่ชีวิตของ
ปัจเจกชน สังคม และธรรมชาติแวดล้อมอย่าง
น่าหวาดหวั่นในปัจจุบัน

อาตมามาอยู่ป่าแล้วได้ฝึกสติ ฝึกความสำรวม ระวังการลุก เดิน ยืน นั่ง นอน เพราะถ้าไม่ระวังจะถูกก้อนหิน หนาม ตอไม้ เกี้ยวเกาะ และตะมะน้เข้า สิ่งเหล่านี้ในป่า บังคับให้เราสำรวม ระวังตัวเอง มากขึ้น การได้นั่งสมาธิ เดินสมาธิ ต้องใช้สติความระลึกได้ ใช้สัมปชัญญะ รู้ตัว ดูตัวเองจากลมหายใจ เข้าออก บริกรรมว่า “พุทธ” เข้า ออก “โธ” ฟังลมหายใจ มีสติเป็นตัวฟัง มีลมหายใจเป็นตัวถูกรับ ฟัง ลมหายใจมาเหนือสะดือต่อมายังปลายจมูก ภาวนาบริกรรม ฟังลมหายใจแบบอานาปานสติ “พุทโธ” ยืน เดิน นั่ง นอน ในอิริยาบถทั้ง ๔ จนมีความสำรวมตีมากขึ้นพอสมควรระดับหนึ่ง จึงมีความมั่นคงในจิตใจ และจะมีความสงบระงับพร้อมเย็นทางจิตใจ จนเกิดความปีติ อิ่มใจ มีความสุขสงบพร้อมเย็นและมั่นคง เป็นไม้ไผ่ปล้องเดียว ไม่มีข้อ โปรงในตัวเอง

เมื่อใช้สตินี้พิจารณาดูสมาธิแล้ว สัมผัสอะไรก็จะเห็นแจ้งเป็นเหตุเป็นผล เห็นการกระทำของตัวเอง สิ่งไหนทำแล้วตัวเองร้อนใจ สิ่งไหนทำแล้วเกิดคุณประโยชน์ต่อผู้อื่น เราจะเห็นชัดเจน และจะสำรวม ระวัง ทำสิ่งที่พร้อมเย็น การฝึกตัวเองอยู่กับป่าเขา จะเห็น

ธรรมะ จาก ป่า

พระประจักษ์
คุตตจิตโต

ความพร้อมเย็น ความละเอียด ความหยาบ และเลือกทำสิ่งที่ถูกต้อง ดีงาม เพราะรู้จักหน้าที่ของตัวเอง

จิตกับกาย

เราหยิบสิ่งเหล่านี้มาพิจารณา เพื่อจะเห็นเรื่องของธาตุธรรมชาติ กระดูกเราคือธาตุดิน น้ำลาย น้ำมูตรครูด น้ำเลือด คือธาตุน้ำ เห็นธาตุลมที่เราเพิ่งอยู่อย่างชัดเจน เห็นธาตุไฟย่อยอาหาร ทำให้ร่างกายอบอุ่น เมื่อเห็นดิน น้ำ ลม ไฟ เห็นความนึกคิด เห็นความรู้สึก จึงเห็นความหมายรู้ที่เราสมมติปรุงแต่งเป็นเขียวเป็นขาว เห็นด้วยสติสัมปชัญญะที่เกิดขึ้นในใจของเราว่ามีใช่ของที่มียู่ตลอดเวลา ทั้งความนึกคิด ความรู้สึก ความหมายรู้ ความรัก ความชัง

(เพราะ) ดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นร่างกาย อีกอันหนึ่งเป็นจิตใจ เป็น ๒ ส่วน ที่อิงอาศัยกันและกัน อยู่ จิตมาปรุงร่างกาย มาช่วยเหลือร่างกาย ให้พูดดี ทำดี คิดดี เพราะจิตได้รู้จักเหตุผล กำหนดรู้ดีงาม จิตเป็นนายของกาย และกายก็ช่วยส่งเสริมจิต เมื่อมีร่างกายดี จิตก็ดีไปด้วย ถ้าร่างกายกินมากไป นอนมากไป พุดมากไป ก็ทำให้จิตอึดอัด ทำให้สติปัญญาทึบ

ไม่โปร่ง เพราะฉะนั้น (กายกับจิต) จึงเหมือนป่าต้องสงเคราะห์นาย นายต้องสงเคราะห์ป่า เมื่อเป็น ดั่งนี้ เราก็จะต้องระวังกาย ใจ ตัวเองให้ดำรงอยู่และเจริญขึ้นให้ เป็นนิสัย ให้เป็นความเคยมากขึ้น ศึกษาตัวเองให้มาก ดูตัวเองให้ชัดเจนว่าเป็นอย่างไร เป็นธรรมชาติ ดิน น้ำ ลม ไฟ เป็นอุปาทาน สมมติขึ้นมาเพื่อให้รู้กัน เพื่อให้เรา ใช้ได้ถูกต้อง เพื่อจะได้ไม่เป็นทุกข์ มากหรือทุกข์น้อย เมื่อเราทำมากขึ้นเป็นนิสัย และเข้าใจสิ่งนี้ มากพอสมควร ก็จะเข้าใจเรื่องของ ธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ ได้ดี

ป่าไม้กับธรรมชาติ

และเมื่อเราต้องอยู่ร่วมโลก กับผู้อื่น เราจะอยู่คนเดียวไม่ได้ ดั่งนั้น ขณะที่ชีวิตก็ต้องสงเคราะห์ อนุเคราะห์ผู้อื่น ต้องมีเมตตาเกื้อ กูล ช่วยเหลือผู้ที่ช่วยตัวเองไม่ได้ เมื่อมีคนมาตัดไม้ทำลายป่า ทำลาย ระบบนิเวศ ทำลายธรรมชาติที่ หมุนเวียนอยู่ตลอดเวลา ฝนก็ไม่ ตก คลองก็ไม่มี เมื่อไม่มีคลอง ปลา หอย กุ้ง ก็ไม่มี เพราะฉะนั้น เราจึงต้องช่วยกันพิทักษ์รักษาป่า เพราะป่าสร้างปุ๋ยเป็นใบไม้ตกลงมา ไหลลงมาให้เราได้มีเมล็ดข้าว ปลูกอะไรก็ได้กิน น้ำไหลลงมา

ที่เรียกว่า

“ศาสนาทำ” เพราะ

ศาสนาของเรา

เป็นปัจเจกตั้ง

รู้ได้เฉพาะตน

ตนผู้นั้นจะต้อง

มาปฏิบัติให้เห็น

ทั้งนอกทั้งในจิตใจ

เป็นนามธรรม

เนื้อ หนึ่ง ดับ ใด

เห็นอย่างไร

เห็นดิน น้ำ ลม ไฟ

มาประชุมกัน

ถ้าเราไม่แยกแยะ

“กาย” กับ “ใจ”

เป็นคนละส่วนแล้ว

จะไม่เข้าใจ

ตามฤดูกาลจากภูเขาที่เก็บซั้วไว้ ตลอดปี ที่จริงภูเขานั้นแหละ เป็น เชื้อนเก็บน้ำไว้ตลอดปี คนไม่เข้าใจ ไม่มีปัญญา มองไม่เห็นก็ว่าต้อง สร้างเชื้อน แต่ที่จริงภูเขานั้นเก็บ น้ำได้เป็นเชื้อนอยู่แล้ว ถ้าเรารู้จัก ใช้ แต่คนไม่เข้าใจ ไปตัดต้นไม้ เพื่อจะเอาไปขายเป็นเงินเป็นทอง แล้วก็เอาแผ่นดินไปปลูกไถ่โน่น ไถ่นี้ตามประสาของตัว

ที่จริงป่าไม้มันมีประมาณ ไม่ได้ ความสมบูรณ์ของมันเป็น หมื่นเป็นแสนชนิด ทั้งเล็กทั้งใหญ่ ตามประสาธรรมชาติปรุงแต่งขึ้น ไม่ใช่คนไปปรุงแต่ง คนตัดต้นไม้ ใหญ่ไปขาย แล้วปลูกต้นไม้อย่าง เดียวใส่ (แต่) ทำลายไปไม่รู้กี่หมื่น กี่พันชนิด ดูแล้วน่าเศร้าใจ

หน้าที่ของพระจึงต้องมา แก้ไข บอกเล่าให้ญาติโยม เพราะ เขาตัดไม้ขายกันมากๆ แล้วยังจะ เอาที่ดินไปปลูกยูคาลิป 去做เยื่อ กระดาษ ป่าไม้เมืองไทยก็จะเหลือน้อยเต็มที ๒๐% ก็ไม่ถึง อาตมา เดินทั่วๆ ไป (หมายถึงอุตรดิตถ์) เป็นสิบๆ ปีมานี้ เห็นแล้วอดไม่ได้ ที่จะต้องมาเกี่ยวข้องกับรักษา จึง ตัดสินใจมาอยู่ในจุดที่มีปัญหา (ป่า ดงใหญ่) เพื่อแก้ไขและช่วยเหลือ ญาติโยม คนยากคนจนที่ถูกบีบบังคับอยู่ละแวกนี้

ญาติโยมละแวกนี้ สมัยก่อน
 อยู่ในป่า ไม่เข้าไปอยู่ในกรุงเทพฯ
 คำขายก็ไม่ใช่ อาศัยขายของป่า
 เก็บยอดผัก เห็ด สัตว์เล็กสัตว์น้อย
 กินอยู่กับชายป่า ปลุกบ้านสร้าง
 เรือนพอได้อาศัยอยู่ ไม่ได้เบียด
 เบียดใคร อยู่ที่ป่าก็ (ป่า) ก็ไม่
 เสียหาย เสื่อมโทรม เพราะเขารู้จัก
 ใช้ตามประสา ไม่ได้โลภโมโหสัน
 อะไร พอไปคบหากับเจ้าหน้าที่
 ทางบ้านทางเมืองและคนมีเงิน
 มากๆ เขาจึงตัดต้นไม้ใหญ่ๆ หมิ่น
 ป่าฟันป่าไปขายเข้าโรงเลื่อย ป่าจึง
 เสื่อมโทรม แล้วยังมีทาง ตัด เผา
 ปลุกมัน หมู เก้ง กวาง สัตว์ป่า
 เหล่านี้ไม่มีที่จะอยู่

อาตมาจึงต้องมาข้องเกี่ยวกับ
 ทำพิธี ใช้กุศโลบายโยงเข้ามาหา

(หมายถึง พิธีบวชป่า) แล้วแนะนำ
 บอกว่า ป่าไม้ น้ำมันสัมพันธ
 เกี่ยวข้องกับชีวิตเรา เป็นดิน น้ำ
 ลม ไฟ หมุนเวียนเกี่ยวข้องกับ
 ชีวิตเรา ขอให้ญาติโยมจงพิจารณา
 ดูว่า ถ้าเราขาดป่าไม้ ขาดป่า
 ขาดตงนี้แล้ว เราจะอยู่กันลำบาก
 ฝนจะไม่ตกต้องตามฤดูกาล (น้ำ)
 จะไหลไปที่อื่น ไม่มีน้ำให้ลูกหลาน
 ใช้ น้ำจะแห้งคลอง กุ้ง หอย ปู ปลา
 จะไม่มีกิน สัตว์ในดงในป่าก็จะมี
 ฟืนก็จะไม่มี ฝนไม่ตกเพราะป่า
 ไม่มี เมฆไหลไปที่อื่น ปอดของโลก
 ก็จะเสีย ไม่มีที่กรองอากาศ อยาก
 ให้โยมเห็นความสำคัญของป่าดง
 ช่วยกันพิทักษ์รักษาเอาไว้ให้ลูก
 หลานรุ่นหลังได้ใช้สอย เราจะต้อง
 ใช้อย่างฉลาด มาปรึกษาหารือกัน

ตั้งเป็นกลุ่มอนุรักษรักรักษาป่านี้
ร่วมกัน แต่ปัญหาที่ต้องมี เพราะ
ขัดกับคนต้องการผลประโยชน์ที่
มีอยู่ยาวเอาเครื่องจักรมาตัดไม้ไป
เข้าโรงเลื่อย

เรายังได้ฟังป่านี้เป็นมหา-
วิทยาลัย พระพุทธเจ้าเกิดในป่า
สอนธรรมะในป่า อยู่กินกับดิน
กับทราย สงบวิเวก ถ้าเราปฏิบัติ
ตามก็จะมีสติปัญญาขึ้นมาเอง
แม้ความรู้สึกนึกคิด ความจำได้
หมายรู้ก็เหมือนกัน ถ้าเราไม่มีป่า
เราก็จะไม่สำเหนียก พิจารณา
จิตใจของเราว่าปรุงแต่งอย่างไร
เพราะอะไร เพื่ออะไร ประโยชน์
อะไร ถ้าเราเข้าใจตัวของตัวเอง
ก็จะเข้าใจหน้าที่ที่จะสงเคราะห์
อนุเคราะห์ หรือเมตตา เราจะ
เคารพการกระทำ ความนึกคิด
ของตัวเอง แล้วก็สงเคราะห์
อนุเคราะห์ผู้อื่นและธรรมชาติที่
จะเสื่อมเสีย

“ศาสนาทำ” ของป่า

(อันที่จริง)พระนั้นไม่จำเป็นต้อง
อยู่ป่าก็ได้ แต่ท่านอยากได้อยู่
เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ผู้อื่น ดังเช่น
พระมหากัสสปะอยู่ป่าเป็นวัตร เรา
จึงได้กราบไหว้ สรรเสริญและ
ทำตาม เราจึงมีสติปัญญาขึ้นมา
อย่างนี้ ไม่ว่าผู้อื่นจะเห็นด้วยหรือ

ที่จริงภูเขาอันนั้นแหละ
เป็นเขื่อนเก็บน้ำไว้
ตลอดปี คนไม่เข้าใจ

ไม่มีปัญญา

มองไม่เห็นก็ว่า

ต้องสร้างเขื่อน

แท้ที่จริง ภูเขาอัน
เก็บน้ำไว้เป็นเขื่อน
อยู่แล้ว ถ้าเรารู้จักใช้

แต่คนไม่เข้าใจ

ไปตัดต้นไม้

เพื่อจะเอาไปขาย

เป็นเงินเป็นทอง

แล้วก็จะเอาแผ่นดิน

ไปปลูกไถ่โน่นไถ่นี้

ตามประสาของตัว

ไม่ก็ตาม เพราะ “ศาสนาทำ” เรา
ต้องทำตาม ต้องประพฤติปฏิบัติ
ตาม เปลี่ยนความคิด การกระทำ
การพูด กิน นอน นั่ง ยืน เดินเสีย
ใหม่ ทั้งนิสัยที่หยาบ (มา) กินง่าย
อยู่ง่าย เรียบง่าย ในป่าเขา เพื่อจะ
เข้าใจธรรมชาติ เพราะเข้าใจชีวิต
ตัวเองก่อน จึงเข้าใจธรรมชาติได้

ถ้าหากไปศึกษาแต่ธรรม-
ชาติข้างนอก จะไม่เห็นของจริง
ไม่เห็นเข้าไปภายใน เมื่อไม่เข้าใจ
เรื่องนี้ จึงไม่มีความเต็มใจ ไม่มี
ความลึกซึ้ง จะเห็นธรรมะเป็น
ความจริงไม่ได้ เพราะธรรมะที่เป็น
ความจริง จะต้องเห็นด้วยปัญญา
ต้องฝึกที่กายใจของตนเอง แล้วจึง
จะมองเห็นรอบได้ว่าเกี่ยวข้องกัน
อย่างไร (ป่า) เป็นอาหาร เป็นปุ๋ย
เป็นที่ฟอกอากาศ และยังเห็น
ความสำคัญว่า ทำอย่างไรลูกหลาน
จะได้ใช้สอย และรู้หน้าที่ของ
ตนเองที่จะต้องเข้ามาเกี่ยวข้อง
โดยไม่ต้องไปท่องหนังสือ หรือเอา
ซีปากใครมาพูด แต่พูดด้วยปัญญา
ของตนเอง เห็นแจ้ง เห็นชัด
จากสติปัญญาตนเอง

ฉะนั้นการอยู่ป่าจะทำให้มี
อิสระในการพูด คิด ทำ แต่ว่ามี
ธรรม มีศีลรับรอง มีประโยชน์
เมตตา เกื้อกูลอยู่เสมออดั้นเสมอ
ปลาย ไม่หวั่นไหวกับอะไร เพราะ

อยู่กับคุณธรรม การกระทำ การ
 เคารพพระธรรม การเสพรธรรม
 การปฏิบัติธรรมอยู่เสมอ ในตัว
 ในกาย วาจาที่แสดงออก และ
 ธรรมะนั้น ทั้งช่วยกันอันตราย ทั้ง
 แก้ปัญหาอย่างลึกซึ้ง อย่างถูกต้อง
 อย่างมันเหม็ง อย่างไม่หวั่นไหว
 ซึ่งยากจะบรรยายให้คนอื่นเข้าใจ
 ด้วยได้ เพราะว่าเห็นแจ้งหรือ
 หายสงสัยด้วยการกระทำที่เรียกว่า
 “ศาสนาทำ” เพราะศาสนาของเรา
 เป็นปัจเจกตั้ง รู้ได้เฉพาะตน ตนผู้
 นั้นจะต้องมาปฏิบัติให้เห็นทั้งนอก
 ทั้งในจิตใจ เป็นนามธรรม เนื้อ
 หนัง ดับไต เห็นอย่างไร เห็นดิน
 น้ำ ลม ไฟมาประชุมกัน ถ้าเราไม่
 แยกแยะ “กาย” กับ “ใจ” เป็น
 คนละส่วนแล้ว จะไม่เข้าใจ

ถ้าเริ่มต้นปฏิบัติสิ่งเหล่านี้ได้
 ก็จะมีสติปัญญา มีศีลธรรมเกิดขึ้น
 ในตัว เริ่มต้นจะรับรู้ รับทราบใน
 กฎกติกาส่งขึ้น และมีโอกาสเข้าไป
 ปรูู้ตัวเอง เห็นตัวเองอย่างมีสติ
 ปัญญา รู้ความคิดของตนเอง การ
 กระทำของตัวเอง นี่เป็นการเริ่มต้น
 ยิ่งเข้าไปอยู่ในป่าดงที่สงบวิเวก
 แล้วปฏิบัติ ก็เห็นแจ้งยิ่งขึ้น
 เพราะว่าทุกคนมีความรู้สึก หยิกก็
 เจ็บ รู้สึกดีใจ เสียใจเหมือนกัน ถ้า
 เข้าไปทำ ก็จะมีโอกาสรู้ได้เหมือน
 กัน จะเป็นคนมันคงขึ้น มีเหตุผล

ขึ้น ไมโลเล เหลวไหลเหมือนก่อน
 และเป็นคนที่พึ่งตนเองได้มากขึ้น

ฉะนั้นจึงใคร่บอกให้ชาว
 โลกรู้ว่า กายกับใจของเรานี้ต้องดู
 ให้ชัด ต้องฝึกฝน ต้องหันเข้ามาดู
 ใหม่ เริ่มต้นใหม่ที่ตนเอง ไม่ใช่
 เอาหนังสือมาสำคัญอย่างเดียว
 หนังสือเป็นแผนที่บอก แต่ของ
 จริงอยู่ในตัวเรา ให้สนใจตัวเรา ไม่
 ต้องไปเอาตำรามาแบกหนัก หัน
 กลับมาดูที่ตัวเราเอง เมื่อรู้ตัวเอง
 จะได้เริ่มต้น จะได้ใช้ตัวเองถูก
 บอกตัวเองได้ สอนตัวเองเป็น ตั้ง
 มันได้ ถ้าใครไม่เริ่มต้นที่ตัวเอง
 มัวแต่มองข้างนอก อ่านหนังสือ
 ตำราที่ครูบาอาจารย์สอน ผู้นั้น
 เกิดนานเท่าไรก็ได้ประโยชน์
 ไม่มีโอกาสจะรู้จักอะไรทั้งสิ้น คน
 ที่รู้แจ้ง รับรู้ได้ ต้องหันมาเริ่มที่
 ตนเอง รับผิดชอบต่อตัวเอง ให้การดูแล
 ตัวเอง ให้คะแนนตัวเอง และ
 ตักเตือนตัวเองได้

ตัดตอนและเรียบเรียงจากการเทศนา
 เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๓๗ ณ
 สำนักธุดงค์สถานธรรมจิต (น้ำผุด)
 ต.โคกมะม่วง อ.ปะคำ จ.บุรีรัมย์

สตรีนิยม พุทธศาสนา กับการเปลี่ยนแปลง ทางสังคม

เชลลี แอนเดอร์สัน^๑ เขียน
กวิน ชุติมา^๒ แปล

- ๑) **Shelley Anderson** เป็นนักสตรีนิยมชาวพุทธทำงานกับ International Fellowship of Reconciliation (IFOR) ประเทศเนเธอร์แลนด์ และสมาชิกของพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคม(International Network of Engaged Buddhists - INEB)
- ๒) กวิน ชุติมา สมาชิกกลุ่มชายเข้าใจหญิงชาย (Men for Gender Awareness - MEGA)

ทั้งสตรีนิยม
และพุทธศาสนา
ยอมรับถึงความเท่าเทียม
อันเป็นแก่นสารของ
มนุษย์ทั้งปวง
เรียกร้องให้ตรวจสอบ
ทั้งปัจเจกชน
และสังคมใหม่
อย่างถอนรากถอนโคน
และให้เคารพธรรมชาติ
อันแท้จริงของสรรพสิ่ง

ขบวนการทางสังคมที่มีอิทธิพลมากที่สุด
ขบวนการหนึ่งในศตวรรษนี้คือ ขบวนการต่อสู้
เพื่อสิทธิอันเท่าเทียมของสตรี หญิงชายจำนวน
มากมายนับไม่ถ้วนมีส่วนร่วมในการต่อสู้นี้ โดย
เฉพาะการต่อสู้เพื่อยุติการใช้ความรุนแรงกับสตรี
สตรีนิยม (Feminism) เป็นทั้งเหตุผลและแรง
จิตใจต่อสตรีจำนวนมาก รวมทั้งตัวฉันเองด้วย
ให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
แต่ขบวนการทางสังคมอันทรงพลังนี้มีความ
สัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับพุทธศาสนาเพื่อสังคม (En-
gaged Buddhism)

สำหรับผู้ปฏิบัติชาวตะวันตกจำนวนมาก
แล้ว ความสัมพันธ์ดังกล่าวมีความเหนียวแน่น
มากที่สุดเดียว ในการเข้าร่วมปฏิบัติสมาธิภาวนาที่
หมู่บ้านพลัม ศูนย์การปฏิบัติในประเทศฝรั่งเศส
ที่นำโดยท่านนัท ฮันท์ พระภิกษุชาวเวียดนาม
เมื่อฤดูร้อนปี ๒๕๓๖ ที่ผ่านมา ฉันได้พบกับนัก
สตรีนิยมชาวพุทธหลายคนซึ่งทำงานในโครงการ
ด้านสิ่งแวดล้อม ทำงานกับชนพื้นเมือง ช่วย-
เหลือผู้หญิงที่ถูกทุพขยัตทำร้าย และหยุดยั้งการขนส่ง
กากกัมมันตรังสีอันตรายทางเรือ รวมทั้งฉันยัง
ได้รู้จักกับผู้สอนสมาธิให้กับผู้ติดเชื่อเฮดส์ ผู้ที่
มุ่งมั่นอบรมเลี้ยงดูเด็กให้เติบโตขึ้นมาอย่างมี
สันติสุข และผู้ที่รณรงค์เพื่อความเท่าเทียมกัน
ทางเชื้อชาติ สำหรับพวกเราทุกคนแล้ว การ
ปฏิบัติธรรมมีอิทธิพลต่อแนวคิดแบบสตรีนิยม
และแนวคิดแบบสตรีนิยมก็มีอิทธิพลต่อการ
ปฏิบัติธรรม

พุทธศาสนาและสตรีนิยมมักจะถูกมองว่า
เป็นด้านสองด้านบนเหรียญอันเดียวกัน พุทธ-
ศาสนาและสตรีนิยมสนใจเรื่องการปลดปล่อย

ทั้งพุทธศาสนา
และสตรีนियม
สอนไม่ให้เราเมินหนี
จากคำถาม
ที่รบกวนจิตใจ
และให้ยอมรับว่า
มีความทุกข์อยู่ในชีวิต
และสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา

และการปรับเปลี่ยน เน้นความรับผิดชอบของปัจเจกชนและการเสริมสร้างพลัง ในขณะที่สตรีนियมช่วยให้ผู้หญิงและผู้ชายได้แก้ความเข้าใจผิดๆที่เราได้รับจากการบอกเล่ามา ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและความสามารถที่แท้จริงของเรา พุทธศาสนาก้าวไปอีกขั้นหนึ่งในกระบวนการนี้ และช่วยให้เราจัดภาพลวงตาและการยึดติดต่างๆ ที่เข้ามาในชีวิตในขณะปัจจุบันออกไป ทั้งสตรีนियมและพุทธศาสนายอมรับถึงความเท่าเทียมอันเป็นแก่นสารของมนุษย์ทั้งปวง เรียกร้องให้ตรวจสอบทั้งปัจเจกชนและสังคมใหม่อย่างถอนรากถอนโคน และให้เคารพธรรมชาติอันแท้จริงของสรรพสิ่ง

พุทธศาสนาและสตรีนियมยังใช้วิธีการเชิงประสบการณ์ที่ไม่ยึดติดคัมภีร์เช่นเดียวกันอีกด้วย พระพุทธองค์บอกให้เราทำตัวเป็นแกะไม่ยอมรับความคิดเห็นและความเชื่อของผู้อื่นโดยไม่ตั้งคำถาม ไม่ว่าคนผู้นั้นจะมีอำนาจมากเพียงใด นอกเสียจากว่าความคิดเห็นนั้นจะฟังดูถูกต้องในประสบการณ์ของเราเอง ทำนองเดียวกัน สตรีนियมสอนให้ผู้หญิงรับฟังประสบการณ์ของตนเอง หลายร้อยปีที่ผ่านมา ผู้หญิงถูกคาดหวังมาตลอดให้ยอมรับการตีความประสบการณ์ของพวกเขาด้วยทัศนคติของชาย และให้ฟังความเห็นแบบผู้ชายชาย ซึ่งที่จริงแล้ว มีความเข้าใจในระดับที่ลึกซึ้งต่อชีวิตของผู้หญิงน้อยมาก ครูอย่างวรมัยกบิลสิงห์เป็นตัวอย่างที่ดีในเรื่องนี้ เมื่อคณะสงฆ์ไทยปฏิเสธการขออุปสมบทของเธอด้วยเธอเป็นผู้หญิง เธอจึงเดินทางไปที่โพธิคยา สถานที่ตรัสรู้ของพระพุทธเจ้าในประเทศอินเดีย นั่งลงได้

รมโพธิ์ และอธิษฐานขอขอบวชกับพระพุทธเจ้าเอง*
ลักษณะเสมอภาคเช่นนี้เองที่ทำให้ทั้ง
พุทธศาสนาและสตรีนิยมปฏิบัติเสาระบบการ
ปกครองโดยลำดับชั้น (hierarchy) โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งเมื่อการปกครองโดยลำดับชั้นนั้นมิได้
ตั้งอยู่บนผลแห่งการปฏิบัติของบุคคล แต่อยู่บน
ฐานะหรือจารีตทางสังคม ฉันไม่ประหลาดใจ
เลยว่า ครูสตรีที่ผู้คนเคารพนับถืออย่างโทนี
แพ็คเกอร์ (Toni Packer) ได้ตั้งคำถามกับธรรมเนียมการปฏิบัติ อย่างเช่น การโค้งทำความ
เคารพ การใช้เกี้ยวซากุ (kyosaku - ไม้ที่ใช้ตี)
และในที่สุดก็ปฏิเสธที่จะเป็นผู้สนับสนุนกลางสมาธิ
ภาวนาออเมริกันที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง รวมทั้ง
สถานะอื่นที่จะเป็นผลพลอยได้ด้วย ฉันไม่รู้วาทินี
แพ็คเกอร์เรียกตัวเองว่าเป็นนักสตรีนิยมหรือไม่
(ฉันค่อนข้างจะสงสัยว่า เธอคงไม่เรียกตัวเอง
เช่นนั้น) แต่สำหรับฉันแล้ว การปฏิบัติของเธอ
สะท้อนถึงการปฏิเสธอำนาจที่ไม่ชอบธรรมตาม
แนวสตรีนิยมและแนวพุทธอย่างทั่วด้าน

แต่ความเข้าใจเช่นนี้ก็มิได้หมายความว่า
เราไม่ควรเคารพครู หากหมายถึงว่า ความเคารพ
นี้จำต้องวางอยู่บนความสามารถและทักษะของ
บุคคลผู้นั้น มิใช่บนประเพณีอันว่างเปล่า เรื่อง
เล่าญี่ปุ่นเกี่ยวกับหญิงชานาไม่ปรากฏนามผู้หนึ่ง
ที่คอยทำทนายพระเข็นที่รูดงค้ฝานมา และช่วยให้
ภิกษุเหล่านั้นก้าวหน้าไปบนหนทางแห่งการบรรลุ
ธรรม เป็นอุทาหรณ์สำคัญของความจำเป็นที่จะ

ต้องตั้งคำถามกับผู้มีอำนาจ และการเปิดใจเรียน
รู้จากทุกคน

การตั้งคำถามต่อผู้มีอำนาจเป็นคุณสมบัติ
อย่างหนึ่งที่นักสตรีนิยมและชาวพุทธที่ทำงาน
เพื่อสังคมจำเป็นต้องมี การที่สตรีนิยมเน้นการ
รับฟังประสบการณ์ของผู้หญิงด้วยกันเอง ทำให้
ความเจ็บที่แวดล้อมความทุกข์ยากเป็นอันมาก
หมดไป การพูดถึงความทุกข์ที่เกิดจากการถูก
ข่มขืน การมีความสัมพันธ์ทางเพศในเครือญาติ
และการถูกสามีทุบตีทำร้าย เป็นสิ่งต้องห้ามใน
หลายๆสังคม แม้กระทั่งทุกวันนี้ ในหลายๆ
วัฒนธรรม ผู้หญิงก็ยังเสี่ยงที่จะสูญเสียการ
สนับสนุนจากครอบครัวหรือชุมชนของเธอเอง
หากเธอกล้าบอกเล่าความจริงเหล่านี้ออกมา

อริยสัจ ๔ ข้อที่ ๑ สอนเราเรื่องความ
ทุกข์ในโลก เช่นกัน สตรีนิยมสนับสนุนให้เรา
รับฟังผู้หญิงที่ถูกข่มขืน ผู้หญิงที่ถูกครอบครัวขาย
ไปเป็นโสเภณี และผู้หญิงที่นิยมสัมพันธ์กับเพศ
เดียวกัน (lesbian) ที่ถูกพรากลูกไปจากตน ทั้ง
พุทธศาสนาและสตรีนิยมสอนมิให้เราเมินหนี
จากคำถามที่รบกวนจิตใจ และให้อยอมรับว่ามี
ความทุกข์อยู่ในชีวิตและสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา

ฉันเชื่อว่าพุทธศาสนาและสตรีนิยมยังมี
สิ่งที่ต้องเรียนรู้จากกันอีกมาก การแบ่งปันกันเช่นนี้
จะทำให้ทุกคนมีปัญญาเพิ่มมากขึ้น พุทธศาสนา
ช่วยให้เราสามารถพิจารณาความทุกข์เพื่อจะ
ดับทุกข์นั้น การปฏิบัติสมาธิช่วยเพิ่มพูนความ

* โดยความเป็นจริงนั้น ไม่มีเรื่องที่ท่านได้รับการปฏิเสธการขออุปสมบทจากคณะสงฆ์ไทยตามที่คุณเขียนเข้าใจ หาก
เป็นเพราะบรรพชาต่อนั้นไม่เอื้อให้มีการอุปสมบทในฝ่ายสตรี และภายหลังการอธิษฐานขอขอบวชที่โพธิ์คยา
อีกหลายปีต่อมาคือราวพ.ศ.๒๕๑๔ อุบาสิกากรรมย์ กบิลสิงห์ก็ได้รับการอุปสมบทเป็นภิกษุณีที่ประเทศไต้หวัน - สารยา

ตั้งมั่นของจิตและความมีสติ ซึ่งเป็นทักษะสำคัญของนักกิจกรรมที่มุ่งเปลี่ยนแปลงสังคม ท่านัท ฮันท์สนับสนุนให้นักปฏิบัติทั้งหลายชื่นชมความงามที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นยาแก้ความหดหู่และท้อแท้ ทุกคนสามารถมีทักษะเหล่านี้ได้ ไม่ว่าจะมีความสามารถทางกายอายุ หรือการศึกษาอย่างเป็นทางการในระดับใด

พุทธศาสนาสามารถช่วยให้สตรีนิยมปรับเปลี่ยนความโกรธซึ่งและความขมขื่นให้เป็นปฏิบัติการที่สร้างสรรค์ได้ โดยการฝึกการพิจารณาอย่างลึกซึ้งซึ่งเราจะสามารถเห็นได้ว่า เราเข้าไปอยู่ที่ใดในกระบวนการสร้างเคราะห์ของเราเอง และเรียนรู้ที่จะปล่อยวางทั้งบทบาทการเป็นผู้รับเคราะห์และผู้สร้างเคราะห์

สตรีนิยมสามารถปลดปล่อยพุทธศาสนาออกจากภาพลวงตาที่ว่าชายเหนือกว่าหญิง สตรีนิยมช่วยให้เราสามารถประเมิน ทบทวนธรรมเนียมการปฏิบัติต่างๆ ที่อาจจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงใหม่ *sesshins* (การทำสมาธิอย่างสันโดษ) จะเป็นโอกาสที่ช่วยให้การปฏิบัติของเราลึกซึ้งขึ้น หรือจะเบี่ยงเบนเป็นเพียงการทดสอบความถือดีของชายหรือไม่ การไต่ถามนับเป็นการแสดงความเคารพอย่างแท้จริงหรือเป็นเพียงพิธีกรรมอันว่างเปล่า สตรีนิยมช่วยให้เราเผชิญนิสัยเคยชินที่มีลักษณะครอบงำออกมา และผลึกเรากลับไปอยู่บนเส้นทางแห่งการค้นพบและความเข้าใจ และเหนือสิ่งอื่นใดทั้งหมด สตรีนิยมจะช่วยให้หลีกเลี่ยงการเป็นผู้สร้างเคราะห์ให้กับผู้อื่นได้

ริต้า กรอสส์เขียนไว้ในหนังสือที่ปลุกเร้าความคิดเรื่อง “พุทธศาสนาหลังระบบชายเป็นใหญ่

: ประวัติศาสตร์ การวิเคราะห์ และบูรณาการของพุทธศาสนาในเชิงสตรีนิยม” (*Buddhism After Patriarchy : A Feminist History, Analysis and Reconstruction of Buddhism*) ว่าเป็น “ความประจวบเหมาะอย่างงดงาม” ที่พุทธศาสนาได้เข้าถึงคนในโลกตะวันตกมากขึ้น พร้อมๆกับที่ขบวนการสตรีนิยมกำลังเฟื่องฟู โดยเฉพาะอย่างยิ่งเธอรู้สึกที่ ชาวพุทธตะวันตกมีความรับผิดชอบที่จะต้องสร้างแบบอย่างความเท่าเทียมกันทางเพศ แน่ใจว่า ผู้หญิงชาวตะวันตกบางคนได้กลายเป็นครูผู้นำนับถือขึ้นมาแล้ว เช่น โรชิ เกสชิน (*Roshi Gesshin*), ปภัสธรรม (*Prabhasa Dharma*), โอยา เคมา (*Ayya Khema*), ชาร์ลอตต์ โจโค เบ็ค (*Charlotte Joko Beck*) และโทนี แพ็คเกอร์ พวกเขาเป็นตัวอย่างที่ดีว่า ผู้หญิงสามารถทำอะไรได้ เมื่อภาพลวงตาที่ว่าผู้หญิงด้อยกว่าผู้ชายตกไป

เพื่อจะบรรเทาความทุกข์อันใหญ่หลวงขณะนี้ให้ลดลง เราจะต้องปลุกความกรุณาของทุกคนขึ้นมา และทักษะของทุกคนเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อการนี้ ฉันเชื่อว่าพุทธศาสนาและสตรีนิยมมีทัศนะร่วมกันหลายประการ และมีอะไรจะต้องบอกโลกนี้อีกมากมาย ถ้าพลังอันยิ่งใหญ่เพื่อการปลดปล่อยทั้งสองนี้ผนึกเข้าเป็นเอกภาพเดียวกัน ก็ไม่มีอะไรที่เราจะไม่สามารถบรรลุได้

จาก *Feminism, Buddhism and Social Change* โดย Shelley Anderson ใน *Seeds of Peace, Vol. 10 No. 1, Women&Buddhism, January-April 2537 (1994), Thai Inter-Religious Commission for Development (TICD) and INEB, Thailand.*

ในช่วงบ่ายเป็นการอภิปรายหมู่โดยวิทยากร ๒ ท่านคือ นายแพทย์สมบัติ แทนประเสริฐ จากกองโรคเอดส์ กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข และอาจารย์จอน อึ้งภากรณ์ จากโครงการเข้าถึงเอดส์ โดยมีคุณสรพรพิทธิ์ คุมประพันธ์ จากศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก มูลนิธิเด็ก ดำเนินการอภิปราย

น.พ.สมบัติ ได้ชี้ให้เห็นภาวะวิกฤตของปัญหาการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ในปัจจุบัน โดยกล่าวว่า ค่านิยมและวัฒนธรรมทางเพศในเมืองไทย มีส่วนทำให้การแพร่ระบาดเข้ามาของโรคเอดส์เป็นไปอย่างรวดเร็วและรุนแรงมากขึ้น เปรียบเทียบเหมือนกับ “ไฟไหม้ฟาง” ซึ่งมีแต่จะลุกลามต่อไปจนถึงจุดที่ไม่มีวิธีการทางสาธารณสุขใดๆ มาเยียวยารักษาได้

คุณหมอชี้ต่อไปว่า เรื่องของเอดส์ไม่ใช่ปัญหาของคนส่วนน้อยต่อไปอีกแล้ว หากปัจจุบันมีรายงานจำนวนผู้ติดเชื้อเอดส์ ๔-๕ แสนคนทั่วประเทศ และจากสถิติจะพบว่าปัจจุบันมีผู้ป่วยเอดส์ที่เข้ารับการรักษาตัว แม้ในโรงพยาบาลขนาดเล็กขนาด ๑๐ เตียง ซึ่งแต่ก่อนไม่เคยปรากฏว่าต้องรับผู้ป่วยเอดส์มาก่อน

“หมอในโรงพยาบาลขนาดเล็ก ๑๐ เตียง ในชุมชน เมื่อ ๒ ปีก่อน ไม่เคยเจอผู้ป่วยโรคเอดส์เลย ปัจจุบันก็ต้องเจอผู้ป่วยโรคเอดส์อาทิตย์ละ ๒-๓ ราย และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้น ขณะนี้ก็มีผู้ป่วยเสียชีวิตจากโรคเอดส์แทบจะอาทิตย์ละรายสองราย นี่คือในโรงพยาบาลขนาดเล็ก ถ้าเป็นโรงพยาบาลขนาดใหญ่ เช่น โรงพยาบาลประจำจังหวัด ครั้งหนึ่งของผู้ป่วยที่

สัมพันธภาพ จาก ชีวิตสู่ชีวิต

บทบาทพระสงฆ์
กับการแก้ไขปัญหาระบาดโรคเอดส์ (๒)
(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

พิภพ อุดมอิทธิพงศ์

■ ■

เรื่องกำลังใจเป็นเรื่องสำคัญ
ต่อผู้ติดเชื้อเอดส์มาก
และอาการของพวกเขาขึ้นอยู่กับว่า
เราปฏิบัติอย่างไรกับผู้ป่วย
เขาอาจจะมีชีวิตยืนยาวอยู่ได้
(หากมีการดูแลด้วยความเอาใจใส่)
และถึงแม้จะตาย
ก็ตายอย่างมีศักดิ์ศรี

■ ■

นอนอยู่ในเตียง บอกได้เลยว่าเป็นผู้ป่วยโรคเอดส์ ทำให้เตียงไม่พอ” คุณหมอล้ำถึงภาวะวิกฤตของโรคเอดส์

อ.จอน อึ้งภากรณ์ เป็นผู้อภิปรายท่านต่อมา และก็เริ่มจากการให้ภาพความสำคัญของปัญหาโรคเอดส์เช่นกัน โดยชี้ใน ๒ ประเด็นว่า ประการแรก เอดส์เกิดขึ้นกับคนที่อยู่ในวัยหนุ่มสาวอายุระหว่าง ๑๕-๔๐ ปี ซึ่งเป็นวัยที่เป็นกำลังผลิต และต้องมีภาระรับผิดชอบดูแล ไม่ว่าจะ เป็นในฐานะเป็นพ่อแม่ หรือมีครอบครัว ประการที่สองคือ มีระยะห่างจำนวนหลายปี ระหว่างการติดเชื้อกับการป่วย ทำให้มีโอกาสแพร่เชื้อได้มาก

สำหรับการแพร่เชื้อเอดส์อย่างรวดเร็วในสังคมไทยนั้น อาจารย์มองเช่นเดียวกับอาจารย์ประเวศว่า เป็นผลมาจากทิศทางการพัฒนาประเทศที่เน้นเศรษฐกิจเหนือสิ่งอื่นใด ซึ่งได้

ทำให้เกิดช่องว่างทางเศรษฐกิจระหว่างภาคเมืองกับภาคชนบท ทำให้คนในเมืองมีกำลังจับจ่ายซื้อหาบริการทางเพศมากขึ้น ขณะที่คนจากภาคชนบทอพยพเข้ามาขายบริการ “จึงเห็นได้ว่า ปัญหาโรคเอดส์เป็นภาระของเราทุกคน เพราะเป็นผลมาจากการพัฒนาประเทศ” อาจารย์กล่าว

ผู้ป่วยเอดส์ไม่ใช่อาชญากร

ต่อจากสภาพของปัญหา อาจารย์ได้นำเสนอความเข้าใจผิดหลัก ๕ ประการที่เกี่ยวกับโรคเอดส์ โดยในประการแรก อาจารย์กล่าวถึงความเชื่อเรื่อง “ติดเชื้อเอดส์แล้วตาย” ซึ่งจากข้อมูลต่างๆ เชื่อได้ว่า จริงๆ แล้ว ผู้ติดเชื้อเอดส์อาจมีอายุยืนยาวได้มากกว่านั้น และยังเสริมด้วยว่า ควรที่จะให้ผู้ติดเชื้อเอดส์ได้บวชเช่นเดียวกับคนทั่วไป เพราะยังไม่ถือว่าเขาเป็น

“โรค”

ประการที่สอง คนทั่วไปมักมองว่า ผู้ที่ติดเชื้อเอ็ดส์คือผู้ที่ทำความผิด หรือเป็นอาชญากร ขณะเดียวกัน อาจารย์ชี้ว่า สังคมกลับไม่ประณามว่าการเป็นคนเจ้าชู้หรือการเที่ยวประเวณีเป็นเรื่องที่ผิด “ผู้ชายไทยคนไหนที่ไม่เคยเที่ยว (ผู้หญิง) ผมว่าอย่างมากที่สุดก็

เพียงครั้งหนึ่ง ฉะนั้นคนที่ติดเชื้อเอ็ดส์ก็คือคนทั่วไปในสังคมเรานี่เอง” อาจารย์กล่าว และได้เสริมต่อไปด้วยว่า โดยแท้จริงแล้ว ผู้ที่ติดเชื้อเอ็ดส์มากที่สุด ในขณะที่ทั่วโลก ก็คือกลุ่มคนยากจนและผู้ที่ถูกเออาร์ดีเอาเปรียบในสังคม อย่างเช่นผู้ใช้แรงงานที่มาทำงานทำในเมืองหลวง เป็นต้น เราจึงไม่ควรมองว่าเขาเป็นคนผิด

ประการที่สาม อาจารย์กล่าวว่า ปัจจุบัน ไม่จัดว่ามีกลุ่มที่เสี่ยงต่อการติดเอ็ดส์แล้ว หากทุกคนล้วนสามารถติดเชื้อมันได้ทั้งสิ้น ประการที่สี่ อาจารย์

ไม่เห็นด้วยว่าการเจาะเลือดจะเป็นการแก้ปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อเอ็ดส์ เพราะไม่ได้เป็นการเปลี่ยนพฤติกรรมของคน และยังจะทำให้เกิดความเข้าใจผิดด้วยว่ามีความปลอดภัยรวมทั้งยังสะท้อนถึงความเห็นแก่ตัวอย่างร้ายกาจของผู้ชายที่เป็นนักเที่ยวอีกด้วย

ประการสุดท้าย ที่มักมีการกล่าวอ้างว่า

“สิทธิคนส่วนมากต้องมาก่อนคนส่วนน้อย” นั้น อาจารย์มองว่าการป้องกันโรคเอ็ดส์ที่ถูกต้อง และจากประสบการณ์พบว่า สิทธิของคนทั้งสองกลุ่มต้องไปด้วยกัน โดยที่ หากเราเปิดโอกาสและยอมรับให้ผู้ที่ติดเชื้อออกมามีบทบาทเคลื่อนไหวในเรื่องนี้ จะช่วยป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อเอ็ดส์ได้ อย่างเช่นในหลายประเทศ กลุ่มเกย์ (กลุ่มรักร่วมเพศ) จะสามารถรณรงค์การป้องกันเอ็ดส์อย่างได้ผล และทั้งนี้อาจารย์ยังอ้างด้วยว่า การพูดถึงเรื่องคนส่วนมากและ

■ ■
ที่ผมพบผู้ติดเชื้อส่วนใหญ่
ตัวเขื่อยังไม่ได้ทำอะไรเขาสักอย่าง
แต่สังคมฆ่าเขาไปครึ่งหนึ่งแล้ว
คือสุขภาพเขายังแข็งแรงเป็นปกติ
แต่สังคมได้ฆ่าเขาไปแล้ว
■ ■

ส่วนน้อยอาจเป็นเรื่องล้าสมัยไปแล้ว เพราะว่า ปัจจุบัน ผู้ใหญ่ ๑ ใน ๕๐ คน จะเป็นผู้ที่ติดเชื่อเอดส์แล้ว

ยุติการละเมิดสิทธิของผู้ป่วยเอดส์

ในด้านแนวทางการแก้ปัญหาในนั้น อาจารย์เสนอไว้ ๕ ประเด็นด้วยกันคือ

ประการแรก ต้องให้ความรู้และความตื่นตัวในเรื่องการป้องกันเอดส์ รณรงค์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสี่ยง ซึ่งชุมชนจะมีบทบาทสำคัญในเรื่องนี้

ประการที่สอง ต้องมีการควบคุมธุรกิจทางเพศ โดยอาจารย์เห็นว่าควรทำให้ถูกกฎหมายเสีย เพราะจะทำให้สามารถบังคับใช้มาตรการเพื่อป้องกันการแพร่เชื้อ อาทิ อาจมีการบังคับให้ใช้ถุงยางอนามัย เป็นต้น

ประการที่สาม ควรกำจัดความรังเกียจ การเลือกปฏิบัติ และการละเมิดสิทธิของผู้ป่วยให้หมดไป นี่เป็นเงื่อนไขสำคัญของการแก้ปัญหาโรคเอดส์ ไม่เช่นนั้นเราจะไม่สามารถให้บริการแก่ผู้ป่วยเอดส์ที่อยู่ในชุมชนได้ รวมทั้งยังไม่สามารถให้การช่วยเหลือครอบครัวของผู้ป่วยที่จะได้รับผลกระทบจากความเดือดร้อนจากการติดเชื่อเอดส์ด้วยเช่นกัน

ประการที่สี่ ควรจะจัดให้มีบริการที่มีคุณภาพแก่ผู้ติดเชื่อ โดยเฉพาะด้านการให้คำปรึกษา อันจะช่วยผ่อนคลายความกดดันที่ผู้ป่วยจะได้รับจากการกระทำของสังคม ซึ่งอาจารย์ชี้ว่า ผู้ป่วยเอดส์จะได้รับผลกระทบทางสังคมมากกว่าทางร่างกายเสียอีก และอาจารย์

ยังเสนอทางออกในการให้บริการผู้ป่วยด้วยวิธีการดูแลที่บ้านด้วย

“ผมพูดหลายต่อหลายเวทีแล้วว่า ที่ผมพบผู้ติดเชื่อส่วนใหญ่ ตัวเขื่อยังไม่ได้ทำอะไรเขาสักอย่าง แต่สังคมเขาไปครึ่งหนึ่งแล้ว คือสุขภาพเขายังแข็งแรงเป็นปกติ แต่สังคมได้ฆ่าเขาไปแล้ว...เราจึงควรให้บริการกับพวกเขาอย่างมีคุณภาพ แต่จำนวนเตียงในโรงพยาบาลคงไม่เพียงพอที่จะรองรับผู้ป่วย เราจะต้องสร้างระบบการดูแลแบบใหม่ที่บ้าน เรียกว่า “Home Care” ซึ่งอาจใช้กับผู้ป่วยประเภทอื่นๆ ด้วย เป็นการยกโรงพยาบาลมาไว้ที่บ้าน” อาจารย์กล่าว

ในแนวทางการแก้ปัญหาประการสุดท้ายนั้น อาจารย์เสนอว่า ต้องมีการรวมตัวกันของผู้ติดเชื่อมากขึ้น ซึ่งพวกเขาต้องการกำลังใจจากสังคมเป็นอย่างมาก เพราะเมื่อพวกเขารู้ว่าตัวเองติดเอดส์ก็มักมีความรู้สึกกลัว พระสงฆ์น่าจะเข้ามามีบทบาทเป็นที่พึ่ง และทำให้พวกเขาเกิดความสงบทางจิตใจ

“เรื่องกำลังใจเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อผู้ติดเชื่อเอดส์มาก และอาการของพวกเขาขึ้นอยู่กับว่าเราปฏิบัติอย่างไรกับผู้ป่วย เขาอาจจะมีชีวิตยืนยาวอยู่ได้ (หากมีการดูแลด้วยความเอาใจใส่) และถึงแม้จะตาย ก็ตายอย่างมีศักดิ์ศรี ผมคิดว่าบทบาทของพระคือการเป็นผู้ที่กำจัดความเข้าใจผิด และข้อรังเกียจต่อผู้ติดเชื่อ” อาจารย์กล่าวในตอนท้าย

พระสงฆ์รูปหนึ่งที่เข้าร่วมการสัมมนาได้เสนอว่า ควรให้สถาบันสงฆ์เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโรค

เอดส์มากขึ้น โดยเฉพาะพระปริยัตินิกายเถรวาท ศาสนาทั้งหลายควรได้รับการยอมรับความรู้
 ในเรื่องนี้ มหาวิทยาลัยสงฆ์เองก็ควรทำหน้าที่
 เป็นศูนย์การเผยแพร่ความรู้ด้านนี้ด้วย อย่าง
 เช่น การจัดอบรมให้พระนิสิตที่ต้องมีโอกาสออกไป
 ไปปฏิบัติงานตามที่ต่างๆทุกปีอยู่แล้ว ส่วนผู้ที่

บวชเป็นระยะสั้นเพียงสามเดือน หรืออย่างอื่น ก็
 ควรมีการสั่งสอนอบรมให้เขาสามารถสื่อออกไป
 เป็นผู้นำครอบครัวที่ดีด้วย สำหรับผู้ที่ติดเชื่อ
 เอดส์ น่าจะได้มีสถานที่ปฏิบัติธรรมของตนเอง
 ด้วย ซึ่งอาจแก้ปัญหาที่ว่า ผู้ป่วยเอดส์มีสิทธิจะ
 บวชได้หรือไม่

อนุญาตผู้ติดเชื่อเอดส์บวช จะดีหรือไม่

หลังการอภิปรายหมู่จบ ได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ประเด็นหนึ่งที่นับว่าสำคัญในแง่
 ของศาสนาคือ การจะอนุญาตให้ผู้ติดเชื่อเอดส์เข้ารับการอุปสมบทได้หรือไม่ ซึ่งคงยังต้องการการ
 วิเคราะห์กันต่อไป หากจะได้นำคำวิจารณ์ของวิทยากรและผู้เข้าร่วมการสัมมนา ๒ ท่านมาลงคู่กัน
 ไว้ดังนี้

อ.จอน อึ้งภากรณ์ มีความเห็นสนับสนุนการที่ผู้ติดเชื่อเอดส์จะเข้ารับการอุปสมบทว่า

“ผมเสนอว่าการไม่ให้ (ผู้ติดเชื่อเอดส์) บวช เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เป็นการกีดกันแบบ
 หนึ่งที่เรียกว่า discrimination โดยเฉพาะถ้าไม่ให้ผู้มีเชื่อเอดส์บวช ก็ไม่ควรให้ผู้ที่มีเชื่อไวรัสบีบวช
 เช่นเดียวกัน เพราะว่าคล้ายๆกัน และคนที่มีเชื่อเอดส์ยังไม่ถือว่าเป็นโรค เขามีเพียงเชื้ออยู่ในตัว
 และเชื่อไวรัสนั้นไม่สามารถแพร่เข้าไปในผู้อื่นได้ ยกเว้นจากการมีเพศสัมพันธ์ เช่นเดียวกับการ
 แพร่เชื้อของไวรัสบี”

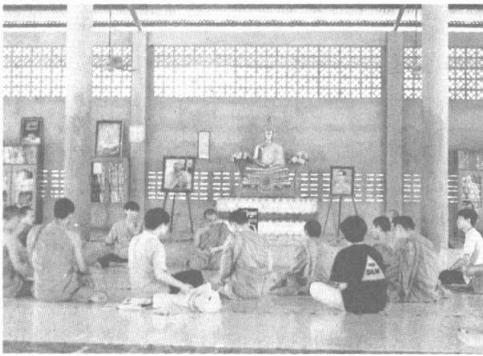
ขณะที่พระครูปลัดสุวัฒนพรหมคุณ (ณรงค์ จิตตโสภโณ) เห็นในทางตรงข้าม และกล่าวเสริม
 เรื่องบทบาทพระสงฆ์ในเรื่องนี้ด้วยว่า

“การที่อ.จอนพูดเรื่องการไม่ให้ผู้ติดเชื่อเอดส์เข้ามาบวชแล้วน่าจะผิดพุทธวจนะว่ารุนแรง
 ขนาดนั้น ถ้าเป็นพระยังอดสงสัยไม่ได้ว่าจะเชื่อ.จอนดี หรือจะเชื่อพระพุทธเจ้าดี (เพราะ) พระพุทธ-
 เจ้านั้น แม้แต่โรคที่ไม่รุนแรงถึงขนาดติด ท่านยังไม่ให้บวช เราต้องแยกเป็นสองประเด็นว่า จะให้พระ
 ช่วยรักษาหรือช่วยคำจุนช่วยเหลือ (ผู้ติดเชื่อและผู้ป่วยโรคเอดส์) นั้น พระไม่ขัดข้อง แต่จะให้มาบวช
 ในพุทธศาสนาต้องดูเป็นกรณีไป

และอีกประการหนึ่งคือ เราได้ให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่พระมากน้อยเพียงใด บางทีการเผยแพร่
 เรื่องเอดส์กลายเป็นเรื่องของ propaganda หรือเปล่า...มติของพระเถระที่คุยกันแล้วเกี่ยวกับการเข้า
 มาขอบวชของผู้ที่ติดเชื่อนั้น ท่านขอริ้วว่าอย่าให้บวช...อย่างไรก็ตาม การบวชเป็นการชั่วคราวนั้น
 ก็มีอยู่ในบางที่แล้ว แต่การบวชตลอดไปจะเป็นการบั่นทอนพระศาสนา....”

ศาสนทายาทกับ การพัฒนาสังคม

“ซัลัมพู”

โครงการอบรมศาสนทายาทกับการพัฒนาสังคมเกิดขึ้นเพื่อส่งเสริมพระรุ่นใหม่ให้เรียนรู้ และสืบทอดเจตนารมณ์จากพระเถระผู้ใหญ่ อาทิ หลวงพ่อanan (พระครูพิพิธประชานาถ) หลวงพ่อคำเขียน (สุวณฺโณ) เป็นต้น เพื่อสืบสานงานพัฒนาที่อิงศาสนธรรมเป็นหลัก คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.) รับผิดชอบดำเนินการ โดยจะจัดเป็นโครงการต่อเนื่อง ๓ ครั้งด้วยกัน

วัตถุประสงค์หลักของโครงการคือ เพื่อให้พระคุณเจ้าได้ศึกษาถึงปรากฏการณ์ปัญหาในสังคมไทย พร้อมทั้ง

ฝึกวิเคราะห์วิธีแก้ไขโดยอาศัยการประยุกต์พุทธธรรมเป็นหลัก และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในท้องถิ่น รวมทั้งการพัฒนาเพื่อสร้างเครือข่ายพระนักพัฒนารุ่นใหม่ด้วย

การอบรมศาสนทายาทรุ่นบุกเบิกครั้งนี้ จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๘-๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ ณ วัดโมกขวนาราม ต.บ้านเปิด อ.เมือง จ.ขอนแก่น ตูเจ้าทางเหนือมามากกว่าเจ้าถิ่นอีสานตามมาติดๆ ด้วยพระหนุ่มจากกลุ่มเจ้าพระยา รวมทั้งหมด ๒๐ รูปเศษ

ก่อนอาทิตย์จะคล้อยใน

วันที่ ๑๘ ก.พ. ๒๕๓๗ รายการเริ่มด้วยการแนะนำตัวแบบแปลกใหม่ “จับคู่อลเวง” ปิดท้ายด้วยเกมฝึกสมอง ขบคิดหาความเชื่อมโยงของทุกขสัจจ์ระหว่างปัญหาโสภณเฑาะว์และเด็กเร่ร่อนเพื่อเสนอต่อวิทยากรคุณสมพันธ์ เตชะอธิก นักวิชาการจากสถาบันวิจัยและพัฒนา ม.ขอนแก่น ในเช้าวันใหม่

พัฒนา พัฒนา พัฒนา

ข้อสรุปส่วนใหญ่ของแต่ละกลุ่มนำไปสู่ปัญหามากมายที่เกาะกินสังคมไทยมาช้านาน วิทยากรได้โยงข้อสรุปเหล่านั้นเพื่อให้เห็นภาพรวมของปัญหาภาคอีสาน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม โดยมุ่งพิจารณาถึงเหตุแห่งปัญหา และข้อคิดสะกิดใจที่คุณสมพันธ์ได้กล่าวถึงคือ แนวคิดการพัฒนาที่รัฐบาลและนักธุรกิจยึดถืออยู่ ขาดการวิเคราะห์และมองปัญหาสังคมตามข้อเท็จจริง แต่มองจากฐานตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ หรือเม็ดเงินลงทุนที่ปรากฏใน

เครื่องคำนวณ

ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจ(และสังคม)แห่งชาติฉบับที่ ๑ ถึง ๗ ระบบถนนไฟฟ้า น้ำประปาเจริญขึ้น ประชาชนมีโอกาสรอดตายมากขึ้น การจ้างงานมีมากขึ้น การพัฒนาวัตถุเติบโตเป็น

ตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจ

(และสังคม) แห่งชาติ

ฉบับที่ ๑ ถึง ๗ ระบบถนน

ไฟฟ้า น้ำประปาเจริญขึ้น

ประชาชนมีโอกาสรอดตาย

มากขึ้น การจ้างงานมีมากขึ้น

การพัฒนาวัตถุ

เติบโตเป็นดอกเห็ด

การเมืองดูจะมีประชาธิปไตย

มากขึ้น แต่ขณะเดียวกัน

สิ่งแวดล้อมก็เป็นพิษมากขึ้น

วัฒนธรรมเสื่อมทรามลง

ชุมชนแตกสลาย

ครอบครัวแตกแยก

เหล่านี้คือผลจากการพัฒนา

ดอกเห็ด การเมืองดูจะมีประชาธิปไตยมากขึ้น แต่ขณะเดียวกันสิ่งแวดล้อมก็เป็นพิษมากขึ้น วัฒนธรรมเสื่อมทรามลง ชุมชนแตกสลาย ครอบครัวแตกแยก เหล่านี้คือผลจากการพัฒนา หากเราไม่เชื่อแนวคิดการพัฒนาดังกล่าวนี้ ทางเลือกอื่นที่จะทำให้ความเป็นอยู่ของชาวบ้านดีขึ้นคืออะไร

การทำเกษตรธรรมชาติ

เกษตรผสมผสาน หรือวนเกษตร รวมไปถึงการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร การหาตลาดรองรับ สามารถเป็นทางเลือกให้เกษตรกร บนพื้นฐานแห่งชุมชนที่ประกอบด้วยธรรม ก่อนอำลาไป คุณสมพันธ์ได้เห็นว่า การเผยแพร่หลักธรรมที่สัมพันธ์กับวิถีชาวบ้าน เป็นบทบาทที่พระสงฆ์สามารถกระทำได้เพื่อด้านกระแสโลกาวัตร์

ในช่วงบ่าย ตูเจ้าทั้งหลายได้ไปเยี่ยมชุมชนแออัด เทพารักษ์ คณะกรรมการชุมชน และคุณสมภพ บุณนาค เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชน ในท้องถิ่น ได้ต้อนรับขับสู้ อย่างอบอุ่น ถวายความรู้และ

พาคณะไปพูดคุยเพื่อเรียนรู้ปัญหาจากชาวบ้าน ช่วงคำคุณสมภพ ยังได้มาแลกเปลี่ยนเพิ่มเติมถึงสาเหตุแห่งการเกิดขึ้นของชุมชนแออัดในเมือง อันเนื่องมาจากการล่มสลายของชนบท ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลจากแนวทางพัฒนาประเทศที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน

การศึกษาอุษณภูมิ

เข้าวันรุ่งขึ้น ดร.อนุกุล จินตรัตน์ อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ ม.ขอนแก่นได้มาถวายเป็นความรู้ โดยกล่าวย้อนไปถึงการปฏิรูปการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ ๕ เพื่อต่อสู้กับอำนาจจักรวรรดินิยมตะวันตก เรื่อยมาถึงปัจจุบัน ว่าได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในบทบาทของวัดและพระสงฆ์ต่อเรื่องการศึกษาอย่างไร อีกทั้งได้วิพากษ์การศึกษาแบบตะวันตก รวมถึงการขยายการศึกษาภาคบังคับว่าจะยังเป็นการขยายช่องว่างทางสังคม และทำให้เกิดความไม่เสมอภาคทางการศึกษามากขึ้น เพราะหลักสูตรการศึกษาไม่รับใช้การพัฒนา

ชนบท และไม่สามารถทำให้คนเป็นคนที่สมบูรณ์ เพราะไม่คำนึงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นและศิลปวัฒนธรรมมา แต่เน้นบริโภคนิยม

ดังนั้นการศึกษาต้องดึงศักดิ์ศรีของคนชนบทกลับมาทำให้คนในหมู่บ้านมีความกินดีอยู่ดี ไม่สอนให้ยึดติดในความร่ำรวย ขณะเดียวกันก็ได้เรียนรู้ถึงการมีสุขภาพดี ไม่ถูกข่มเหงรังแก และเป็นตัวอย่างของการถือสันโดษในสังคมสมัยใหม่

เกษตรด้านกระแส

ในช่วงบ้ายพระคุณเจ้าได้เดินทางไปยังหมู่บ้านดอนหัน ต.โนนสะอาด อ.หนองเรือ พ้อไร มีชาว คณะกรรมการหมู่บ้าน และผู้ประสานงานระหว่างองค์กรชุมชน ได้เล่าถึงความเสื่อมของหมู่บ้านนี้ว่า จากพื้นที่ที่เคยมีป่าอุดม กลับ

แห้งแล้ง เพราะการปลูกปอเขียวที่รัฐส่งเสริมควบคู่กับการเข้ามาของรถส.เป็นเหตุให้ชาวบ้านเป็นหนี้สินจนดินไม่หลุด ชาวบ้านจึงคิดสร้างกิจกรรมร่วมกันในหมู่บ้านเพื่อต้านกระแสการพัฒนาของรัฐ เกิดเป็นองค์กรชุมชนทำเกษตร

ผสมผสานกันหลายครอบครัว ช่วงคำอ.บัวผัน พรหมพักพิง จากคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ สาขาพัฒนาชุมชน ม.ขอนแก่น และผู้ประสานงานองค์กรชาวบ้าน เพื่อการพัฒนาภาคอีสาน ได้มาแลกเปลี่ยนถึงความเป็นมาขององค์กรชาวบ้านเพื่อการพัฒนาภาคอีสาน แนวทางการพัฒนาชนบทที่ล้มเหลว ผลเสียของเกษตรแผนปัจจุบัน

และความเสื่อมโทรมของชนบทและวัฒนธรรม รวมทั้งนำเสนอทางออกที่ชาวบ้านได้ร่วมกันแสวงหา

สาธารณสุขที่ไม่สุขอย่างที่คิด

เข้ารุ่งขึ้น คณะได้ออกจากหมู่บ้านดอนหันเพื่อไปยังโรงพยาบาลขอนแก่น นายแพทย์ภูษิต ประคองสาย ผู้อำนวยการโรงพยาบาลอำเภอปะทาย ได้มาบรรยายถึงสภาพปัญหาด้านสาธารณสุขในโรงพยาบาลของรัฐความเป็นมาและผลดีของการแพทย์แผนปัจจุบันที่ทำให้โรคบางชนิดหายไป แต่ขณะเดียวกันก็กำลังประสบปัญหา เนื่องจากแพทย์ชนบทต้องรับผิดชอบคนไข้มากเป็น ๑๐ เท่าของแพทย์เมืองหลวง อีกทั้งค่านิยมการเป็นแพทย์เฉพาะทาง การมุ่งรักษา "โรค" มากกว่ารักษา "คน" ทำให้แยกมนุษย์ออกเป็นเสี่ยงๆ แพทย์ขาดความเข้าใจชุมชน และยังมีกรมกระแสการใช้เทคโนโลยีขั้นสูงที่ตอบสนองคนรวยมากกว่าคนจนทำให้เกิดความไม่เสมอภาค

องค์กรชุมชน
เป็นหัวใจสำคัญของ
การพัฒนา
หากชนบทแปรผันตาม
โลกาวัตต ชนบทจะขาด
ความเป็นตัวของตัวเอง
ดังนั้นต้อง
สร้างความเข้มแข็ง
ให้แก่องค์กรชุมชนและ
องค์กรทางวัฒนธรรม

ในการรับบริการสาธารณสุข
ดังนั้นแพทย์ต้องคืนสุขภาพให้
ประชาชน คือทำให้ประชาชน
สามารถดูแลตนเองได้มากขึ้น
หลังจากนั้นคณะศาสน-
ทายาทจึงเข้าแวะเยี่ยมผู้ป่วย
ในห้องอายุรเวชชาย เพื่อสัมผัส
ปัญหาโดยแท้จริง เมื่อได้เวลา
สมควรจึงเดินทางกลับเพื่อร่วม
กันแสวงหาทางออกของปัญหา
ที่ได้ไปศึกษาและรับฟังมาทั้ง ๓
ด้านคือ ด้านการศึกษา การ
เกษตร และสาธารณสุข เพื่อ
เตรียมข้อซักถามวิทยากรใน
วันรุ่งขึ้น

ทางออกระดับชุมชน
ด้านการศึกษา
และการเกษตร

รุ่งขึ้นเช้าวันที่ ๒๒
คุณประสิทธิ์ มากวงศ์ ผู้
ประสานงานกป.อพช. อีสาน
เหนือได้มาถวายนความรู้เรื่อง
ทางออกด้านการศึกษาใน
ระดับชุมชน โดยย้ำว่าก่อนที่
คนภายนอกจะเข้าไปให้การ
ศึกษาแก่ชุมชน ควรจะศึกษา
เรื่องราวของชุมชนก่อน เพื่อ
ให้รู้ปัญหา ความต้องการ และ
ศักยภาพของชุมชน เพราะ
ภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นหัวใจ
สำคัญในการศึกษาวัฒนธรรม
ชุมชน ทุกวันนี้เรามักแยกการ
ศึกษาออกจากชุมชน ทำให้
ไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่าง
แท้จริง

หลังจากนั้นคุณประสิทธิ์
พรหมนอก มหาเปรียญเก่า
ได้มาเล่าประสบการณ์การแก้
ปัญหาด้านเกษตรในระดับ
ชุมชน โดยกล่าวว่าผู้ที่ จะเข้า
ไปแก้ปัญหาชาวบ้านในด้าน
เกษตร ควรจะทำหน้าที่เตือน
ให้ชาวบ้านพึ่งตนเอง โดย
สอดคล้องกับเศรษฐกิจและ

วัฒนธรรมพื้นบ้าน อีกทั้ง
เรียนรู้ว่าทำอย่างไรสิ่งแวดล้อม
จะอยู่ยั่งยืน

ช่วงบ่ายผู้นำชุมชนโดย
ธรรมชาติ คือ พ่อสุพัฒน์ ดีศรี
คณะกรรมการร่วมองค์กร
ชาวบ้านเพื่อการพัฒนาภาค
อีสาน และพระครูสุภาจรรย์วัฒน์
จากวัดท่าลาด ต.นาโสี อ.
กุดชุม จ.ยโสธร ได้มาแลกเปลี่ยน
ประสบการณ์การเป็น
ผู้นำชุมชน และการต่อสู้กับ
ปัญหาที่แตกต่างกันในแต่ละ
พื้นที่ พ่อสุพัฒน์ได้กล่าวถึง
องค์กรชุมชนเพื่อการพัฒนา
ภาคอีสาน และพลังในการ
รวมกลุ่มของชาวบ้านเพื่อให้
เกิดอำนาจต่อรองและสามารถ
พึ่งตนเองได้ ส่วนพระครู
สุภาจรรย์วัฒน์ได้กล่าวถึงการ
ฝ่าฟันปัญหาเรื่องปากท้อง
ของชาวบ้าน โดยรื้อฟื้นการ
รักษาด้วยยาสมุนไพร เกษตร
ผสมผสาน และวิถีทางที่
พระสงฆ์จะเข้าไปมีบทบาท
ช่วยเหลือชาวบ้าน

การพัฒนาชนบท ที่พึงประสงค์

เช้าวันที่ ๒๓ ก.พ. ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของการอบรม อ.บัญชา แก้วส่อง รองผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนาฯ.ขอนแก่น คุณไพศาล ช่วงฉ่ำ เจ้าหน้าที่โครงการพัฒนาชลประทาน พ่อสงกา ชนบุตร กรรมการองค์กรชาวบ้านเพื่อการพัฒนาภาคอีสาน และพระครูสุภาจารย์วัฒน์ ได้มาระดมความเห็นถึงแนวทางการพัฒนาชนบทที่พึงประสงค์

อ.บัญชาได้เน้นว่าแนวทางการพัฒนาชนบทของชาวบ้านต่างจากรัฐ และกล่าวเสริมว่า องค์กรชุมชนเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา หากชนบทแปรผันตามโลกาภิวัตร์ ชนบทจะขาดความเป็นตัวของตัวเอง ดังนั้นต้องสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรชุมชน และองค์กรทางวัฒนธรรม โดยส่งเสริมให้มีการรวมตัวเพื่อพัฒนาองค์กรทางการผลิต องค์กรเครือข่ายด้านการตลาด โดยเน้นเป้าหมายที่การพัฒนาคน โดยใช้ฐานทางวัฒนธรรมเป็นตัวนำให้เกิดการรวมตัว

ตามธรรมชาติ

คุณไพศาลได้เล่าถึงประสบการณ์ที่เข้าไปช่วยเหลือชุมชนโดยการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มเครดิตยูเนียน เพราะเห็นว่าความยากจนเป็นปัญหาพื้นฐาน แต่เพราะตัวเอง

ไม่รู้จักชาวบ้าน ชุมชน และวัฒนธรรมพื้นบ้านอย่างแท้จริง จึงไม่สามารถแก้ปัญหาของชาวบ้านได้ ดังนั้นแนวทางการพัฒนาชนบทที่พึงประสงค์คือ ต้องเรียนรู้วัฒนธรรมชุมชน และสร้างแนวทางการพัฒนาเชิงวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับชุมชน ทดแทนการพัฒนาสมัยใหม่ที่ทำลายชุมชน

พ่อสงกาได้กล่าวถึงองค์กรชาวบ้านเพื่อการพัฒนาภาคอีสาน และวิธีการพัฒนา

แบบพึ่งตนเอง โดยเริ่มจากพัฒนาความเป็นอยู่แบบเลี้ยงปากท้อง มีการส่งเสริมธนาคารข้าวตามแนวคิดแบบพุทธ และรื้อฟื้นวัฒนธรรมการลงแขกที่ส่งเสริมให้ชาวบ้านรวมตัวเป็นชุมชน

พระครูสุภาจารย์วัฒน์ได้กล่าวปิดท้ายการระดมความคิดเห็นครั้งนี้ว่า ให้รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักกาล รู้จักชุมชน รู้จักสังคม การพัฒนานั้นหากขาดการพัฒนาด้านจิตใจไปพร้อมกันแล้ว จะเกิดการเอาเปรียบกัน ทุกสิ่งทุกอย่างต้องอาศัยซึ่งกันและกัน ดังนั้นการพัฒนาทุกสิ่งทุกอย่างต้องเน้นธรรม และเน้นด้านจิตใจเป็นสำคัญ

“เด็กนักเรียนที่นั่นมีความ
เครียดกันทั้งนั้น พวกเขาถูก
บังคับให้ต้องแข่งขัน ให้อ่าน
หนังสือ บางคนมีปัญหาเกี่ยวกับชีวิต
ตัวเองมาก” พระไฟโรจน์
อนงคโน เล่าให้ผู้เขียนฟังถึง
สภาพเด็กนักเรียนมัธยมศึกษา
ตอนปลายในโรงเรียนประจำ
หาดใหญ่ที่มีชื่อเสียง

“อย่างนกนี่เกือบจะบ้า
ไปเลย เธอถูกบังคับให้เรียน
อย่างหนัก เพราะกำลังศึกษา
อยู่มัธยมปลายแล้ว อีกหน่อย
ก็ต้องเข้ามหาวิทยาลัย” พระ
หนุ่มผู้มากด้วยประสบการณ์
จากการทำกิจกรรมกับเยาวชน
เล่าตัวอย่างเด็กที่มีปัญหา
กับการแข่งขันทางการเรียนคน
หนึ่ง “แต่พอเริ่มมาปฏิบัติธรรม
อย่างต่อเนื่อง เธอเริ่มจะจัด
ระบบชีวิตของตนเองให้ดีขึ้นได้”

“นก” เป็นหนึ่งในเด็ก
เกือบสี่สิบคนที่เข้าร่วมโครงการ
พัฒนาคุณภาพชีวิตด้วยการ
เจริญสติแบบเคลื่อนไหวอย่าง
ต่อเนื่อง ซึ่งมูลนิธิสุธรรมชาติ
จัดให้มีขึ้น ณ สถานปฏิบัติ
ธรรมสวนธรรมสากล ระหว่าง
๒๒-๓๐ เม.ย. ๒๕๓๗ ปีนี้เป็น
ปีที่ห้าติดต่อกันแล้ว

วัยรุ่น กับการ ปฏิบัติธรรม

“กองสาราข”

“ความจริงในระหว่าง
เทอมที่แล้วที่จำพรรษาที่นี้
หลวงพี่ก็ได้เข้าไปสอนเด็ก
นักเรียนพวกนี้ในโรงเรียนด้วย
อาจารย์วรณฤดี (รัตนะ) เขา
เป็นคนสอนอยู่ แต่เขาถูก
ต่อต้านมาก อาจารย์บางคน
หาว่าเขาเข้ามาทำให้นักเรียน
ขยันเรียนน้อยลง หาว่าเขา
ไม่จริงบ้าง พอหลวงพี่มาสอน
เองแรงกดดันก็ลดลงไปบ้าง”
หลวงพี่ไฟโรจน์เล่าให้ฟังต่อ

ปรากฏการณ์นี้ไม่ใช่
เรื่องแปลกใหม่ เพราะใน
สภาพสังคมปัจจุบัน เด็กใน
ระบบการศึกษาถูกบังคับให้
แข่งขันทางการเรียนตลอดเวลา
การสอบเข้ามหาวิทยาลัยของ
รัฐได้ กลายเป็นจุดหมายสูงสุด
ของชีวิตการเรียน หลายคน
เกิดความเครียดอย่างหนัก
ข่าวการฆ่าตัวตายของนักเรียน
ภายหลังการประกาศผลเอ็น-
ทรานซ์ จึงเกิดขึ้นอยู่เนืองๆ
ทุกปี

นี่เป็นเหตุให้ทางมูลนิธิ
สุธรรมชาติ ซึ่งก่อตั้งเมื่อปี
๒๕๓๕ โดยมีพระจรัส สุธมโม
เป็นหัวเรือใหญ่ จัดโครงการ
ปฏิบัติธรรมเพื่อเยาวชน

เหล่านี้ในภาคฤดูร้อนของทุกปี ซึ่งตามวัตถุประสงค์ข้อหนึ่ง ก็เพื่อ “ให้รู้จักนำศิลปะแห่ง การรู้จักตนเองไปใช้ในชีวิต ประจำวัน สามารถจัดการกับ ชีวิตตนเองให้อยู่อย่างเรียบง่าย ไร้ทุกข์ มีสติ สมานธิ ปัญญา มี คุณภาพภายใน รู้จักใช้สมอง อย่างมีศิลปะ มีศักยภาพใน การเรียนรู้และการดำเนินชีวิต”

นอกจากเด็กก็จะมา ปฏิบัติธรรมร่วมกันอย่างขะมัก ขมื่นแล้ว ยังมีผู้ใหญ่บางคน ที่เข้าร่วมในโครงการเจริญสติ ครั้งนี้ด้วย วิธีปฏิบัติพื้นฐาน ของที่นี่เป็นแนวการเคลื่อนไหว (ยกมือ) อย่างต่อเนื่อง หรือที่ มักเรียกกันว่า “สายหลวงพ่อ เทียน”

“สถานที่นี้เป็นที่ที่หลวง พ่อเทียนท่านมาเทศน์เป็นครั้ง สดุดท้ายในหาดใหญ่ หลังจาก นั้นท่านอาพาธจนไม่สามารถ เทศน์ได้อีก ญาติโยมศรัทธา เจ้าของที่ (คุณถาวร พงษ์- ประยูร) จึงยกที่ประมาณ เกือบสองไร่ให้ และร่วมกับ อาจารย์ในมอ. (มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขต หาดใหญ่) ตั้งเป็นสถานปฏิบัติ

ในสภาพสังคมปัจจุบัน
เด็กในระบบการศึกษา
ถูกบังคับให้แข่งขัน
ทางการเรียนตลอดเวลา
การสอบเข้ามหาวิทยาลัย
ของรัฐได้กลายเป็น
จุดหมายสูงสุด
ของชีวิตการเรียน
หลายคนเกิดความเครียด
อย่างหนัก
ข่าวการฆ่าตัวตายของ
นักเรียนภายหลัง
การประกาศผลเอ็นทรานซ์
จึงเกิดขึ้นอยู่เนืองๆ ทุกปี

ธรรม ให้ชื่อว่า “สวนธรรม สากล” ซึ่งตั้งมาได้เป็นเวลา ๘ ปีแล้ว” พระโกศล ปริบูรณ์ พระสมุญผู้สนใจปฏิบัติกับ หลวงพ่อเทียนมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๐ และเข้าร่วมเป็นอาจารย์ ฝึกกรรมฐานที่นี่ทุกปี เล่าถึง ความเป็นมาของสถานที่นี้

โภชนาการกับ การปฏิบัติธรรม

ในเนื้อที่ส่วนที่เป็นวัด แม้จะไม่กว้างใหญ่นัก หากป่า ยางผืนใหญ่รายรอบ สร้าง ความสัปปายะเหมาะจะเป็น สถานที่เจริญสมาธิภาวนาเป็น อย่างยิ่ง ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ เหล่านี้จึงมีโอกาสปฏิบัติขัด เกลาจิตใจอย่างต่อเนื่อง เริ่ม ตั้งแต่ตื่นจากที่นอนในกลด กลางป่าเพื่อทำวัตรเช้าเวลา ประมาณตีสี่ครึ่ง จากนั้นจะ มีการบริหารร่างกายด้วย โท้เก็กและโยคะพื้นฐาน พอให้ เลือดลมเดินสะดวก และ รับประทานอาหารเข้าพร้อม กันทั้งพระ ชี และฆราวาส

“สิ่งที่พิเศษสำหรับที่นี่ คือเราเน้นความสัมพันธ์ ระหว่างโภชนาการหรืออาหาร

กับการปฏิบัติธรรม
 เราเชื่อว่าการกิน
 อาหารอย่างถูกต้อง
 อย่างเป็นธรรมชาติ
 นอกจากจะทำให้
 ร่างกายสมบูรณ์
 แข็งแรงแล้ว ยังจะ
 ช่วยให้การปฏิบัติ
 ด้านจิตใจดีขึ้นด้วย”
 หลวงพี่โกศลเล่า
 ให้ฟังต่อไปอีก

อาหารที่เรียงรายให้
 เลือกตัก ส่วนหนึ่งนอกจาก
 อาหารจากการบิณฑบาตแล้ว
 จึงเป็นอาหารธรรมชาติที่ปรุง
 จากโรงครัวในวัด ซึ่งเป็นไป
 ตามแนวคิดเรื่องแม่โคโรไบ-
 โอติกส์ คือ เป็นอาหารที่มี
 การปรุงแต่ง ขัดสีน้อยที่สุด
 และงดอาหารบางชนิดอย่างเช่น
 เนื้อสัตว์จำพวกหมูและไก่
 (อาหารทะเลทานได้เป็น
 บางครั้ง) งดน้ำตาลขาวทุกชนิด
 รวมทั้งขนมและเครื่องดื่มที่
 ผลิตจากน้ำตาล งดอาหารมัน
 ที่ใช้น้ำมัน นม เนย กะทิ และ
 งดแป้งขาวทุกชนิด เช่น ข้าว
 ขาว ก๋วยเตี๋ยว ขนมจีน
 ขนมปังขาว

ข้าวกล้อง ข้าวคอกงา

ถั่วต้มชนิดต่างๆ สลัดผักสด
 ฯลฯ จึงวางรอกการตักจากนัก
 ปฏิบัติธรรมทุกวัน ทั้งยังมี
 รายการให้ความรู้เรื่องโภชนา-
 การ คุณค่าของอาหารธรรม-
 ชาติเป็นประจำทุกวันระหว่าง
 ฉันทอาหารด้วย วิทยากร
 ประจำ คือ **คุณสาร สัมพงษ์**
 เจ้าของร้านอาหารสุขภาพใน
 ตัวเมืองหาดใหญ่ คินหนึ่งยังมี
 การเชิญวิทยากรมาร่วม
 อภิปรายให้ความรู้แก่เด็ก ๆ ใน
 เรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง
 โภชนาการที่ถูกต้องกับการ
 ปฏิบัติด้านจิตใจด้วย

“เตี๋ยวันนี้หม้อหั้นมาทาน
 อาหารวันละมือเตี๋ยว ตอนเช้า
 จะหุงข้าวสังหยด ก็ซื้อจาก
 ร้านคุณสารนี่แหละ คอกกับ

ถั่ว งา ใส่ปั่นโตไว้
 ตอนกลางวันก็ซื้อ
 อาหารมังสวิรัตที่
 โรงอาหารในโรง
 พยาบาลทานเอา”
 คุณหอมหนุ่มด้าน
 สุตินารีย์ วิทยากร
 ท่านหนึ่งในคินนั้น
 เล่าตัวอย่างจากการ
 ปฏิบัติด้วยตนเอง
 ให้เด็ก ๆ ฟัง “หมอ

คิดว่าทานอาหารอย่างนั้น
 มีประโยชน์ต่อร่างกายมาก
 และช่วยให้การปฏิบัติด้าน
 จิตใจดีขึ้น”

รายการคินนั้นดำเนิน
 ต่อไปอย่างสนุกสนานและมี
 สาระ ในตอนท้าย ยังมีการพูด
 ถึงเรื่องการรักษาโรคด้วยการ
 ดื่มน้ำสวาวะ ซึ่งมีการพบ
 หลักฐานมากมาย ว่ารักษาได้
 ผลจริงเพราะมีสารอาหารที่
 เป็นประโยชน์จำนวนมากอยู่
 ในน้ำสวาวะ “อย่างที่พระพุทธ-
 เจ้าท่านก็บอก พระที่อยู่เ็นป่า
 ให้ฉันทายตองกับน้ำมูตรเน่า
 แสดงว่าความรู้เรื่องนี้น่าจะมี
 มูลความจริง และพระหลาย
 รูปท่านก็ทำอยู่แล้ว คือดองน้ำ
 น้ำสวาวะกับสมอไว้ฉันทเป็นยา”

หลวงพี่โกศล ซึ่งเข้าร่วม การอภิปรายในคืนนั้นกล่าว เสริมตอนหนึ่ง

เชื่อได้ว่าพระที่นั่นจึง ได้ทดลองฉันบัสสาวะเพื่อ รักษาโรคด้วยตัวเองทุกรูป แม้ แต่เด็กนักเรียนบางคนก็ได้เริ่ม สมาทานความคิดนี้ และทดลอง จนเห็นผล

“แต่ก่อนนกเป็นโรครกภูมิ แพ้มาก ยิ่งย้ายจากสมุยมาอยู่ในตัวเมืองหาดใหญ่ ยิ่งเป็น มากขึ้น แต่พอเริ่มดื่มน้ำ บัสสาวะตัวเอง และทาน อาหารธรรมชาติด้วย โรค ภูมิแพ้ที่เป็นก็ค่อยบรรเทาลง” “นก” เด็กสาวมัธยมปลายที่ หันมาสนใจการปฏิบัติธรรม เล่าให้ฟัง “เดี๋ยวนั้นนกเลยต้อง เลี่ยงอาหารรสจัดอย่างกะปิ เพราะกินเข้าไปอย่างไรมัน ก็ออกมาอย่างนั้น” เธอกล่าว ในตอนท้าย และยังชักชวนให้ ผู้เขียนทดลองกินเองด้วย

“ผู้ชายดื่ม (น้ำบัสสาวะ) ของผู้ชายคนอื่นได้ ผู้หญิงก็ ดื่มของผู้หญิงกันเองได้ แต่ อย่าสลับเพศกันนะ” คุณหมอ กล่าวปิดท้ายรายการเสวนา เรื่อง “โภชนาการกับการปฏิบัติ

เราเชื่อว่า
การกินอาหารอย่างถูกต้อง
อย่างเป็นธรรมชาติ
นอกจากจะทำให้
ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงแล้ว
ยังจะช่วยให้การปฏิบัติ
ด้านจิตใจดีขึ้นด้วย

ธรรม” ที่จบด้วยเรื่องของ บัสสาวะรักษาโรค ซึ่งหาก พิจารณาจากพุทธพจน์แล้ว ก็เป็นเรื่องที่หน้าใครครวญไม่น้อย

เสวนาธรรม

ผู้เข้าปฏิบัติธรรมจะมี เวลาทั้งเช้าและบ่ายในการทำ ความรู้สึกตัว โดยมีพระพี่เลี้ยง ที่คอยชี้แนะและตอบข้อสงสัย กิจกรรมตอนเย็น นอกจาก การทำวัตรตามปกติแล้ว จะ มีรายการเสวนากลุ่มย่อยใน ประเด็นที่เด็กสนใจและยกขึ้น มา ไม่ว่าจะเป็น “ศิลปะแห่ง การตาย” ศิลปะแห่งการเรียนรู้” “ศิลปะการดำรงชีวิตและ การรัก” รวมทั้งเรื่องตลกซึ่ง

อย่าง “ทำความเข้าใจกับ ความกลัว”

โดยรอบบริเวณวัดมี การจัดนิทรรศการให้ความรู้ ทั้งทางธรรมะ โภชนาการ สิ่งแวดล้อม การต่อต้านการ สูบบุหรี่ เป็นทั้งภาษาไทยสลับ อังกฤษ ซึ่งทำให้บรรยากาศดู เป็นสากล รวมทั้งพระและ แม่ชีต่างประเทศที่มาร่วมสอน และปฏิบัติ ก็ช่วยเรียกความ สนใจจากเด็กได้ไม่น้อย

ในตอนปิดโครงการยัง มีการพาเยาวชนไปเดินป่า ชมธรรมชาติอันสมบูรณ์ที่ บริเวณ บ้านคอกช้าง อ.รัตภูมิ ด้วย เพื่อเป็นการสัมผัส ธรรมชาติอย่างรอบด้าน ทั้ง ภายในและภายนอก

ทุกปีที่นี่จะมีการปฏิบัติ ธรรมเช่นนี้ ท่านที่สนใจเข้า ร่วมหรือใครอุปถัมภ์โครงการ ขอเชิญติดต่อได้ที่ สถานปฏิบัติ ธรรมสวนธรรมสากล ซ.๔๑ ถ.เพชรเกษม ต.ควนลัง อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ๙๐๑๑๐ โทร ๒๔๔๑๘๔

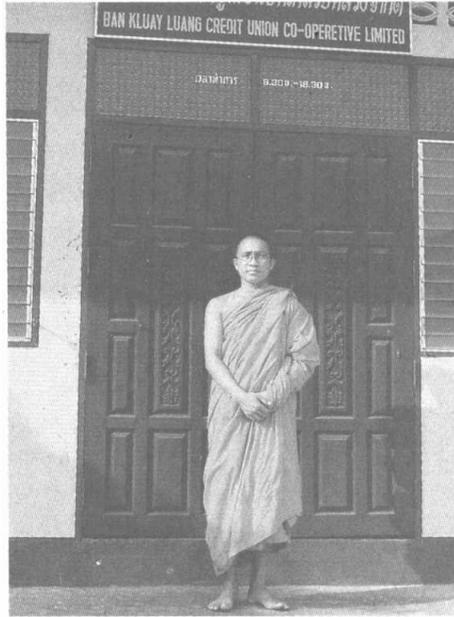

หากกล่าวโดยทั่วไปถึงพระสงฆ์ทางภาคเหนือหลายคนมักจะนึกถึงวัตรปฏิบัติที่ค่อนข้างจะไม่เหมาะสมกับสมณสาธูปอยู่บ้าง อย่างเช่นการที่พระภาคเหนือบางรูปนิยมฉันข้าวสามมื้อ หรืออาการไม่สำรวมนักเมื่อยามที่มีเทศกาลงานวัด เป็นต้น

หาก ณ วัดกล้วยหลวง ต.กล้วยแพะ อ.เมืองจ.ลำปาง กลับมีพระรูปหนึ่งซึ่งทำทายคำกล่าวหาเหล่านั้นด้วยแนวคิด อุตมการณ์อันแน่วแน่ที่จะพลิกฟื้นบทบาทของสงฆ์ในนครลำปาง ให้เป็นแบบอย่างแก่พระสงฆ์รูปอื่นๆที่กำลัง

หลงไหลไปกับวัตถุquamอย่างใหม่จนลืมตาไม่ขึ้น แม้ว่าตัวท่านเองจะไม่มีชื่อเสียงโด่งดังเหมือนดังพระเกจิอาจารย์บางรูปก็ตาม หากผลงานของท่านกลับมีค่ามากมายยิ่ง

พระวิษณุเทพ ปัญญาวุฑฒโต เดิมเป็นชาวเมืองชาละวัน นามเมื่อเป็นฆราวาสคือ วิษณุเทพ แดงอ่อน ถือกำเนิดเมื่อวันที่ ๕ เม.ย. ๒๕๐๒

พระวิษณุเทพ ปัญญาวุฑฒโต พระนักพัฒนา ผู้ทำกระแสนิโฆกาณวัตร

สมเกียรติ มีธรรม

ณ บ้านเลขที่ ๘๘ หมู่ ๒ ตำบลหนองหลุม อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร เป็นบุตรคนที่ ๔ ในจำนวน ๗ คน ของคุณพ่อสวาสดี คุณแม่ตุ้ม แดงอ่อน

เมื่อยังเล็กได้รับการศึกษาภาคบังคับที่โรงเรียนวัดโนนป่าแดง จนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ จากนั้นจึงย้ายไปเรียนที่โรงเรียนวัดกลางวงศัฒณี จบชั้น

ประถมศึกษาปีที่ ๗ เมื่อปีพ.ศ. ๒๕๑๖ และศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่โรงเรียนสามง่าม-ชนูปถัมภ์ จบมัธยมศึกษาปีที่ ๓ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๘

ครันไม่ได้

เรียนต่อไปอีก ท่านก็คิดอยากมีงาน จึงตัดสินใจเก็บเสื้อผ้าเข้ามาหางานทำในกรุงเทพฯ โดยไม่บอกกล่าวให้พ่อแม่รับรู้ จนเป็นที่ครหาของชาวบ้านที่ยังยึดมั่นระเบียบประเพณีพื้นบ้านเดิมที่ว่า หากใครหนีออกจากบ้านมาถือว่าเป็นคนเกเร พ่อแม่ถึงกับไม่ยอมรับเหลืยวแลเลยทีเดียวกัว่าได้ แต่หนุ่มวิษณุเทพก็หาได้ถือสา

กับคำครหาเหล่านั้นไม่ ครั้นมาถึงกรุงเทพฯ ได้ อาศัยอยู่เป็นระยะเวลาหนึ่งกับหน้าที่งานอยู่ใน ย่านอุตสาหกรรม สมุทรปราการ แล้วจึงเข้า ทำงานในโรงหล่อเหล็กเป็นกรรมกรแบกหาม ได้ ค่าแรงวันละ ๒๕ บาท จากนั้นเข้าทำงานที่ บริษัทสินธานี จำกัด ซึ่งอยู่ในย่านเดียวกัน

และยังได้สอบเข้า เรียนต่อที่โรงเรียน อาชีวศึกษาจังหวัด สมุทรปราการ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๙ สาขา วิชาช่างก่อสร้าง จน จบการศึกษาได้ ประกาศวิชาชีพ (ปวช.) เมื่อปีพ.ศ. ๒๕๒๒

ด้วยความ ขยันขันแข็งเอาจริง เอาใจ เสียสละและมี อุดมการณ์ ทำให้ ท่านเป็นที่ยอมรับ ของเพื่อนร่วมงาน จนได้รับคัดเลือกให้เป็น กรรมกรฝ่ายลูกจ้างแรงงานของโรงงาน และได้ เข้ารับการอบรมในหลักสูตรต่างๆ มากมาย ต่อ จากนั้นเลื่อนมาเป็นกรรมการบริหารสหภาพ แรงงานเหล็กโลหะแห่งประเทศไทย จนได้รับการคัดเลือกเป็นหัวหน้าฝ่ายการศึกษาสหภาพ แรงงานเหล็กโลหะแห่งประเทศไทยในปีเดียวกัน ชีวิตการทำงานและความฝันที่จะพึ่งตนเอง

ของเด็กหนุ่มบ้านนอกคนนี้ได้ประสบความสำเร็จ และได้ตัดสินใจกลับมาบวช ตามประเพณีที่บ้านเกิดเมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๒๓ โดยตั้งใจว่าจะบวชเพื่อทดแทนบุญคุณ พ่อแม่เพียง ๗ วัน แต่เมื่อเข้าสู่ได้ร่มกาสาว พัสตร์ ได้ศึกษาเล่าเรียนธรรมะจนเกิดความ

สว่างทางปัญญาขึ้น มา จึงได้ออกธุดงค์ ไปตามที่ต่างๆ จน สหธรรมิกที่ไปด้วย กันถึงแก่มรณภาพ ลงด้วยโรคมะเร็งเรีย ไปก็มี จากนั้นจึง ย้ายมาจำพรรษา ที่สำนักสงฆ์ผึ่ง เกษตร ต.บ้านแฝง จ.พิษณุโลก และได้ พบปะกับชาวบ้าน คนหนึ่งชื่อพ่ออ่อง เป็นผู้คอยสอนสมาธิ กรรมฐานให้

ประสบการณ์จากสองโครงการที่ผ่านมา ทำให้ท่านได้เห็นว่า หัวใจของงานพัฒนา เพื่อแก้ปัญหาความทุกข์ยากของชาวบ้านคือ

“การพัฒนาคน” ท่านจึงริเริ่มโครงการ พัฒนาชุมชนขึ้น โดยยึดหลัก

“ระบบไตรมิติพัฒนา” คือ พัฒนาจิตใจเป็นพื้นฐาน ก่อนจะพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามมา

จนเมื่อปีพ.ศ. ๒๕๒๕ พระวิษณุ เทพได้ย้ายมาจำพรรษาที่วัดโนนป่าแดง และ เริ่มมีความคิดจะทำประโยชน์เพื่อสังคมบ้าง ท่านจึงตั้งใจศึกษาหาความรู้ทั้งทางโลกและ ทางธรรมเสมอมา จนสอบได้นักธรรมตรี โท เอก และสอบได้ประกาศนียบัตรพิเศษวิชาการ ศึกษา (ปกศ.) ของกองส่งเสริมวิทยฐานะ กรรมกรฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ในปี

เดียวกันอย่างง่ายดาย และได้เข้าร่วมอบรม
หลักสูตรพระหน่วยพัฒนาทางจิตรุ่นที่ ๒๑ ของ
มูลนิธิอภิธรรมมหาธาตุอีกด้วย

ครั้งนี้ ๒๕๒๖ ได้สมัครเข้าร่วมอบรม
เป็นพระหน่วยพัฒนาจิตใจที่สำนักสงฆ์จิตตภาวัน
วิทยาลัยของหลวงพ่อกิตติวุฒ โฉม จ.ชลบุรี และ

ได้เป็นพระธรรม
จาริกออกเผยแผ่
พระพุทธศาสนาไป
ตามที่ต่างๆ ในพื้นที่
จังหวัดนครราชสีมา
พิชิต พิษณุโลก และ
นครลำปาง โดยเน้น
การอบรมกลุ่มหนุ่ม
สาวให้ออกมาช่วย
กันพัฒนาซึ่งเรียกว่า
“กลุ่มหนุ่มสาวชาว
พุทธพัฒนา” เป็น
การอบรมให้คน
หนุ่มสาวหันมาจัด
กิจกรรมโดยลด ละ
เลิกอบายมุขต่างๆ
เป็นสำคัญ

ปีพ.ศ. ๒๕๒๗
นั้น ได้ย้ายมา

จำพรรษาที่วัดหนองน้ำขุ่น อ.แก่ง จ.ระยอง
และรับเป็นอาจารย์พิเศษสอนพุทธศาสนาที่
โรงเรียนแก่งวิทยาถาวรได้ ๒ ปี พอเข้าปี
พ.ศ. ๒๕๒๙ ได้เข้ามาจำพรรษาที่วัดเกาะ-

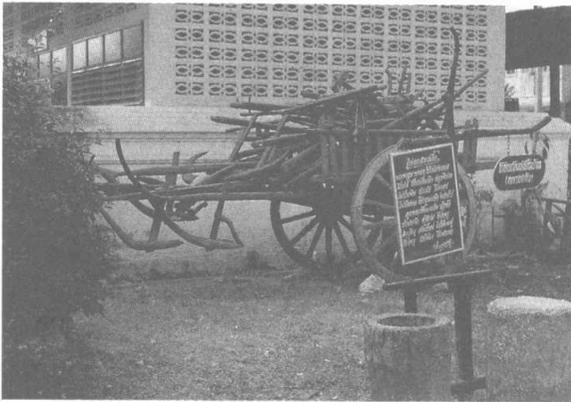
วรุศารามอีกครั้งหนึ่ง โดยไม่ได้ทำงานที่เคยทำ
มาก่อน แต่กลับลงทุนลงแรงด้วยงบประมาณ
ของตนเองที่ได้จากการเทศนาธรรมไปกับ
การอบรมกลุ่มหนุ่มสาว กลุ่มแม่บ้านตาม
อำเภอต่างๆ ในนครลำปางถึง ๒ ปี

พอปีพ.ศ. ๒๕๓๑ วัดกัลยหลวง

ขาดเจ้าอาวาส ทาง
เจ้าคณะตำบลและ
เจ้าคณะอำเภอเมือง
ลำปาง จึงได้มอบ
หมายให้ท่านมาเป็น
เจ้าอาวาสตั้งแต่นั้น
เป็นต้นมา

เมื่อเข้าสู่วัด
กัลยหลวง ท่านก็
พบกับสภาพชำรุด
ทรุดโทรมของวัดที่
ขาดเจ้าอาวาสดูแล
มานาน จึงริเริ่มที่
จะพัฒนาวัดให้เป็น
แบบอย่างเสียก่อน
ตามแนวคิดที่ว่า “ทำ
ให้ดู อยู่ให้เห็นเป็น
ตัวอย่าง แนะนำ
สร้างศรัทธา นำมา

ซึ่งประโยชน์” นั่นคือ โครงการวัดน้ำขุ่น อันเป็น
โครงการแรกหลังจากที่ท่านออกทำงานอบรม
ตามที่ต่างๆ มานาน และท่านมองเห็นว่าวัดส่วนใหญ่ถึงแม้จะสร้างด้วยวัสดุราคาแพง ดูงามตา

■ ■
ท่านได้ทำการพัฒนาด้านศาสนวัตถุของวัด
ตามคำขวัญที่ว่า

■ ■
ไม่จำเป็นต้องแพง แต่ให้น่าอยู่ ดูแล้วเกิดศรัทธา

หรรษา แต่ไม่น่าอยู่อาศัย ไร้ซึ่งความสะอาด ระเบียบเรียบร้อย อีกทั้งยังคอยเรียไรจนทำให้ชาวบ้านต้องเดือดร้อน ท่านได้ทำการพัฒนา ด้านศาสนวัตถุของวัดตามคำขวัญที่ว่า “ไม่จำเป็นต้องแพง แต่ให้น่าอยู่ ดูแล้วเกิดศรัทธา” จนงานบูรณะวัดของท่านประสบความสำเร็จด้วยเวลาเพียงไม่ถึงปี

โครงการดูงามตา เป็นโครงการที่ ๒ ที่ เน้นงานรณรงค์ให้พระภิกษุสามเณร และชาวบ้านได้รู้จักการรักษาความสะอาดและสภาพแวดล้อมในหมู่บ้าน อย่างเช่น จัดทำที่ทิ้งขยะให้เป็นที่ โครงการฉันทรักความสะอาด โครงการฉันทรักระเบียบและปลูกต้นไม้ โดยปลูกสำนึกให้พระภิกษุ สามเณร ตลอดจนชาวบ้าน หันมาช่วยกันรักษาความสะอาด ระเบียบ วินัย เคารพศรัทธา รู้จักเก็บรักษา ตามคำขวัญที่ว่า “เก็บให้เรียบร้อย หยิบใช้สอยก็ง่าย หายก็รู้ ดูก็งามตา”

ประสบการณ์จากสองโครงการที่ผ่านมา ทำให้ท่านได้เห็น ว่า หัวใจของงานพัฒนาเพื่อ

แก้ปัญหาความทุกข์ยากของชาวบ้านคือ “การพัฒนาคน” ท่านจึงริเริ่มโครงการพัฒนาชุมชนขึ้น โดยยึดหลัก “ระบบไตรมิติพัฒนา” คือ พัฒนาจิตใจเป็นพื้นฐานก่อนจะพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ตามมา และได้ตั้งศูนย์ไตรมิติพัฒนาและกองทุน ไตรมิติพัฒนาวัดถ้ำกลั้วหหลวงขึ้นมา เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๑ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นศูนย์กลางประสานงานของพระภิกษุ สามเณร องค์การพัฒนาเอกชน หน่วยงานของรัฐ และประชาชนทั่วไป ในการร่วมกันจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ไม่ว่าจะเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ตลอดจนการเผยแพร่พุทธธรรม ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ทักษะชีวิต ค่านิยมของชาวบ้าน โดยประยุกต์หลักธรรมและพิธีกรรมต่างๆ มาใช้กับโครงการพัฒนาจิตใจ ให้เป็นไปตามระบบไตรมิติที่ท่านได้วางไว้อย่างต่อเนื่อง อันมุ่งเสริมสร้างค่านิยม ทักษะชีวิต ความรู้ และพฤติกรรมของมนุษย์ ทางด้านจิตใจให้เกิดความสงบ ร่มเย็น บรรสาน

สอดคล้องกับธรรมชาติ ตลอดจนมีการลด ละ เลิกอบายมุขต่างๆ

การที่ท่านปูพื้นฐานในการพัฒนาจิตใจนั้น นับเป็นการเตรียมพร้อมที่จะสร้างคนให้ออกมาทำงานเหมือนคอกกล่าวขานของท่านเหล่าจื้อที่ว่า “สร้างคนพันปี ปลูกต้นไม้พันต้น” ต่อมาท่านได้หันมาให้ความสำคัญกับงานอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน เนื่องมาจากการที่ท่านได้จ้างช่างเข้ามาทำงานซ่อมแซมวัด ทำให้ท่านรู้ถึงบทบาทหญิงแม่บ้านที่มีส่วนในการจัดการเรื่องต่างๆ ภายในครอบครัวได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการดูแลเงิน ออกงานสังคัม ตลอดจนการดูแลบรมลูกหลาน ท่านจึงได้เริ่มโครงการพัฒนาเศรษฐกิจขึ้นมา อันเป็นที่มาของการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ เช่น กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า กลุ่มดอกไม้ประดิษฐ์ กลุ่มตุ๊กตาประดิษฐ์ และกองทุนพัฒนาหมู่บ้าน จนชาวบ้านสามารถพึ่งพาตนเองได้

แต่สองโครงการดังกล่าว ยังไม่ครบตามระบบไตรมิติวัฒนา ท่านจึงดำเนินโครงการพัฒนาสังคัมตามมาอีกโครงการหนึ่ง โดยมีความประสงค์ให้ชาวบ้านได้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ให้เท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงในสังคัมปัจจุบัน และได้จัดทำเสียงตามสายเป็นศูนย์เผยแพร่ธรรม ข่าวสารความรู้ต่างๆ ประจำหมู่บ้าน จัดตั้งศูนย์รักการอ่านในบริเวณวัด ตลอดจนสร้างลานนันทนาการประจำหมู่บ้าน เพื่อให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ไม่มีว่สู่มลพิษเสพติด อีกทั้งเป็นการดึงเยาวชนเข้าหาวัด และยังได้สร้างพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านกลางแจ้งอีกด้วย

จากผลงานมากมายที่ท่านมา พระวิษณุ-

เทพ ปัญญาวุฑโฒ ยังหาได้หยุดยั้งงานพัฒนาไม่ แต่กลับยิ่งเรียนรู้ สั่งสมประสบการณ์ขึ้นไปเรื่อยๆ จนสามารถออกไปเป็นวิทยากรบรรยายตามที่ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี วิทยาลัยพยาบาล และวิทยาลัยครูนครลำปางได้นิมนต์ท่านมาเป็นอาจารย์พิเศษของคณะวิทยาการจัดการ ซึ่งท่านได้ช่วยเรียบเรียงเอกสารประกอบการบรรยายในภาควิชาต่างๆ เช่น วิชาปรัชญาบริหารงานบุคคล การพัฒนาองค์การ ตลอดจนวิชาแรงงานสัมพันธ์ เป็นต้น จนวิทยาลัยครูนครลำปางได้ถวายปริญญาเกิตติมศักดิ์สาขาวิชาศิลปศาสตร์บัณฑิต โปรแกรมมิชชันการพัฒนาชุมชน เมื่อวันที่ ๑๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อเป็นเกียรติคุณที่ท่านได้ผลิตงานทางวิชาการออกมาจำนวนมาก

งานต่างๆ ที่พระวิษณุเทพ ปัญญาวุฑโฒ ได้ทำ แม้จะอยู่ในวงที่จำกัดก็ตาม แต่สิ่งที่ท่านได้ทำมาแล้วนั้น นับเป็นคุณูปการอันสำคัญยิ่งที่ชาวนครลำปาง โดยเฉพาะพระสงฆ์ ควรนำมาเป็นแบบอย่างประพฤติปฏิบัติ พร้อมทั้งได้เข้ามาช่วยเหลือ เยียวยาสังคัมที่กำลังป่วยหนัก และเพียรหาความช่วยเหลือจากสถาบันสงฆ์อยู่ในเวลานี้

หมายเหตุ สนใจข้อมูลเพิ่มเติม ติดต่อได้ที่ ศูนย์ข้อมูลทางศาสนาเพื่อการศึกษาและพัฒนา ศพพ.

เขื่อนน้ำเทิน ๒ เพื่อใคร?

ประเทศไทยและสปป.ลาวได้ร่วมลงนามในบันทึกความเข้าใจแล้วเมื่อ ๒๔ ก.พ. เพื่อก่อสร้างเขื่อนไฟฟ้าพลังน้ำตามโครงการน้ำเทิน ๒ ในประเทศลาว

ผู้ร่วมลงนามประกอบด้วย กฟผ. คณะกรรมการประสานความร่วมมือพัฒนาไฟฟ้าในสปป.ลาว กลุ่มบริษัทผู้ร่วมพัฒนาโครงการ และรัฐบาลสปป.ลาว

พื้นที่ที่จะทำการก่อสร้างเขื่อนน้ำเทิน ๒ อยู่ในแขวงคำม่วน ทางตอนใต้ของสปป.ลาว ลักษณะเป็นเขื่อนกักเก็บน้ำในลำน้ำเทินซึ่งเป็นสาขาของแม่น้ำโขง บริเวณที่จะถูกน้ำท่วมถึงเป็นที่ราบสูงที่เรียกว่า Nakai Plateau

การสร้างเขื่อนจะมีพืชที่ถูกทำลายและสูญพันธุ์คือ Pinus mercusii และ Pinus kenya และการสูญเสียนี้พื้นที่ป่าไม้จะทำลายระบบนิเวศวิทยาในบริเวณนี้เป็นอย่างมาก

รวมทั้งยังส่งผลกระทบต่อระยะยาวกับบริเวณใกล้เคียง เนื่องจากการกักเซาะของน้ำในเขื่อนจะทำให้พื้นที่ที่ถูกน้ำท่วมมีมากขึ้น และเกิดมลภาวะที่เป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำและการเกษตร

องค์กรทางด้านสิ่งแวดล้อมได้คำนวณว่าจะต้องใช้เงินถึง ๒,๐๐๐ ล้านบาทเพื่อแก้ไขปัญหา

ทาง International union for conservation and nature ยังระบุว่า Nakai Plateau และบริเวณรอบๆ เป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ควรจะอนุรักษ์ไว้

ประชาชนจำนวนหลายพันคนจะได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยต้องอพยพจากถิ่นฐาน ละทิ้งวัฒนธรรมและความเป็นอยู่ดั้งเดิมของตน ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาด้านวัฒนธรรมในชุมชนขึ้นอีก

โครงการน้ำเทิน ๒ จึงไม่ได้เป็นโครงการที่มีเป้าหมายในการพัฒนาอย่างแท้จริงและไม่ได้เกิดจากความต้องการของประชาชนที่อาศัยอยู่

ในบริเวณดังกล่าวแต่อย่างใด แต่เป็นโครงการที่เกิดจากความต้องการพลังงานไฟฟ้าของประเทศไทย ซึ่งผู้ได้รับผลประโยชน์จากโครงการฯ ก็คือคนนอกพื้นที่นั่นเอง

ผู้จัดการ ๒๕ ก.พ. ๓๗ น.๒, มติชน ๑๕ เม.ย. ๓๗ น.๑๗

ละอ่อนเหนือ กับโรคเอดส์

น.พ.อุดมศิลป์ ศรีแสงนามรมต.ช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุขเผยว่า สถิติเด็กติดเชื้อเอดส์จากมารดาที่ถูกทอดทิ้งมีปริมาณเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะที่จ.เชียงใหม่ พบว่า มีการทิ้งเด็กติดเชื้อเอดส์เพิ่มขึ้นจาก ๗ รายในปี ๒๕๓๕ เป็น ๒๑ รายในปี ๒๕๓๖

น.พ.อุดมศิลป์เปิดเผยว่า จากการเดินทางไปที่บ้านเด็กอ่อนเวียงพิงค์ จ.เชียงใหม่ พบว่า ปัจจุบันบ้านเด็กอ่อนเวียงพิงค์มีเด็กอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดู ๑๓๔ ราย เป็นเด็กปกติ ๑๐๓ ราย ที่เหลือเป็นเด็กที่คลอดจาก

มารดาติดเชื้อเอชไอวี

น.พ.อุดมศิลป์กล่าวว่า เด็กถูกทอดทิ้งมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในปีงบประมาณ ๒๕๓๓ มี ๒ ราย ปี ๓๔ มี ๓ ราย ปี ๓๕ เพิ่มขึ้นเป็น ๗ ราย ปี ๓๖ เพิ่มขึ้นเป็น ๒๑ ราย และตั้งแต่เดือนต.ค. ๓๖ จนถึงเดือนก.พ. ๓๗ รับผิดชอบแล้ว ๑๑ ราย รวมทั้งสิ้น ๔๔ ราย ในจำนวนนี้เป็นเด็กมาจาก จ.เชียงใหม่ ๒๐ ราย ที่เหลือมาจากต่างจังหวัด ขณะนี้เสียชีวิตไปแล้ว ๘ ราย ญาติรับกลับไปเลี้ยงต่อที่บ้าน ๓ ราย คงเหลือเด็กอยู่ในความดูแล ๓๑ ราย

จากการติดตามผลเลือดของเด็กที่คลอดจากมารดาติดเชื้อไวรัสเอชไอวีเมื่ออายุ ๑๕ เดือนขึ้นไป พบว่ามีเด็ก ๑๐ ราย ที่ตรวจเลือดแล้วไม่พบเชื้อไวรัสเอชไอวี ซึ่งแสดงว่าเด็กไม่ติดเชื้อจากแม่คิดเป็นร้อยละ ๓๒ ส่วนอีก ๒๑ รายยังพบเชื้อเอชไอวีในเลือด ซึ่งจะต้องติดตามเป็นระยะๆ ต่อไป

สยามรัฐ ๔ มี.ค. ๓๗

เผาหญ้าทำลายโอโซน

คณะนักวิจัยของสถาบันเคมิคัลส์พลั่งซ์เยอรมนี ได้เสนอข้อมูลตีพิมพ์ลงในวารสารไซแอนซ์ของสหรัฐอเมริกา รายงานถึงก๊าซเมทิลโบรไมด์ในบรรยากาศ อันอาจเกิดจากการเผาป่า หญ้า ฟางข้าว หรือซากพืชเป็นจำนวนมาก ธาตุโบรมีนในก๊าซพิษชนิดนี้มีอำนาจทำลายโอโซนมากกว่าธาตุคลอรีนที่พบในสารซีเอฟซี ประมาณ ๒๐-๖๐%

ในรายงานยังระบุอีกว่า จากการทดลองในห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ และการตรวจสอบตัวอย่างอากาศที่เก็บรวบรวมจากบริเวณที่เกิดไฟไหม้เหนือทุ่งหญ้าแบบสะวันนาในแอฟริกาใต้ ป่าไม้ในไซบีเรีย และป่าไม้แบบที่มีต้นไม้หนาทึบในรัฐแคลิฟอร์เนีย พบว่า โอโซนในชั้นบรรยากาศส่วนใหญ่ถูกทำลายด้วยสารซีเอฟซี ซึ่งนิยมใช้ในอุตสาหกรรมเครื่องทำความเย็น กระจกสปเรย์ แต่ ๒๕% ของโอโซนอาจถูกทำลายโดย

ธาตุโบรมีนด้วย

การสูญเสียชั้นโอโซนในบรรยากาศ ทำให้รังสีอัลตราไวโอเล็ตจากแสงอาทิตย์สามารถส่องทะลุผ่านชั้นบรรยากาศโลกลงมาโดยตรง ผลร้ายคือ การเกิดมะเร็งผิวหนัง ต้อกระจกในมนุษย์ และระบบห่วงโซ่ทางนิเวศน์ที่ถูกทำลายไป

มติชน ๔ มี.ค. ๓๗ น.๒

สงฆ์กับสุขภาพจิตคนไทย

น.พ.ยุทธ โพธารามิก ผู้อำนวยการสถาบันสุขภาพจิตกล่าวว่า ประเทศไทยยังขาดบุคลากรด้านสุขภาพจิต ทั้งจิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ที่จะให้บริการคำปรึกษา และแก้ปัญหาสุขภาพจิตแก่ประชาชนอย่างเพียงพอและทั่วถึง จึงทำให้ผู้ป่วยด้านสุขภาพจิตมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี

น.พ.ยุทธกล่าวต่อไปว่า สถิติผู้ป่วยโรคจิตในปี ๒๕๓๔

มีจำนวนทั้งสิ้น ๖๐,๔๔๙ คน ปี ๓๖ มีผู้ป่วยโรคจิตเพิ่มขึ้นเป็น ๙๐,๐๘๙ คน นอกจากนี้ยังมีผู้ป่วยด้วยโรคจิตกังวลจำนวน ๓๖๔,๙๑๘ คน โรคซึมเศร้า ๑๖,๒๑๗ คน ปัญญาอ่อน ๕,๔๑๘ คน และคิดฆ่าตัวตาย ๑๔,๘๙๖ คน ดังนั้นสถาบันสุขภาพจิตเห็นว่า พระสงฆ์เป็นผู้นำชุมชนทางศาสนา และที่พึ่งทางใจของชุมชนมาช้านาน จึงได้จัดถวายความรู้สุขภาพจิตแก่พระสงฆ์ขึ้นเพื่อการปรับตัวในเรื่องการคลายความเครียดและการแก้ปัญหาสุขภาพจิตได้อีกทางหนึ่ง

มติชน ๘ เม.ย. ๓๗ น.๒๕

เขื่อนพลังน้ำสาละวิน

แม้โครงการ "เขื่อนผลิตกระแสไฟฟ้าพลังน้ำสาละวิน" จะถูกระบุว่าเป็นโครงการผันน้ำจากแม่น้ำนานาชาติเพื่อเติมน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล แต่วัตถุประสงค์ประการนี้จักบรรลุผลในระยะยาวหรือไม่

ยังเป็นปัญหาอยู่

จากการศึกษาเบื้องต้นของกฟผ.พบว่า แม่น้ำสาละวินมีศักยภาพในการผลิตกระแสไฟฟ้าได้สูงถึง ๑๐,๐๐๐ เมกะวัตต์ ส่วนจุดสร้างเขื่อนที่มีความเหมาะสมตั้งอยู่ในประเทศพม่าเหนืออ.เชียงดาว จ.เชียงใหม่ ราว ๗๐ ก.ม. เป็นเขื่อนเก็บกักน้ำที่ระดับ ๔๐๐ เมตรเหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง ซึ่งคาดว่าตัวเขื่อนอาจสูงถึง ๒๐๐ เมตร

ตามแผนงานของกฟผ. นั้น โครงการ "เขื่อนสาละวินตอนบน" มีกำลังผลิตกระแสไฟฟ้าได้ ๔,๐๐๐ เมกะวัตต์ ส่วนน้ำในอ่างเก็บน้ำจะถูกผันลงสู่ลำน้ำแม่แตง สาขาของแม่น้ำปิง เพื่อเพิ่มน้ำในอ่างเก็บน้ำเขื่อนภูมิพล

ประมาณว่า ต้นทุนโครงการอยู่ระหว่าง ๒,๕๐๐-๒๐,๐๐๐ ล้านบาท

ที่ผ่านมา มีเอกชนไทย ญี่ปุ่นและออสเตรเลีย ทำการศึกษาความเหมาะสมเบื้องต้นของโครงการยักษ์ที่วางนี้ไว้แล้วหลายราย โดยมีการศึกษา

จุดที่ตั้งเขื่อนไว้แล้วทั้งหมด ๙ จุด ๖ จุดตั้งอยู่ระหว่างแนวชายแดนไทยกับพม่า ส่วนที่เหลืออยู่ในพม่า

ขณะเดียวกัน กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในนามคณะกรรมการประสานงานนิสิตนักศึกษาเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติภาคเหนือ ได้ออกจดหมายเปิดผนึกระบุว่า การสร้างเขื่อนสาละวินเป็นการทำลายป่าฝนเขตร้อนที่เหลืออยู่น้อยมากในโลกนี้ และเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง เพราะรัฐบาลเผด็จการของพม่าจะนำเงินที่ได้จากการสร้างเขื่อนไปซื้ออาวุธ เช่นฆ่าคนพื้นเมือง ในสงครามที่รัฐบาลทหารยังทำอยู่กับกองกำลังของชนกลุ่มน้อยอย่างต่อเนื่อง

สยามโพสต์

๔-๖ เม.ย. ๓๗ น.๓

ดิฉันชื่อแม่ชีเวนดี้ แมคเคอร์ เกิดที่ประเทศออสเตรเลีย ปัจจุบันอายุ ๓๖ ปี และอาศัยอยู่ในประเทศไทยมาได้เกือบ ๕ ปี ดิฉันเติบโตในชนบทเล็กๆ แห่งหนึ่ง เป็นลูกคนที่ ๒ ในจำนวนพี่น้อง ๖ คน หลังจบมัธยมศึกษา ดิฉันเข้ารับการอบรมหลักสูตรนางพยาบาลเป็นเวลา ๓ ปี ในช่วงการฝึกหัดนี้มีส่วนทำให้ดิฉันเข้าใจถึงความทุกข์ยากของการเป็นมนุษย์อย่างลึกซึ้ง

ดิฉันคิดว่า ทัศนคติและสภาพครอบครัวเป็นที่มาแห่งปัญหาในโลกเรา โดยเฉพาะทางประเทศตะวันตก ผู้คนต้องทนทุกข์ต่อการใช้ชีวิตอย่างเหงาหงอย อ้างว้าง และโดดเดี่ยว พุดไปแล้วเรามีหลายสิ่งหลายอย่างตามค่านิยมทางวัตถุ แต่สิ่งเหล่านี้ดูเหมือนปิดกั้นเราให้ห่างจากกันและกัน และแบ่งแยกครอบครัวของเรา ทั้งโทรทัศน์ เกมสื่อบันเทิงคอมพิวเตอร์ ฯลฯ มีอิทธิพล

จากต่างแดนสู่แม่ชีไทย

แม่ชีเวนดี้ แมคเคอร์

และมีคำถามเกิดขึ้นในใจว่า ชีวิตเกิดมาเพื่ออะไร? ซึ่งดิฉันคิดว่าน่าจะมีความหมายมากไปกว่าการทำงาน การกิน การนอน การแต่งงานและมีลูก แก่ แล้วก็ตาย

ดิฉันไม่สนใจการแต่งงานหรือการเข้าสังคมพบปะสังสรรค์กับผู้คน แต่กลับรู้สึกชอบที่จะใช้ชีวิตอยู่อย่างสันโดษมากกว่า

หลังจากใช้ชีวิตนางพยาบาลเป็นเวลา ๗ ปี ดิฉันเกิดรู้สึกไม่พอใจอย่างมากในการดำเนินชีวิตเช่นนี้ ในโรงพยาบาล ดิฉันมีความรู้สึกที่เราไม่ได้ทำหน้าที่ดูแลคนไข้อย่างเต็มที่ เราเพียงแต่ให้ความสนใจเฉพาะปัญหาการเจ็บป่วยทางกายเท่านั้น ดิฉันมีความคับข้องใจในเรื่องนี้มาก จำได้ว่าความคิดเกี่ยวกับปัญหานี้รบกวนจิตใจดิฉันมากกว่าระดับธรรมดา

บีบคั้นให้เราเกิดความอยากรแสวงหาและครอบครอง เราจึงต้องทำงานอย่างหนักเพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุ และเป็นกรยากสำหรับเด็กที่จะได้ใช้เวลาอยู่กับพ่อแม่อย่างใกล้ชิด เพราะพ่อแม่เองก็เหนื่อยเกินกว่าจะมีเวลาให้กับเขา เพราะฉะนั้นเด็กจึงมีความรู้สึกไม่มั่นคงในชีวิตของเขาเอง และรู้สึกขาดผู้ที่จะร่วมปรึกษา แก้ไขปัญหาทุกข์สุขของเขา ดังนั้นเราจึงเห็นสิ่งเสพติดต่างๆ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และสถานบันเทิงต่างๆ มากมายในสังคมตะวันตก

อย่างไรก็ดี ดิฉันรู้สึกโชคดี เพราะว่าเป็นวัยเด็ก พ่อแม่มีเวลาให้กับพวกเรา และเราไม่มีโทรทัศน์ จนกระทั่งดิฉันเติบโตขึ้นอายุประมาณ ๑๓ ปี เราใช้เวลาส่วนใหญ่ในป่า และช่วยคุณพ่อ คุณอา ทำงานในไร่ของเรา

เมื่ออายุได้ประมาณ ๒๖ ปี ดิฉันตัดสินใจจะใช้ชีวิตเดินทางท่องเที่ยว แม้จะยังไม่รู้จักสภาพชีวิตที่แท้จริงอย่างแจ่มชัดนัก แต่ก็เป็นการเริ่มต้นแสวงหาความหมายมากขึ้น การแสวงหาครั้งนี้นำดิฉันมาสู่ประเทศอินเดีย ที่ที่ดิฉันได้พบเห็นความยากจนและโรคภัยไข้เจ็บ ตลอดจนความแตกต่างระหว่างชนชั้นวรรณะของผู้คนที่อาศัยอยู่ ซึ่งบางครั้งทำให้ดิฉันรู้สึกเจ็บปวดใจมาก

แต่หลังจากนั้น ในบางเวลา ดิฉันก็ได้สังเกตเห็นความจริงว่า คนส่วนมากที่นี่แม้จะมีวิถีการดำเนินชีวิตหลายทางก็ตาม แต่เขายังโชคดีกว่าผู้คนจากประเทศของดิฉันซึ่งมีหลายสิ่งหลายอย่างที่ไม่สะดวกสบายในการดำเนินชีวิต แม้กระทั่งการใช้ชีวิตอยู่อย่างฟุ่มเฟือย เพราะเขาเหล่านั้นไม่มีมิตรไมตรีให้กัน และสามารถพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันได้ เขามีสังคมในลักษณะซึ่งผู้ใหญ่จะเป็นแบบนำทางการดำเนินชีวิตให้กับเด็กๆ เด็กๆ ไม่เคยถูกทอดทิ้งเลย

ดิฉันสังเกตด้วยว่า ที่อินเดียมีแหล่งการศึกษาเรื่องจิตหลายแห่ง นี่ยิ่งทำให้ดิฉันมีความสงสัยมากขึ้นว่า คุณค่าของชีวิตคืออะไร อะไรเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในชีวิตที่แท้จริง เหมือนกับว่าเป็นสิ่งที่อย่างน้อยเราควรมี ดิฉันคิดว่ายิ่งเรามีความเรียบง่ายในการใช้ชีวิตมากเท่าไร ความสงบสุขก็ยิ่งมีมากเท่านั้น

ดิฉันใช้เวลาในอินเดีย ๕ ปี ศึกษาเรื่องดนตรีและชีวิต บางครั้งบางครั้งเราก็กลับไปออสเตรเลีย ครั้งสุดท้ายที่เดินทางมาอินเดีย ดิฉันตัดสินใจศึกษาเรื่องโยคะและจิตสมาธิ และเริ่มดำเนินชีวิตตามแนวปฏิบัติที่ศึกษามา ซึ่งแม้กระทั่งดนตรีก็สามารถนำเราสู่สิ่งเหล่านี้ได้

ดิฉันเริ่มสังเกตว่ามีความเปลี่ยนแปลงขึ้นในจิตใจของดิฉันเอง และนั่นทำให้สิ่งต่างๆ ดูเลวร้ายลง แท้จริงแล้ว ดิฉันเริ่มมีความสับสนในปัญหาของตนเองบ่อยครั้ง เหตุการณ์นี้นำดิฉันมาสู่ประเทศไทย ดิฉันได้ยินกิตติศัพท์เรื่องการอบรมสมาธิภาวนาที่สวนโมกข์มานานแล้ว ระหว่างเดินทางกลับออสเตรเลีย ดิฉันจึงแวะเข้ารับการอบรมที่นั่นก่อน นั่นเป็นสิ่งที่ดิฉันทำตอนนั้นและได้ทำต่อเนื่องมาเป็นเวลา ๔ ปีครึ่งแล้ว

ครั้งแรกที่ดิฉันมาถึงสวนโมกข์ ดิฉันสามารถรู้สึกถึงความพิเศษของสถานที่ ความรู้สึกดีๆ เกิดขึ้นกับดิฉันมากมาย ดิฉันรู้สึกเหมือนได้กลับมาบ้าน และมีความประทับใจอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตอย่างเรียบง่าย ดิฉันรู้ว่าควรจะทำอะไรที่นั่นสักระยะหนึ่ง และได้เลื่อนกำหนดเดินทางกลับออกไป

ดิฉันเริ่มประทับใจผู้คนที่รอบข้างอย่างท่านอาจารย์พุทธทาส ท่านเป็นบุคคลซึ่งดลใจให้ดิฉันสนใจศึกษาและปฏิบัติธรรม ดิฉันรู้สึกเพลิดเพลินกับคำสอนของท่าน ซึ่งมีลักษณะ

เปิดเผย ตรงไปตรงมา และเรียบง่าย ดิฉันยังมี
ความสุขที่ท่านแสดงให้เห็นถึงชีวิตที่แท้จริงว่า
เกิดมาเพื่ออะไร และนี่เป็นความหมายที่แท้จริง
ของชีวิต มีค่าสูงสุดที่มนุษย์พึงกระทำ และเป็น
สิ่งที่ทุกคนต้องการ และสามารถปฏิบัติได้ แต่
เราต้องปฏิบัติด้วยตัวเราเอง

ดิฉันจึงอยู่ที่สวนโมกข์มาเป็นเวลาประมาณ
๔ ปีครึ่งแล้ว เมื่อ ๒ ปีครึ่งที่ผ่านมา ดิฉัน
ตัดสินใจบวชเป็นแม่ชี ซึ่งเมื่อดิฉันขออนุญาต
ท่านอาจารย์พุทธทาส ท่านถามว่า บวชเพื่อ
อะไร? ทำไมต้องการบวช? ท่านรู้สึกว่ามีแม่ชี
ไทยมีสถานะทางสังคมต่ำ และทำให้ยากต่อการ
ศึกษาและปฏิบัติธรรม แต่ดิฉันอธิบายว่า นี่จะ
เป็นส่วนช่วยดิฉันในการขออนุญาตอาศัยต่อใน
ประเทศไทย* และสามารถอุทิศชีวิตดิฉันในการ
ศึกษาและปฏิบัติธรรม ท่านจึงเห็นด้วยว่าเป็น
ความคิดที่ดี

ดิฉันอยู่สวนโมกข์และมีหน้าที่จัดการ
เกี่ยวกับการอบรมอานาปานสติภาวนาสำหรับ
ชาวต่างชาติ ซึ่งเราจัดทุกเดือน และเป็นสาเหตุ
หนึ่งที่ทำให้ภาษาไทยของดิฉันไม่พัฒนา ขณะนี้
ดิฉันจะหยุดหน้าที่ดังกล่าวก่อน โดยมีแผนจะ
เรียนภาษาไทย เพื่อจะได้เรียนรู้อื่นๆ ของ
แม่ชีไทย ทำความเข้าใจปัญหาต่างๆ และช่วย
กันหาทางแก้ไข

* ชาวต่างประเทศทั่วไปจะต้องทำเรื่องขออนุญาตเพื่อ
อาศัยต่อในประเทศไทยทุก ๓ เดือน และทุก ๖ เดือนต้อง
เดินทางออกนอกประเทศอย่างน้อยหนึ่งครั้ง หากผู้ถือ
ครองสมณเพศ คือทั้งพระภิกษุและแม่ชี จะทำเรื่องเพื่อ
อาศัยต่อในเมืองไทยทุกหนึ่งปี - สาราย

ปีหน้าเราจะเริ่มตั้งศูนย์ปฏิบัติธรรมสำหรับ
ผู้หญิง (หมายถึง โครงการธรรมมาตาที่สวนโมกข์
ดู “ธรรมมาตา : มารดาแห่งธรรม” เสขิยธรรม
ฉ.๑๘ ปีที่ ๓ หน้า ๔๖-๔๙) แต่ยังไม่ได้มีการ
ตัดสินใจว่าจะดำเนินการอย่างไร อย่างไรก็ตาม
จะเริ่มจากจุดที่ว่า แม่ชีสามารถช่วยเหลือตัวเอง
ในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ โดยไม่อยู่ในความ
ควบคุมของพระ และนี่เป็นความเห็นของท่าน
อาจารย์พุทธทาส ซึ่งเล็งเห็นความดีของโอกาส
ของผู้หญิงในการศึกษาและปฏิบัติธรรม โดยเฉพาะ
ในปัจจุบันนี้ เรามีปัญหาสถาบันครอบครัว
เริ่มแตกแยก และสังคมของเราเริ่มมีลักษณะที่
ทุกคนมีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น และศีลธรรม
เสื่อมลง ในสังคมปัจจุบัน ผู้หญิงจะเป็นหลัก
สำคัญและมีส่วนเคารพ รักษา และดำรงไว้ซึ่ง
ศีลธรรม

ขณะนี้ดิฉันมีความสนใจมากในการศึกษา
เรื่องการสร้างชุมชนทางศาสนาที่จะอยู่กันด้วย
ความไว้วางใจกัน เคารพกัน เชื่อสัตย์ และ
พัฒนาจิตใจมวลหมู่สมาชิก และยินยอมให้ชน
ทุกเชื้อชาติมีส่วนร่วมมือกัน เพื่อรับฟังความ
คิดเห็นร่วมกัน

● บรรยายเมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๓๗ ให้กับคณะแม่ชี
ไทยในงานประชุมใหญ่สามัญประจำปี สถาบันแม่ชีไทย
ณ วัดบวรนิเวศฯ กทม.

● ขอขอบคุณ จิตร สิริธรรม ผู้ช่วยแปลและเรียบเรียง
บทแปลนี้ ตลอดจดนให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก่แม่ชีเวนต์ในระหว่างที่พักและเดินทาง
ในกทม. - สาราย

แต่ความแออัดยัดเยียดและการดิ้นรนแข่งขัน สู้งานทำงานในหมู่บ้านด้วยอุดมการณ์และความรักใน
ชีวิตเรียบง่าย เพียงความหวังที่ว่าจะอุทิศตนเพื่อคนชนบท และเห็นชีวิตที่พึ่งตนเองได้ของคนชนบท
บัดนี้ทั้งคู่ได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่า ชีวิตชนบทสามารถดำรงตนอยู่ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาความเจริญในเมือง

อุดมคติสำหรับคนรุ่นใหม่

รวมปรากฏการณ์สำหรับคนหนุ่มสาว

โดย ปวย อังภากรณ์, พระประชา ปสนนธมโม, น.พ.วิชัย โชควิวัฒน์,
เดือนใจ ดีเทศน์

หนังสือหนา ๑๖๐ หน้า ราคา ๖๕ บาท

อุดมคติเป็นนามธรรมที่หลาย ๆ คนรู้สึกว่ามันเป็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่และ
ยากที่จะปฏิบัติได้ โดยหารู้ไม่ว่า อุดมคติแท้จริงมีซ่อนอยู่ในตัวทุกคน อุดมคติมันจะสะท้อนออกมาเมื่อ
เราเห็นความไม่เท่าเทียม การกดขี่ข่มเหง และการเอาใจเอาเปรียบ เราเห็นและรู้สึกว่ามีสิ่งใดผิด-ถูก
เราอยากจัดการกับสิ่งเหล่านั้น อยากช่วยเหลือโดยที่เราไม่ได้ตั้งใจ นั่นคืออุดมคติที่มีติดตัวมาแต่เกิด
ถึงเวลาที่ทุกคนต้องรู้สึกต่อสังคม แก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยยุติธรรม สังคมนี้อาจจะเต็มไปด้วยคนที่
มีอุดมคติเป็นแน่

กฤษฎาแจสสุขภาพ

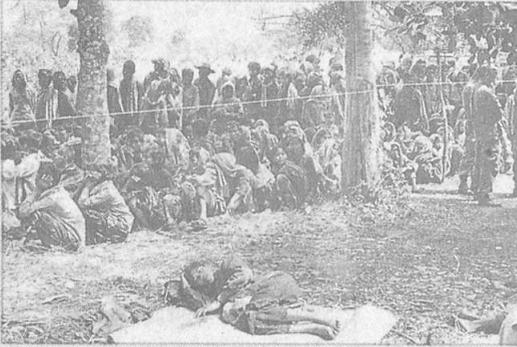
มหาตมา คานธี เขียน

กรรณา กุศลาลัย แปล

หนังสือหนา ๘๘ หน้า ราคา ๔๒ บาท

ว่ากันว่าโลกทุกวันนี้เป็นโลกของเทคนิคและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
โดยเฉพาะการดูแลสุขภาพซึ่งผูกขาดอยู่ในมือของแพทย์ โดยที่ประชาชน
ถูกกระทำให้หมดความสามารถในการพึ่งตนเองลงทุกขณะ (จะโดยรู้เท่าตัวหรือไม่ก็ตาม)

นี่คือ หนังสือซึ่งท่านมหาตมา คานธี เขียนขึ้นจากประสบการณ์จริงซึ่งทดลองมาตลอดชีวิต ที่
ยืนยันในหลักการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับวิถีธรรมชาติ พึ่งพาเทคโนโลยีเพียงเท่าที่จำเป็น บางที
หนังสือเล่มนี้อาจจะเป็นกุญแจที่ช่วยไขประตูบานแรกแห่งสุขภาพที่สมบูรณ์ให้กับทุกๆ คน แต่จะเข้าไป
หรือไม่ ย่อมอยู่ที่ตัวคุณเอง

ฉันคือเด็กอุกกันดา ขาลีบเหมือนลำไม้ไผ่
 ร่างกายหนึ่งหุ้มกระดูก
 และฉันคือพ่อค้า ขายอาวุธมฤตยูแก่อุกกันดา
 ฉันคือเด็กหญิงสิบสองปี ลี้ภัยไปกับเรือเล็ก
 ถูกสลัดข่มขืนใจ
 ดิ่งสมุทรไปสู่ความตาย
 ฉันคือสลัดร้าย หัวใจยังไม่อาจเห็นไม่อาจรัก
 ฉันคือกรรมกรพรกร้ออำนาจล้น
 ฉันคือคนชดใช้ "หนี้เลือด" เพื่อนร่วมชาติ
 ตายไปที่ละน้อยในค่ายแรงงาน

โปรดเรียกฉันตามนามจริง

อย่าพูดว่าพรุ่งนี้ฉันจะไป
 เพราะแม้วันนี้ไซ้ฉันยังมา
 มองให้ลึกซึ่งเถิด ฉันเกิดทุกขณะ
 เป็นตุ่มอ่อนบนกิ่งไม้ฤดูวสันต์
 เป็นนกน้อยปีกอ่อน
 เพิ่งหัดร้องขับขานในรวงรัง
 เป็นหนอนนอนกลางใจดอกไม้งาม
 เป็นเพชรอ้อมซ่อนเร้นในศิลา
 ฉันมาเพื่อหัวเราะและร้องไห้
 เพื่อหวาดไหวหวั่นกลัวเพื่อจะหวัง
 ทุกจังหวะใจเต้นคือเกิดดับของสรรพชีวิต
 ฉันคือแมลงอายุสั้นผันแปรเปลี่ยนร่างบนผิวน้ำ
 ฉันคือนกบินมาकिनแมลงยามวสันตฤดู
 ฉันคือกบเรียงรายว่ายน้ำในสระใส
 ฉันคืองูเขียวข่มเลื้อยไปกินกบ

ความสุขของฉันเหมือนวสันตกาล
 อบอุ่นนำดอกไม้บานสู่ใจทุกชั้นชน
 ความทุกข์ของฉันเหมือนธารน้ำตา
 หลากล้นไหลบ่าท่วมสี่ห้วงสมุทร
 โปรดเรียกฉันตามนามจริง
 เพื่อฉันจะได้ยินเสียงหัวเราะพร้อมเสียงร้องไห้
 ได้เห็นว่าสุขทุกข์คือหนึ่งเดียวกัน

โปรดเรียกฉันตามนามจริง
 เพื่อฉันจะได้ตื่น เปิดประตูใจ
 เผยเมตตา

ดิช นัท อันท์ รจนา
 "สวดใส" แบล

(แปลให้อาจารย์สุลักษณ์ เนื่องในโอกาสครบรอบ
 วันเกิดปีที่ ๖๑)

พุทธศาสนิก

สัมพันธ์

เพื่อสังคม

ญี่ปุ่น

“อรชุน”

ความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นในปัจจุบันได้แซงหน้าอดีตมหาอำนาจจนได้รับการยอมรับเป็นแม่แบบการพัฒนาของหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย

ในปี ๒๕๓๓ ตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัวประชากรของญี่ปุ่นเกือบจะถึง

หกแสนบาท (ของไทยประมาณห้าพันบาท) แซงหน้าสหรัฐอเมริกาและเยอรมันนี่ เป็นรองก็แต่ประเทศสวีเดน-เดนมาร์ก ดินแดนแห่งนักการธนาคาร ที่ดำรงอยู่ได้เพราะเม็ดเงินจำนวนมากที่ไหลเข้ามาจากต่างประเทศ

ญี่ปุ่นยังเป็นผู้ถือพันธบัตรรายใหญ่ที่สุดในโลก ปลายปี ๒๕๓๕ ทรัพย์สินในต่างประเทศของญี่ปุ่น (รวมทั้งการลงทุนทางตรง) เท่ากับ ๕๐.๘๗๕ แสนล้านบาท ธนาคารและบริษัทเงินทุนญี่ปุ่นยังเข้าไปช่วยซื้อพันธบัตรที่ออกโดยรัฐบาลอเมริกัน จนช่วยกอบกู้สถานะทางเศรษฐกิจของประเทศนั้นให้ดีขึ้นได้

ญี่ปุ่นยังมีส่วนเกินทางเศรษฐกิจมากที่สุดในโลก ในปี ๒๕๓๕ เท่ากับ ๒,๗๕๐ พันล้านบาท มีแต่การค้าขายกับประเทศในอ่าวเปอร์เซียเท่านั้นที่ไม่มีการเสียดุลย์การค้าซึ่งกันและกัน

และความเป็นที่หนึ่งในด้านอื่นๆ อีกมาก

นี่เป็นภาพที่คนส่วนใหญ่รับรู้เกี่ยวกับความรุ่งเรืองของดินแดนอาทิตย์อุทัยแห่งนี้

ความเจริญหรือ การเอารอดเอาเปรียบ

“หลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ สิ้นสุดลง เศรษฐกิจของญี่ปุ่นฟื้นตัว และสามารถแผ่ขยายออกไปสู่ต่างประเทศได้มากขึ้นเรื่อยๆ แต่ในขณะเดียวกัน การทำลายสภาพแวดล้อม (ในประเทศอื่น) ก็มีมากขึ้นเป็นเงาตามตัว แต่รัฐบาลญี่ปุ่น หรือผู้นำบางท่านบอกว่า ถ้าต้องการพัฒนาเศรษฐกิจให้รุ่งเรืองมากขึ้น ก็ต้องมีมอดทน”

คุณอาซามิ นักศึกษาระดับปริญญาเอกและนักกิจกรรมในกลุ่มพุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคม (พสส.) ในประเทศญี่ปุ่น เล่าให้เราฟังถึงภาพความเลวร้ายอีกด้านหนึ่งของยักษ์ใหญ่ทางเศรษฐกิจในการเสวนาเมื่อเร็วๆ นี้ ณ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

“อย่างช่วงที่เศรษฐกิจญี่ปุ่นเฟื่องฟูมาก ทำให้เกิดการขาดแคลนแรงงานในหลายๆ สาขา รัฐบาลญี่ปุ่นจึงเปิดให้ชาวต่างชาติเข้ามาทำงานในญี่ปุ่น (ซึ่งส่วนใหญ่เข้ามาโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่รัฐบาลญี่ปุ่นก็เพิกเฉยเสีย) โดยเฉพาะแรงงานจากประเทศ

“ไทยและฟิลิปปินส์นั้นมีความที่ ‘ที่สุด’ คุณอาซามิเล่าต่อด้วยภาษาไทยที่ชัดเจนและกล่าวอีกว่า

“คนงานไทยที่นั่น ประสบความยากลำบากมาก บางคนมาเป็นโสเภณี บางคนเป็นแรงงานไร้ฝีมือ พวกเขาไม่ได้รับสวัสดิการ หรือการรักษาพยาบาล แต่จะไปฟ้องร้องที่ไหนก็ไม่ได้ เพราะตัวเองเข้าประเทศอย่างผิดกฎหมาย บางทีนายจ้างก็ยึดพาสปอร์ตเอาไว้หมด”

“แต่พระสงฆ์และกลุ่มศาสนิกบางกลุ่มไม่เห็นด้วย (กับความเจริญทางเศรษฐกิจแบบนี้) โดยให้เหตุผลว่า ชาวพุทธศาสนิกชนที่ดีนั้น จะต้องพัฒนาไปพร้อมกับสามารถรักษาสภาพแวดล้อมได้ด้วย และไม่ควรมลึงความทุกข์ของคนด้อยโอกาส คนยากคนจน และผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสารพิษและของเสียจากโรงงาน”

นี่เป็นเหตุให้เกิดกลุ่มชาวพุทธทั้งพระสงฆ์และฆราวาสที่มุ่งทำงานเพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส และรณรงค์ต่อต้านการพัฒนาที่เอารัดเอาเปรียบทั้งมนุษย์และ

สิ่งแวดล้อมแบบนี้

พสล. ญีปุ่นเป็นองค์กรชาวพุทธที่มุ่งทำงานช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่ทุกข์ยากเหล่านี้ อย่างเรื่องแรงงานไทยที่ตกระกำลำบากในประเทศญีปุ่น คุณอาซามิเล่าว่า พสล. ได้

ศาสนาดึงให้ความสำคัญ

กับคนอ่อนแอด้วย

เซนอาจะเหมาะกับ

คนที่สนใจและมีจิตใจ

ที่เข้มแข็งอยู่แล้ว

แต่พระสงฆ์ควรมีวิธี

เข้าหาผู้ที่มีความอ่อนแอ

ทางจิตใจด้วย

และต้องให้ความสำคัญ

กับคนทุกกลุ่ม

โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส

พยายามติดต่อประสานงานกับองค์กรพัฒนาเอกชนไทย เพื่อหาทางให้ความช่วยเหลือ มีการฝากข้อมูล เอกสาร และเบอร์โทรศัพท์ที่เป็นประโยชน์ ในการติดต่อขอความช่วยเหลือ

ไว้ตามวัดต่างๆ ทั่วประเทศ ญีปุ่น เพื่อให้พระสงฆ์ได้เผยแพร่แก่คนงานไทย รวมทั้งคุณอาซามิและเพื่อนยังเป็นล่ามให้กับคนไทย โดยเฉพาะแรงงานสตรี เวลาติดต่อกับเจ้าหน้าที่หรือขึ้นศาลด้วย

“คนงานไทยถ้าเทียบกับฟิลิปปินส์แล้ว ประสบความยากลำบากกว่ามาก แรงงานฟิลิปปินส์เขาจะมีกลุ่มชาวคริสต์ที่เข้มแข็ง และมีเครือข่ายระดับนานาชาติที่คอยให้การช่วยเหลือตลอดเวลา แต่คนไทยส่วนมากนอกจากพูดภาษาอื่น อย่างภาษาญีปุ่น หรืออังกฤษไม่ได้แล้ว ยังไม่มีองค์กรที่คอยให้ความช่วยเหลืออีก” คุณอาซามิกล่าวและเสริมว่า

“(หลังจากนั้น) กลุ่มชาวพุทธในญีปุ่นที่มุ่งทำงานช่วยเหลือสังคมจึงได้คิดรวมตัวกันประมาณปี พ.ศ. ๒๕๒๐ จึงเกิดเครือข่ายระดับชาติขึ้น และอีกประมาณ ๑๐ ปีต่อมา (๒๕๓๑) อาจารย์สุลักษณ์ (ศิวัรักษ์) ก็ได้ติดต่อมาให้เข้าร่วมการประชุม INEB ครั้งแรกเมื่อหกปีที่แล้วในเมืองไทย แล้วจึงเกิดองค์กร INEB ญีปุ่นขึ้นมา” คุณอาซามิ

เล่าถึงที่มาของ INEB Japan หรือ International Network of Engaged Buddhists ญี่ปุ่น หรือชื่อไทยว่า พสส.ญี่ปุ่น ซึ่งทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาสีทธิมนุษยชน ปัญหาสภาพแวดล้อม ฯลฯ

ปัญหาและอุปสรรค

การทำงานของ พสส. ญี่ปุ่น เพื่อช่วยเหลือสังคมเชื่อว่า จะราบรื่นตลอดมา คุณอาซามิ เล่าว่ามีแรงต่อต้านจากพระสงฆ์ ในญี่ปุ่นในเรื่องนี้มากเหมือนกัน

“แม้ พระสงฆ์ ญี่ปุ่น จำนวนหนึ่งจะรู้สึกเสียใจกับการไม่ขัดขวางการรุกรานประเทศอื่นโดยกองทหารญี่ปุ่น ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง และได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสังคมมากขึ้นหลังจากนั้น

แต่ พระสงฆ์ ญี่ปุ่น ที่สนใจปัญหาสังคมยังนับว่ามีน้อยอยู่ พระสงฆ์ส่วนใหญ่คิดว่าควรวางตัวห่างจากสังคม เพื่อหาความสงบทางจิตใจเป็นส่วนตัว โดยมักจะอยู่ตามวัดป่า เพราะสงบเงียบ เหมาะแก่การปฏิบัติธรรม พระสงฆ์บางรูปจึงมีท่าทีที่จะต่อต้าน INEB Japan เพราะถือว่า

พระสงฆ์ไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับปัญหาสังคม โดยเฉพาะการเข้าไปทำงานช่วยเหลือโสเภณี (จากต่างแดน)”

ทาง พสส.ญี่ปุ่นจึงมีภาระต้องพยายามทำความเข้าใจกับกลุ่มชาวพุทธเหล่านี้ แต่โดยที่ตนเองส่วนตัวของ คุณอาซามิ นั้น เขาไม่เห็นด้วยกับการที่ พระสงฆ์ จะมุ่งปฏิบัติขัดเกลายุ่งแต่ตนเอง โดยไม่สนใจช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอทางจิตใจหรือถูกเอาเปรียบ โดยเฉพาะพระสงฆ์ในนิกายเซน

“ศาสนาต้องให้ความสำคัญกับคนอ่อนแอด้วย เช่น อาจจะไม่เหมาะกับคนที่สนใจ และมีจิตใจที่เข้มแข็งอยู่แล้ว แต่พระสงฆ์ควรมีวิธีเข้าหาผู้ที่มีความอ่อนแอทางจิตใจด้วย และต้องให้ความสำคัญกับคนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาส”

การที่ พุทธศาสนิกใน ญี่ปุ่น ไม่ตื่นตัวต่อปัญหาสังคมส่วนหนึ่งน่าจะเป็นเพราะไม่มีโอกาสได้เห็นความทุกข์ยาก และการเอาวัดเอาเปรียบต่างๆ การที่ พสส.ญี่ปุ่น ได้สัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้พวกเขายังยืนหยัดและมุ่งจะนำหลักพุทธธรรมเพื่อช่วย

เหลือสังคมตลอดมา

“พสส.ญี่ปุ่น มีการสื่อข่าวสาร และแลกเปลี่ยนข้อมูลในระดับโลก ไม่เช่นนั้นเราจะไม่มีโอกาสเห็นปัญหาที่แท้จริง อย่างเรื่องการเอาเปรียบด้านทรัพยากรกับประเทศอื่น”

คุณอาซามิ ตบท้ายว่า ในญี่ปุ่นเองก็มีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและสิทธิมนุษยชนมาก อย่างกรณีผู้ป่วยโรคมินามาตะ เนื่องจากรับสารตะกั่วจากโรงงานเข้าร่างกาย แต่คนญี่ปุ่น หรือแม้แต่คนไทยที่ไปญี่ปุ่น ก็ไม่เคยไปสัมผัสกับปัญหาเหล่านี้

“ทุกปี จะมีคนไทยจำนวนมากไปประเทศญี่ปุ่น แต่พวกเขาไม่เคยไปหาชาวญี่ปุ่น ไม่เคยไปที่สลัม ไม่เคยไปหาผู้ที่ได้รับสารพิษจนเป็นโรคมินามาตะเลย พวกเขาจึงไม่รับรู้ภาพที่เป็นปัญหาของญี่ปุ่น”

วิกฤตการณ์สยาม และทางออก

เกียรติ ช่วยการ

จากการอ่านหนังสือ เรื่อง "วิกฤตการณ์สยาม และ ทางออก" ของส.ศิวัรักษ์ ทำให้มองเห็นปัญหาหลักๆ ของบ้านเมืองเรา ที่ผู้นำน้อยคนจะคิดถึง หรือหากคิดถึงก็ไม่กล้าแตะต้องปัญหานั้นๆ

ในฐานะผู้อ่าน ข้าพเจ้า ขอแสดงความคิดเห็นบางประการที่ข้าพเจ้าได้สัมผัส และรับรู้อยู่บ้าง

ประเด็นที่ ๑ "การเปลี่ยนแปลงชื่อประเทศจาก "สยาม" เป็น "ไทแลนด์" ในปี ๒๔๘๑ ทำให้เราต้องหันไปนิยมฝรั่งในแทบทุกๆ ทาง รวมทั้ง เกิดลัทธิคลั่งชาติ คลั่งศาสนา ประจำชาติ จนคนกลุ่มน้อย หรือคนที่ต้องการเป็นไทแก่ตน เผชิญกับอำนาจอันป่าเถื่อน ของรัฐที่ใช้กฎหมายเบียดเบียน บิดาเราจนทุกวันนี้ เพราะไม่

เข้าใจประเด็นนี้ จึงไม่มีทาง เข้าใจปัญหาสิ่งจังหวัดภาคใต้.." (จากหน้า ๑๑-๑๒)

ในประเด็นนี้ ข้าพเจ้า เห็นว่าเป็นความจริงอยู่มาก ยังมีกฎหมายและระเบียบ หลายอย่างที่เราออกมา เหมือนกับว่าคนไทยทุกคนเป็น พุทธศาสนิกชน เช่น ระเบียบ การแต่งกายของนักเรียน ซึ่ง ศาสนาอิสลามบัญญัติให้ แต่งกายมิดชิด สตรีมุสลิมได้ เรียกห้องที่จะแต่งกายให้ถูกหลัก ศาสนา แต่ก็ถูกปฏิเสธจาก สถาบันการศึกษาของรัฐเสมอ มา บางแห่งลงโทษนักศึกษาที่ แต่งกายตามหลักศาสนา ด้วยการไม่ให้สอบปลายภาคเรียน

ระเบียบของสถานศึกษา จึงยิ่งใหญ่เหนือคำสอนของ ศาสนา

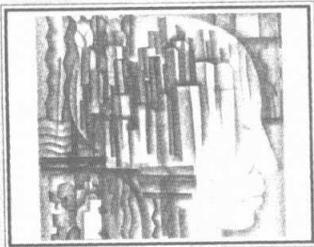
เยาวชนเหล่านั้นต้อง เลือกเอาระหว่างการปฏิบัติ ตามระเบียบของโรงเรียนหรือ ของศาสนา เป็นความขมขื่นที่ รัฐกระทำต่อพลเมืองของตนเอง เพราะไม่เข้าใจประเด็น และ ไม่พยายามเข้าใจ

นอกจากนั้น พิธีกรรม

เมื่อพูดถึงการกดขี่ข่มเหง เรามักนึกเห็นภาพของ การข่มเหงด้านร่างกาย เป็นส่วนใหญ่ และเรามักคิดว่าการข่มเหงนั้น มีแต่สิ่งที่มีผิดกฎหมาย แต่ยังมีกรกดขี่ข่มเหง ที่ถูกต้องตามกฎหมายอยู่ด้วย เป็นการกดขี่ทางเศรษฐกิจ คือ ดอกเบี้ย นั่นเอง

วิกฤตการณ์ของสยาม และทางออก

ว. ๑๓๕๖

ต่างๆ ในโรงเรียน
และในองค์กรของ
รัฐ ก็กำหนดรูปแบบไว้โดยไม่
คำนึงถึงข้อห้าม
ของศาสนาอื่น
เช่น พิธีไหว้ครู
พิธีบางอย่างของ
ลูกเสือ พิธีในวัน
สำคัญบางอย่าง
ไม่เอื้อต่อการเข้า
ร่วมของศาสนิก
อื่น และเมื่อปี
๒๕๓๖ สำนักจุฬาร

ชาตมนตรีได้ชี้
ขาดปัญหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
มุสลิมไปแล้วรวม ๒๓ ข้อ
แต่รัฐยังไม่ได้นำไปประกาศใช้
ให้เป็นทางการ จึงเกิดความ
สับสนลักลั่นกันทั่วไป และ
ทำให้คนที่ไม่รู้เรื่องมองไปว่า
มุสลิมไม่ให้ความร่วมมือกับ
ทางการ

ประเด็นที่สอง กล่าวว่า
“ท่านนัท ฮันท์ เริ่มกล่าวว่า
อย่ายึดถืออุดมการณ์ใดๆ
ทฤษฎีใดๆ แม้ในทางพุทธ-
ศาสนา ทุกระบบความคิด
เพียงช่วยให้เราเข้าใจทุกทฤษฎี

ไม่ใช่ตัวสวรรค์...” (หน้า ๖๐)

ข้าพเจ้าคิดว่าการเผยแพร่ความคิดให้คนไม่ยึดใน
อุดมการณ์ใดๆ หรือทฤษฎี
ใดๆ (รวมทั้งศาสนาใดๆ) นั้น
น่าจะนำไปสู่ความสับสน และ
เพิ่มปัญหามากกว่าแก้ปัญหา

เหมือนกับการประกาศ
ว่าชาวพุทธจะเชื่อตามพุทธ-
ศาสนาหรือไม่ก็ได้ และมุสลิม
จะเชื่อตามอิสลามหรือไม่ก็ได้

ถ้าปล่อยให้ไม่มีอิสระถึง
ขนาดนั้นจริงๆ เราก็คจะมีสังคม
ที่ไม่มีอุดมการณ์ ไม่มีทฤษฎี
ไม่มีศาสนา สังคมก็จะขาดการ
คิดอย่างเป็นระบบ แต่ละคน
แต่ละกลุ่มก็ต้องมาเริ่มต้นนับ
หนึ่งกันใหม่ ภูมิปัญญาต่างๆ
ที่ศาสนานำมาเผยแพร่ก็ไม่มี
ความหมาย

ข้าพเจ้าเชื่อว่าคำสอน
ของศาสนามีความคิดเป็นระบบ
อยู่แล้ว มีการแยกแยะไว้แล้วว่า
การกระทำอย่างไรดี อย่างไรชั่ว

หากเราไม่ยึดกรอบ
ความคิด ทฤษฎี หรือศาสนา
ใดๆ เราก็ต้องมาพิจารณา
วางเกณฑ์ตัดสินกันใหม่ใน
หลายๆ เรื่อง เช่น

โสภณีย์พูดว่า “ฉันไม่กลัวเอตส์ แต่ฉันกลัวอด”

พ่อแม่พูดว่า “ฉันพาลูกสาวไปขาย เพราะฉันยากจน”

เราจะใช้อะไรตัดสินว่าเป็นเหตุผลที่ฟังขึ้นหรือไม่ขึ้น

ข้าพเจ้ามีความเห็นว่าทุกคนควรมี ทุกคนควรรีดยุติมการณ์ ทฤษฎีและศาสนาที่ตนนับถือ แต่ต้องไม่บังคับขู่เข็ญให้คนอื่นต้องยึดถือตามเรา

ข้าพเจ้ามองเห็นว่าสังคมจะได้ประโยชน์มากขึ้น ถ้าแต่ละคนมีแนวคิด ทฤษฎี และศาสนาอยู่ในจิตใจ แล้วเปิดโอกาสให้แต่ละคนนำสิ่งที่แต่ละคนมีนั้น มาแลกเปลี่ยนในฐานะคนที่เสมอกัน สังคมจะได้ข้อสรุปที่กว้างขวาง ลึกซึ้งหลายมุมมอง

ขณะนี้ส่วนดี ๆ ของศาสนาต่างๆ ยังมีโอกาสแลกเปลี่ยนกันไม่เพียงพอ เราเรียนรู้ศาสนาอื่นๆ จากภาพที่ถูกบิดเบือน มากกว่าจากภาพที่เป็นจริง

สังคมจึงพลาดโอกาสที่จะเลือกเฟ้นสิ่งที่ดีที่สุดมาเป็น

ทางออกของสังคม

ประเด็นที่ ๓ ความว่า “ศีลธรรมและศาสนธรรมไม่ควรเป็นข้อประพฤติปฏิบัติให้หนีออกไปแสวงหาความวิเวกอย่างหนีออกไปจากโลก หากให้หันมาเผชิญกับความยุติธรรมในสังคม โดยรู้เท่าทันว่าเราต่างก็โยงถึงกัน...(หน้า ๖๐-๖๑)

ข้อนี้ตรงกับคำสอนของอิสลาม อิสลามเน้น “เอกภาพ” หรือความเป็นหนึ่งเดียว มีพระเจ้าสูงสุดเพียงองค์เดียว แหล่งกำเนิดของมนุษย์มาจากคนเดียวกัน แสดงถึงความเชื่อมโยงทางสายเลือด กิจกรรมทางโลกกับกิจกรรมทางธรรมโยงเป็นสิ่งเดียวกัน ไม่แบ่งว่ากิจกรรมนี้เป็นของรัฐ กิจกรรมนี้เป็นของศาสนา ในคนเดียวกันต้องเป็นผู้ประกอบการงาน และประพฤติธรรมควบคู่กันไป

ดังนั้นเมื่อศาสนาห้ามการผิดประเวณี ห้ามการดื่มสุรา ห้ามเล่นการพนัน ก็เป็นการห้ามทุกคน รัฐไม่มีอำนาจที่จะอนุญาตให้ทำกิจกรรมนั้น หรือให้บุคคลทำกิจกรรมนั้น

ในสังคมที่แยกรัฐออกจากศาสนา รัฐจะอยู่เหนือศาสนา เช่น ศาสนาห้ามผลิตสุรา ห้ามบริการทางเพศ ห้ามเล่นการพนัน แต่รัฐเห็นว่าการดังกล่าว ก่อให้เกิดผลดีทางด้านการเงิน ก็ออกไปอนุญาต หรือทำเป็นไม่รู้ไม่เห็นไปเสีย

เมื่อคนมีอำนาจและคนมีเงินมีความหย่อนยานทางศีลธรรม กิจกรรมผิดศีลธรรมก็ไม่อาจหมดไปได้

ในสังคมไทยเรา ถ้านักการเมืองคนใดพยายามใช้หลักศาสนามาดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ก็จะถูกต่อต้าน ถูกใส่ร้ายป้ายสีกันรุนแรง เพราะนักการเมืองหรือกลุ่มผู้นำของเรามีความเชื่อว่า กิจกรรมของรัฐกับของศาสนาเป็นคนละเรื่องกัน

ประเด็นที่ ๔ ความว่า “ถ้าบ้านเมืองมีความยุติธรรม ฝนยังตกต้องตามฤดูกาล ไม่มีการกดขี่ข่มเหงคณะนิกายใด โครงสร้างทางสังคมยุติธรรม...” (หน้า ๗๓)

ข้าพเจ้าก็หวังอย่างนี้

เห็นด้วยกับส. ศิวรักษ์ที่ว่า
เราไม่ควรเดินตามรอย
อันผิดพลาดของ
ประเทศโลกที่ ๑
แต่ควรวิเคราะห์ภูมิปัญญา
อันเป็นทุนเดิมของเรา
และนำมาใช้ด้วยสันติวิธี
เพื่อมุ่งสู่สันติภาวะ

เหมือนกัน อยากเห็นประเทศไทยเป็นสังคมที่เป็นธรรม และรวมไปถึงทุกๆ สังคม

เมื่อพูดถึงการกดขี่ข่มเหง เรามักนึกเห็นภาพของการข่มเหงด้านร่างกาย เป็นส่วนใหญ่ และเรามักคิดว่าการข่มเหงนั้นมีแต่สิ่งที่ผิดกฎหมาย แต่ยังมีการกดขี่ข่มเหงที่ถูกต้องตามกฎหมายอยู่ด้วย เป็นการกดขี่ทางเศรษฐกิจ คือ ดอกเบี้ย นั่นเอง

สังคมไทยยังไม่ได้เปิดโปงถึงผลร้ายของระบบดอกเบี้ย เพราะนักเศรษฐศาสตร์ของเราไปร่ำเรียนมาจากประเทศที่

ยอมรับดอกเบี้ย

สังคมเรายอมรับให้ นายทุนระดับโลกรีดดอกเบี้ย จากนายทุนระดับชาติ นายทุนระดับชาติ รีดดอกเบี้ยจาก นายทุนระดับท้องถิ่น และ นายทุนท้องถิ่นก็ซูดรีดเอาจาก คนยากจน ยิ่งจนมาก ยิ่งต้องจ่ายดอกเบี้ยในอัตราที่สูงมาก

ในที่สุด เรือกสวนไร่นา ของชาวบ้าน ก็เปลี่ยนไปเป็น ของนายทุนอย่างง่ายตาย อาศัยเพียงกาลเวลา

หากจะนับรายชื่อบุคคล ที่ร่ำรวยล้นเหลือ ก็ไม่พ้นไป จากเจ้าของกิจการดอกเบี้ย นั่นเอง

ถ้าใครพูดถึงธนาคาร หรือระบบเศรษฐกิจที่ไม่มี ดอกเบี้ยแล้ว หลายคนคงไม่ เชื่อว่ามีอยู่ในโลกใบนี้ ถึงจะ เชื่อว่ามี ก็คงไม่สนใจอะไร มากนัก เพราะผลประโยชน์อยู่ คนละข้างกัน

หลายประเทศที่เข้าใจ และยอมรับคำสอนในคัมภีร์ อัล-กุรอาน นำระบบนี้ไปใช้ได้ ผลมาแล้ว

เห็นด้วยกับส. ศิวรักษ์

ที่ว่า เราไม่ควรเดินตามรอย อันผิดพลาดของประเทศโลกที่๑ แต่ควรวิเคราะห์ภูมิปัญญาอัน เป็นทุนเดิมของเรา และนำมา ใช้ด้วยสันติวิธี เพื่อมุ่งสู่สันติ ภาวะ

เราคงต้องหันกลับมา ใช้ศาสนธรรมอย่างกว้างขวาง ขึ้น โดยไม่กีดกันว่าเป็นคำสอน ของศาสนาใด

นักการศาสนาคงไม่ อาจนั่งดูตายให้นักการเมือง หรือผู้มีอำนาจ หรือผู้มีเงิน เหยียบย่ำศาสนธรรมต่อไปได้ อีก ต้องผนึกกำลังกันผลักดัน ให้ธรรมอยู่เหนือธรรมให้ ทันเวลา

● “วิกฤตการณ์สยามและทางออก” ปาฐกถาพิเศษในโอกาสครบรอบ สองปีแห่งปาฐกถาที่นำไปสู่ การเป็นเจ้าเลยในคดีหมิ่นพระ บรมเดชานาภาพ ที่พลเอกสุจินดา คราประยูร เป็นต้นเหตุ, อาศรม วงศ์สนธิท กุมาภพพันธ์ ๒๕๓๗ ๘๓ หน้า ราคา ๔๐ บาท

● คุณเกียรติ ช่วยการเป็นอิสลามิก-ชน ผู้สนใจศึกษาปัญหาสังคม และ เอื้อเพื่อทวิจารย์นี้ผ่านมาทาง อ.สุลักษณ์ ศิวรักษ์ -สาราช

-เสขิยธรรม ฉบับที่ ๒๑ มี.ค.-เม.ย.
ฉบับต้อนรับลมร้อนและสงกรานต์ จะมีใครร้อน
ตัว (ความหมายเดียวกับร้อนใจ) กันบ้างหรือเปล่า
คงรู้อยู่แก่ใจ

-ออกมาก็หลายฉบับแล้ว ท่านที่อ่านฉบับ
ที่ ๒๐ ก็จะมีแบบวัดใจคนอ่าน ส่วนจะมีใคร
กรุณาตอบแล้วส่งคืนสักกี่ฉบับก็ไม่ทราบ เพียง
ได้รับจากอาจารย์พระครูมานัสสีที่พิทักษ์ก็ชื่นใจ
แล้ว ท่านว่าชื่อคอลัมน์ “แสงแขวในดงขมิ้น”
ฟังไม่เหมาะสม ถ้าจะให้เหมาะ กรุณาเปลี่ยนให้
ด้วย แต่อย่าบอกนะ “ศีลพรตเล็กเขียนได้แล้ว”

-มีฟุบก็ต้องมีพื้น “กลุ่มสังฆอาสาพัฒนา”
วัดประชามงคล อ.กุดชุม จ.ยโสธร หยุดบทบาท
ต่อชุมชนไปเกือบปี เพราะผู้บริหารสุขภาพ
ไม่ค่อยดี แต่บัดนี้ ท่านพระครูโรจนธรรมจารี
ประธานกลุ่ม จะดำเนินบทบาทต่อไป โดย
เริ่มโครงการสัมมนาพระสงฆ์กับความอยู่รอด
ของชุมชน ๒๘-๓๐ เมษายนนี้ ลูกศิษย์จากศพพ.
กะว่าจะแห่กันไปเสริมงานกันเพียง

-และใกล้ๆ กันนี้ อาจารย์พระครูสุภา-
จารวัฒน์ ที่ล้มป่วยจนทำให้ผู้ใกล้ชิดจิตใจหาย
ใจว่าเนื่องจากการสันนิษฐานเบื้องต้นว่าเป็น
มะเร็งในปอด แต่บัดนี้หมอยืนยันแล้วว่า “มิใช่”
ร่างกายพลิกฟื้น ดีวันดีคืน พอจะทำงานได้อีก
ต่อไป ขออย่าได้เป็นโรคอะไรต่ออะไรที่น่าเสียว
แบบนั้นอีกเลย

-เหมือนทฤษฎีโดมิโนมีมีผิด พระเถระ
อีกรูปที่เพิ่งออกจากโรงพยาบาลเหมือนกัน
“หลวงพ่อนาน” (พระครูทิพิธประชาณาด)

ป่วยด้วยโรคปอดช้อ อาจเป็นเพราะท่านทำงาน
มากหรือเปล่า พุดอย่างเห็นแก่ตัว มียอยากให้
หลวงพ่ไปรับงานอื่นๆ อีกเลย แค่นั่งเป็น
ประธานกลุ่มเสขิยธรรมก็พอแล้ว.

-ประเทศสวีตซ์ สั่งซื้อข้าวปลอดสารเคมี
ปีที่แล้ว ๕ หมื่นตัน จากกลุ่มสหธรรม ที่วัด
สามัคคีเขามีเครื่องบรรจุถุงกันเอง โดยผ่านการ
รับรองของหลวงพ่อนาน และมีที่ท่าว่าจะดีวัน
ดีคืนเสียด้วย

-จะเป็นข้าวร้ายหรือดีก็ไม่ทราบ พระ
อธิการทัฬหีมนัน ได้คาบบุหรีมวนโตแล้ว ถ้ามัน
รุ่งเหมือนที่หลวงพ่อดูท่านอ้าง คาบบุหรีมวน
โตเป็นเกียรติ เป็นศักดิ์ศรี ก็ดีไป แต่ถ้าอุบัติกาล
มิได้เป็นตามที่คาด มันมีร่วงไปดอกหรือเพื่อน
ปอดมิสวยเลย เอ๊ะ! เสื่อ-ใส่เกือกไปหรือเปล่า

-ชาวเสขิยธรรมจะอย่างไร ถ้าหลวงพ่
ประจักษ์ คุดตจิดโต ถูกจับอีก (มอด) ป่าไม้
ประจำอำเภอปะคำ แจ้งข้อหาว่า แผ้วถางต้นไม้
ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ และชิงตัวผู้ต้องหา
คามจริงเป็นอย่างไร ยากต่อการบอกเล่าด้วย
ตัวหนังสือเพียงไม่กี่บรรทัดให้กระจ่างแจ้งได้

-เดลินิวส์ ๑๐ เม.ย. ๓๗ หน้ากลาง
เสนอภาพข่าวหลวงพ่อย กำลังยื่นคุมการทำไม้
โดยมีช่างชักลาก และรถชุดดินช่วยด้วย. เพื่อเอา
ไม้ไปทำศาลา ซึ่งเรียกว่า ศาลาไม้ตาย แต่สุนทร
ขวาลศิลป์ คนเขียนย่อนว่า ศาลาไม้เถื่อน

-จากการแถลงข่าวในเวลาต่อมาเพื่อ
สนับสนุนพระประจักษ์ โดยหลายองค์กรรวมทั้ง

พระมหาเจิม สุวโจ ในนามกลุ่มเสขิยธรรมด้วยการแสดงภาพที่คุ้นสนุทร ขวาลศิลป์ “ลิม” จะนำลงประกอบในบทความกล่าวหาพระประจักษ์ว่าลักลอบตัดไม้เถื่อนคือ ภาพเมื่อครั้งที่ป่าไม้อำเภอ คุณพิชิต สุโขทัย คนที่แจ้งจับพระประจักษ์ครั้งนี้แหละ ยืนเคียงคู่พระประจักษ์ พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่คนอื่นๆ กับไม้แปรรูปกองโตในคราวที่ไปจับการลักลอบตัดไม้เถื่อนด้วยกันเมื่อเดือนกรกฎาคมปีที่แล้ว พยานรู้เห็นมีหลายคน และเป็นฟิล์มที่อยู่ในม้วนเดียวกัน

-คุณสนุทรเลือกลงแต่บางรูป (ที่ไม่มีป่าไม้อำเภออยู่ด้วย) และกล่าวหาว่าไม้แปรรูปที่อยู่ในรูปถ่ายนั้นตัดโดยพระประจักษ์และพวกเอ๊ะ อย่างนี้ไม่บอกว่า “เอ” จะว่ายังไงกัน

-“ศีลพรต” เชื่อเลยที่มีคนพูดว่า หนังสือพิมพ์ไทยมีสัญชาติญาณที่หนังสือพิมพ์ต่างประเทศเขาไม่มีคือ การลงข่าวโดยไม่ต้องกลั่นกรอง มันช่างรับกันดีเหลือเกินกับนิสัยคนไทย ที่เมื่อถูกละเมิดสิทธิมักจะถือเสียว่า ช่างมันเถอะ หมาจะเห่าก็ให้มันเห่าไป

-“ธรรมธุดงค์” เป็นโครงการที่มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าฯ จัดขึ้นเมื่อ ๑๐ มี.ค.-๑๐ เม.ย. นี้ โดยหลักการคือ การเดินป่าเพื่อหามวลชน เพราะเมื่อไปถึงจุดที่กำหนดไว้ก็จะจัดอภิปรายให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ร่วมโครงการ และชาวบ้านใกล้เคียง เกี่ยวกับป่าไม้ สัตว์ป่า โดยมีพื้นที่เป้าหมายคือ ป่ารอยต่อ ๕ จังหวัด ปราจีนบุรี-นครนายก-ชลบุรี-จันทบุรี-ฉะเชิงเทรา

-ผลที่ได้รับทางด้านวัตถุประสงค์คือ คณะผู้ร่วมโครงการได้ไปพบพื้นที่ราว ๖๐ ตารางกิโลเมตร ซึ่งเมื่อสำรวจแล้ว ยังไม่ได้ถูกประกาศเป็นพื้นที่ป่าชนิดใดชนิดหนึ่ง จึงได้มีการเสนอต่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในนามกลุ่มธรรมธุดงค์ว่า ให้บริเวณนั้นเป็นเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์แห่งชาติ

-โครงการธรรมธุดงค์ มีพระร่วมด้วย ๒๐ รูป ในจำนวนนี้มีหลวงพี่สนุทร ญาณิสโร จากสำนักเขาตฤณ จ.ปราจีนบุรี และหลวงพี่สุเทพ ชินวโรด้วย แต่ที่ทำให้โครงการนี้มีสีสันกลับเป็นหมาน้อยแสนรู้ ติดตามคณะไปทุกหนทุกแห่ง ทั้งๆ ที่เป็นหมาจรจัด จนเมื่อสิ้นสุดโครงการ พระผู้ร่วมคณะรูปหนึ่งทนความน่ารักไม่ไหว จึงรับอุปการะไว้ เป็นเพศใด นักข่าวประจำคณะไม่ได้ระบุ

-ตุ้หลวงณัฐพร จากกลุ่มสังฆพัฒนา ล้านนา มีจริยาวัตรเป็นเช่นไร จึงสร้างความประทับใจให้กับกลุ่มลูกศิษย์ศัพพ.เป็นนักหนา จนทุกคนพูดถึงด้วยความชื่นชมยินดี “ศีลพรต” ได้ยืนยันว่าตุ้หลวงหวัดลงไม่ได้ ชักอิจฉาเสียแล้วสิ ไม่ทราบหุ่นต้วนุ้ยเหมือน “ศีลพรต” หรือเปล่า

-การประชุมเพืหาศาสนทายาทเมื่อ ๑๙-๒๓ ก.พ. ที่ผ่านมา ในนามกลุ่มเสขิยธรรมขอกราบขอบพระคุณพระอาจารย์อเนก เดชวโร วัดโมกขวนาราม อ.เมือง จ.ขอนแก่น เป็นอย่างมากที่เป็นธุระจัดการประชุม และขอแสดงความชื่นชมยินดีต่อทำที่ที่เด่นชัดกับแนวทางอนุรักษธรรมชาติ

-“ศูนย์นิวเคลียร์อครักษ์ พร้อมแล้วหรือยังสำหรับเมืองไทย” ใครตอบได้ช่วยตอบที ประโยชน์ของมันนั้นมากมายเหลือคณานับ ไม่ว่าจะเส้นทางทหารแพทย์ อุตสาหกรรม หรือเกษตรกรรม แต่กากกัมมันตรังสีที่มีอันตรายร้ายแรงและมีอนุภาคต่อเนื่องไปอีกเป็นล้านๆ ปีจะจัดการอย่างไร เพราะแค่ปัญหาน้ำเน่าเรายังแก้ไม่ได้

-ก่อนจะย้ายมาตำบลทรายมูล อครักษ์ เดิมอยู่ที่บริเวณถนนวิภาวดีฯ แต่ต้องย้ายออกตามกฎทบวงการประมาณะระหว่างประเทศว่า ต้องอยู่ห่างจากสนามบินอย่างน้อย ๑๔ กิโลเมตร และความจริงอยู่ห่างจากดอนเมืองเพียงแค่ ๘ กิโลเมตร ซึ่งอยู่ตรงนั้นมา ๓๐ ปี นับถึงปี ๒๕๓๒ สิ่งที่เหลืออยู่ทุกวันนี้คือ ถังบรรจุกากกัมมันตรังสีขนาด ๒๐๐ ลิตร ประมาณ ๒๐๐ ถัง จะรั่วไหลใส่ชาววิภาวดีและดอนเมืองหรือไม่ เวลาเป็นเครื่องตัดสินใจ

-ส่วนที่อครักษ์ จะมีผลกระทบต่อแม่น้ำนครนายก ที่เชื่อมไปถึงแม่น้ำบางปะกงและคลองรังสิตหรือไม่ ยังไม่มีคำตอบ ได้แต่คิดว่า ถ้าเกิดอุบัติเหตุขึ้น บางทีคนแถวนี้อาจไม่โชคร้ายเหมือนผู้คนที่อยู่ในบ้านจัดสรรไม่น้อยกว่า ๓๐ โครงการ และชาวมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อครักษ์ ก็ได้

-ประชาชนแถวอครักษ์จะมีสิทธิปกป้องตัวเองหรือไม่ หรือพวกเขายังไม่ทราบที่กำลังนอนร่วมกับพญามฤตยู หรือพวกเขากำลัง

ชื่นชมอยู่กับคำยกย่องว่านิวเคลียร์เป็นเครื่องเซ็ดหน้าชูตาของคนในท้องถิ่น

-หลวงพี่ไพศาล วิสาโล ผู้เกาะติดอยู่กับเหตุการณ์นี้ บอกให้รอดเดี่ยว พฤษภานี้คลอดแน่งจดหมายข่าวฉบับกระเป่า “จับตานิวเคลียร์” และจะไปถึงมือท่านในไม่ช้า

-สะพานมิตรภาพไทย-ลาว เปิดแล้วตั้งแต่ ๘ เม.ย. ๓๗ แต่ยังไม่รู้ว่าจะตกลงเรื่องสิทธิประโยชน์ได้หรือเปล่า มองในแง่อนุรักษ์นิยมรัฐบาลลาวมีมาตรการเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไรบ้าง ได้แต่ภาวนาว่า อย่าให้เหมือนเมืองไทยเลย

-ผลการเสนอแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญฉบับแรกของรัฐบาลก็มีอันพับไป จนเป็นข่าวเกรียวกราวต้อนรับลมร้อน ส.ส.ฝ่ายค้านว่า ต้องลาออกให้เหมือนนายกฯ ญี่ปุ่น-โมริฮิโร โฮโซกาวา “สีลพรต” ว่ามันจะเหมือนกันได้ ก็ต้องให้ประเทศไทยเหมือนประเทศญี่ปุ่นเสียก่อน แบบนี้เรียกว่าทำให้สิ่งแวดล้อมทางการเมืองเสีย

-วันสงกรานต์ขอให้สงรงน้ำกันฉันทิมาตรอย่าให้ขาดไมตรีจิตต่อกัน ปลุกไมตรีอย่ารู้ร้างสร้างกุศลอย่ารู้โรย แล้งน้ำอย่าได้แล้งน้ำใจนะโยม

ป่าต้อง ไม่ตายไปก่อนคน ข้อเท็จจริงกรณีพระประจักษ์ ซึ่งผู้ต้องหาและตัดไม้

“ผู้สื่อข่าววิสามัญ”

นายพิชิต สุโขทัย ป่าไม้อำเภอปะคำ ถ่ายคู่กับพระประจักษ์
คุตตจิตโต ในการจับไม้แปรรูปเดือน ถ้าพระประจักษ์
ค้าไม้เดือน ป่าไม้ มีส่วนร่วมอย่างไร ใครช่วยตอบที

บ่ายวันที่ ๒ เม.ย. ๒๕๓๗ ขณะที่นายสังัด เพชรธัญ หนึ่งในเจ้าหน้าที่ผู้พิทักษ์ป่าตงใหญ่ ที่นำโดยพระประจักษ์ คุตตจิตโต กำลังตัดฟันไม้ตาย ซึ่งส่วนยอดคูดมุดแล้ว และมีรอยไหม้เก่า บริเวณส่วนล่างของลำต้น ในบริเวณสำนักสงฆ์ธรรมจิตที่ได้รับการจัดสรรจากราชการตามโครงการส่งเสริมพระสงฆ์ช่วยงานด้านป่าไม้ อยู่ นั้น นายพิชิต สุโขทัย เจ้าหน้าที่ป่าไม้.ปะคำ ได้นำกำลังผู้พิทักษ์ป่ากลุ่มใหม่ที่ตั้งขึ้นเองโดยพลการ พร้อมอาวุธปืนลูกซองครบมือมาล้อมถ่ายรูปและจับกุมนายสังัด และนำตัวขึ้นไปยังฐานปฏิบัติการโครงการพิทักษ์ป่าสงวนแห่งชาติป่าตงใหญ่ ซึ่งอยู่ห่างจากสำนักสงฆ์เพียง ๔๐๐ เมตร

พระประจักษ์ และชาวบ้านประมาณ ๔๐ คน ได้ตามขึ้นไปสังเกตการณ์ และได้ขอร้องให้มีการปล่อยตัวผู้ต้องหาโดยสันติ และคำนึงถึงมนุษยธรรม เพราะนายสังัดมีครอบครัวที่ต้องเลี้ยงดู หลังจากเจรจาได้สักพักหนึ่งและเห็นว่าสถานการณ์คลี่คลายลง โดยนายพิชิตไม่มีท่าทีหวังเห็นยตัวผู้ต้องหาไว้อีกต่อไป ชาวบ้านจึงขอร้องปล่อยตัวนายสังัดไปกินข้าว นายสังัดจึงลุกเดินออกมาโดยสงบ ผ่านกองกำลังผู้พิทักษ์ป่าที่ยืนอยู่รายรอบ หลังจากนั้นชาวบ้านก็สลายตัวไป ไม่มีการข่มขู่ หรือชิงตัวผู้ต้องหาแต่อย่างใด

บ่ายวันรุ่งขึ้นขณะที่พระประจักษ์และผู้พิทักษ์ป่ากลุ่มเดิมจำนวน ๙ คน ไม่อยู่ นายพิชิตและพวกได้นำตัวเถร ซึ่งมาบวชอยู่ที่ภูดงคสถานแห่งนี้ไปข่มขู่ จนชาวบ้านที่เห็นเหตุการณ์ต้องมาขอให้พระในวัดไปพาตัวกลับมา

จากนั้นในวันที่ ๕ เม.ย. ๒๕๓๗ นายพิชิต สุโขทัย ยังเข้าแจ้งความต่อเจ้าพนักงานส.อ. ประคำ จ.บุรีรัมย์ กล่าวหาพระประจักษ์และพวกว่าทำการยึดถือ ครอบครอง กั้นสร้าง แผ้วถางป่าสงวนแห่งชาติป่าดงใหญ่ และชิงตัวผู้ต้องหา อีกทั้งในวันที่ ๘ เม.ย. นายพิชิตยังได้แจ้งความอีกคดีหนึ่ง โดยระบุว่าพระประจักษ์ ตัดไม้ตายในเขตป่าสงวนแห่งชาติเพื่อนำมาสร้างศาลาไม้ตายสร้างคนอนุสรณ์

แถลงการณ์จาก

องค์กรพัฒนาเอกชน

ข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ทางองค์กรพัฒนาเอกชนที่สนับสนุนและติดตามการทำงานของพระประจักษ์มาโดยตลอด ๕ องค์กรได้เข้ามาตรวจสอบข้อเท็จจริงเมื่อวันที่ ๙ เม.ย. ๒๕๓๗ และออกแถลงการณ์ฉบับหนึ่ง พอสรุปใจความสำคัญได้คือ

๑. ที่ว่าพระประจักษ์ร่วมกับพวกยึดถือ ครอบครอง กั้นสร้าง แผ้วถางป่าสงวนแห่งชาติป่าดงใหญ่นั้น ข้อเท็จจริงที่ผ่านมาพระประจักษ์ได้ดำเนินการอนุรักษ์ป่าอย่างจริงจังมาโดยตลอด จนเป็นเหตุให้ขัดแย้งกับกลุ่มผลประโยชน์ที่ต้องการลักลอบตัดไม้และล่าสัตว์ป่า จึงมักมีการปลอ่ยข่าวให้เกิดความเสียหาย และหาช่องทางผลักดันพระประจักษ์ออกจากป่าดงใหญ่

และบันทึกการทำงานของกลุ่มอนุรักษ์ในพื้นที่

๒. ที่ว่าตัดไม้มาทำศาลาไม้ตายสร้างคนอนุสรณ์ โดยข้อเท็จจริงแล้ว ศาลานี้เริ่มสร้างขึ้นเมื่อเดือนตุลาคม ๒๕๓๖ โดยใช้ไม้ตายก่อสร้างเป็นศาลาเพื่อแสดงธรรมและเป็นที่พักของญาติโยม ซึ่งการก่อสร้างทุกขั้นตอนเป็นไปโดยความรับรู้ของฝ่ายเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ดังปรากฏหลักฐาน

เช่น เจ้าหน้าที่ป่าไม้ได้เสนอให้พระประจักษ์ไปนำไม้ยูคาลิปตัสจากสวนป่าบาระนะ อ.ละหานทราย จ.บุรีรัมย์ มาใช้ในการก่อสร้างศาลาซึ่งเพิ่งแล้วเสร็จเมื่อเดือนพ.ย. ๒๕๓๖ ที่ผ่านมา

แถลงข่าว

โต้ข้อกล่าวหา

และในวันที่ ๑๖ เม.ย. ๒๕๓๗ กลุ่มสนับสนุนการอนุรักษ์ป่าดงใหญ่ ๙

องค์กร มีกลุ่มพระสงฆ์เสขิยธรรม พุทธศาสนิกสัมพันธ์เพื่อสังคม คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา โครงการป่าชุมชน สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน โครงการเกื้อหนุนพระสงฆ์เพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติ สหพันธ์นิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย คณะกรรมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ๑๖ สถาบัน และโครงการฟื้นฟูชีวิตและธรรมชาติ ได้ร่วมกันแถลงข้อเท็จจริงต่อสื่อมวลชนต่อกรณีพระ

การลักลอบนำไม้มะค่า

และไม้ตะเคียนหิน

ออกจากป่าสงวนแห่งชาติดงใหญ่อย่างสม่ำเสมอ โดยไม่มีการจับกุมใดๆ ที่ต้องผ่านด่านตรวจหลายแห่ง

แสดงว่าเจ้าหน้าที่ป่าไม้

ได้ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่

และมีส่วนรู้เห็น

ในการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า

ประจักษ์กับป่าดงใหญ่ ที่ห้องประชุมสภานักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มีใจความสรุปเพิ่มเติมได้ดังนี้คือ

๑. ที่ว่าลักลอบตัดไม้เพื่อสร้างศาลานั้น ความจริงเป็นการตัดไม้ตายในบริเวณไร่มันร้าง ซึ่งเป็นพื้นที่ ๑๐๐ ไร่ ที่ได้รับอนุญาตให้ตั้งเป็นสำนักปฏิบัติแล้ว ตามโครงการส่งเสริมพระสงฆ์ช่วยงานด้านป่าไม้ ซึ่งริเริ่มโดยนายสุทัศน์ เงินหมื่น รมช.มหาดไทย และอธิบดีกรมป่าไม้ ทั้งยังเป็นการสร้างสาธารณูปการ คือ ศาลาพักอาศัยตามโครงการเดิมที่ทางการได้เพิกเฉยเป็นเวลานานแล้วด้วย

๒. ที่ว่าชิงตัวผู้ต้องหานั้น หากพิจารณาโดยความเป็นธรรมแล้ว เป็นไปไม่ได้เลยที่ชาวบ้านจะชิงตัวผู้ต้องหา เนื่องจากเจ้าหน้าที่ป่าไม้ ๒.ปะคำ และผู้พิทักษ์ป่าชุดใหม่ มีอาวุธปืนลูกซองยาวครบมือทุกคน ขณะที่ชาวบ้านมีเพียงมีดพร้าที่ติดตัวมาจากการทำไร่ทำนา และชาวบ้านส่วนใหญ่ที่ขึ้นไปสังเกตการณ์ก็เป็นเด็กสตรี และคนชรา ที่ไม่มีกำลังต่อสู้ใดๆ การขอร้องให้ปล่อยตัวนายสงัดจึงเป็นไปได้โดยสันติ

๓. มีหลักฐานและพยานบุคคลยืนยัน แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่ไม่ชอบมาพากลของเจ้าหน้าที่ในหลายกรณี ดังเช่น ก) กรณีที่นายพิชิต สุโขทัย เจ้าหน้าที่ป่าไม้ ๒.ปะคำ แยกออกไปตั้งฐานปฏิบัติงานโครงการพิทักษ์ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงใหญ่ใหม่โดยพลการ โดยเจ้าหน้าที่ระดับสูงขึ้นไปและผู้ว่าราชการจังหวัดยังไม่รับทราบ ข) มีผู้พบเห็นว่า เจ้าหน้าที่ได้นำไม้ประดู่ที่ยึดมา ไปแปรรูปเป็นเฟอร์นิเจอร์

โดยผิดกฎหมาย ค) มีการเรียกค่าปรับในลักษณะศาลเตี้ย ๑๐,๐๐๐ บาท จากชาวบ้านที่รับจ้างปลูกบ้านอำพรการทำไม้ในบริเวณหมู่บ้านดงใหญ่ ง) การลักลอบนำไม้มะค่าและไม้ตะเคียนหินออกจากป่าสงวนแห่งชาติดงใหญ่อย่างสม่ำเสมอ โดยไม่มีการจับกุมใดๆที่ต้องผ่านด่านตรวจหลายแห่ง แสดงว่าเจ้าหน้าที่ป่าไม้ได้ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่และมีส่วนรู้เห็นในการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ดังมีพยานบุคคลยืนยันในหลายกรณี

๔. กรณีที่สื่อมวลชนฉบับหนึ่งลงข่าวในทางลบ โดยนำภาพเหตุการณ์ที่พระประจักษ์ได้ออกไปจับไม้แปรรูปเถื่อน ในต่างกรรมต่างวาระกันมาจัดวางเป็นเรื่องเดียวกัน และหาว่าท่านลักลอบทำไม้เถื่อนดังหลักฐานในภาพนั้น ความจริงแล้วในเหตุการณ์นั้นเป็นการจับไม้โดยมีนายพิชิต สุโขทัย เจ้าหน้าที่ป่าไม้ ๒.ปะคำ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ร่วมในเหตุการณ์ด้วย ซึ่งหากมีการเสนอภาพดังกล่าวร่วมด้วยในบทความ จะทำให้สาธารณชนเข้าใจได้อย่างชัดเจนว่า พระประจักษ์ร่วมกับเจ้าหน้าที่ “จับกุมไม้เถื่อน” ไม่ใช่ “ลักลอบทำไม้เถื่อน”

เหล่านี้เป็นข้อเท็จจริงที่รอความจริงใจจากรัฐบาลเพื่อหาข้อพิสูจน์

คนที่ทำบุญ
และหวังจะได้ไปสวรรค์

ท่านบอกเหมือนกับ

ฝากธนาคาร

ฝาก ๒ บาทอยากได้ ๒ ล้าน

ทำบุญไป ๒ บาท

ดักบาตรไป ๑ ทังพี

ขอให้ได้เกิดใน

สวรรค์ชั้นดาวดึงส์

ทำอย่างนี้

ไม่เกี่ยวกับพุทธธรรม

พุทธธรรมต้องทำกุศล

คือทำแล้วยังเป็นเหมือน

ใบมีดที่ตัดให้โล่งเตียน

ให้ละกิเลส ให้ลดตัณหา

ไม่ใช่ทำเพื่อ

สะสมความสุขฝ่ายเนื้อหนัง

ในชาติภพต่อไป

*อาจารย์ประจำภาควิชาปรัชญา
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย

นมัสการพระคุณเจ้า
ท่านปัญญานันทมหาดิระ
ท่านอาจารย์ และผู้สนใจใน
พุทธธรรมทุกท่าน

ในพุทธศาสนานิกาย
เช่นมีเรื่องเล่าว่า ท่านโพธิธรรม
ซึ่งเป็นสังฆปริณายกองค์ที่ ๑
ของประเทศจีน ขณะรู้ว่ากำลัง
จะละสังขาร ท่านได้เรียก
ลูกศิษย์ลูกหา ๔ คนมาทดสอบ

มรดกทางปัญญา ของ ท่านอาจารย์ พุทธทาส

สุวรรณา สถาอานันท์*

ด้วยปริศนาธรรม ผลปรากฏ
ว่า พอท่านได้ฟังคำตอบจาก
ปริศนาธรรมจากลูกศิษย์คนที่
หนึ่งของท่าน ท่านก็บอกว่า
“เธอได้หนังของเราไป” ศิษย์
คนที่สองพอมาทอบปริศนา
ธรรมของท่านอาจารย์ อาจารย์
ฟังแล้วตอบว่า “เธอได้เนื้อ
ของเราไป” ศิษย์คนที่สามมา
ตอบปริศนาธรรมอีก ท่าน
อาจารย์ฟังแล้วตอบว่า “เธอได้
กระดูกของเราไป” ศิษย์คน
สุดท้ายตอบปริศนาธรรมของ
ท่านอาจารย์ ท่านอาจารย์
ฟังแล้วตอบว่า “เธอได้ไข
กระดูกของเราไป” แล้วท่าน
โพธิธรรมก็มอบจีวรให้กับศิษย์
คนที่สี่ ดิฉันคิดว่าท่านอาจารย์
พุทธทาสได้มอบมรดกหลายชิ้น
หลายรูปแบบหลายระดับให้
กับพวกเรา ดิฉันไม่ทราบว่
สิ่งที่ดิฉันจะนำเสนอในวันนี้
เป็นหนัง เนื้อ กระดูก หรือ
ไขกระดูก แต่ก็พยายามเสนอ
ปรัชญาของท่านเท่าที่ดิฉัน
ได้ศึกษา และเท่าที่เข้าใจ ถ้า
ผิดพลาดประการใดก็ขอให้ท่าน
ทั้งหลายช่วยแนะนำด้วย

ตามความเข้าใจของ
ดิฉันแล้ว มรดกที่สำคัญที่สุด
ของท่านอาจารย์พุทธทาสคง

เป็นความพยายามจะตีความ พุทธธรรม ซึ่งดิฉันถือว่าเป็น การปลดปล่อยพุทธธรรมออก จากพุทธวัฒนธรรมไทย ดิฉัน ถือว่าการตีความนี้เป็นเรื่อง สำคัญมาก อยากจะอธิบายใน แง่ว่าสิ่งที่ท่านตีความนั้นเป็น การเปลี่ยน “รหัส” เรื่องเล่า ทางพุทธศาสนาที่ผูกพันกับ ชีวิตทางวัฒนธรรมไทยมา ช้านาน คำอธิบายทางพุทธ- ศาสนาในสังคมไทย ดิฉัน อยากจะเรียกว่าเป็น Script เป็นบทละครที่ชี้นำชีวิตคนไทย มานาน คำสั่งสอนเรื่องบุญ กรรม บารมี วาสนา ร่องรับ การจัดลำดับบุคคลในสังคมไทย บุญ บารมี วาสนา มักจะ ผูกพันกับผู้อยู่ในตำแหน่งชั้นบน เวนกรรมมักจะผูกพันกับผู้อยู่ใน ตำแหน่งชั้นล่างหรือใน บางช่วงของชีวิต ท่านพุทธ- ทาสตีความอธิบายพุทธธรรม เสียใหม่ โดยเน้นอดีตชาติน้อย ลง แต่เน้นการปฏิบัติที่เห็นผล ได้ในชาติภพปัจจุบัน

ดิฉันเข้าใจว่า เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ไทยที่ ประเด็นการตีความพุทธธรรม เป็นประเด็นหลักในการปฏิรูป พุทธศาสนา ในอดีตเราเคยมี

การที่ท่านสอดตกเปรียญ ๔ นี้
ทำให้ท่านเปลี่ยนใจ
ไม่เข้าไปอยู่ใน
กระบวนการศึกษาของ
ฝ่ายสงฆ์แต่อย่างเดียว
(แต่) หันกลับไปศึกษาธรรม
จากธรรมชาติ

การปฏิรูปพุทธศาสนาหลาย ครั้ง แต่ประเด็นหลักจะอยู่ที่ การแก้ไขระเบียบพระราช- บัญญัติคณะสงฆ์ การห้ามจีวร หรือวิธีการอ่านออกเสียงพระ บาลี แต่อาจารย์พุทธทาสเป็น ผู้บุกเบิก และเป็นผู้วางพื้นฐาน ของการอธิบายพุทธธรรมใน บริบทของสังคมสมัยใหม่อย่าง เป็นระบบ

ก่อนจะพูดถึงประเด็น การตีความ ของท่านใน รายละเอียด อยากจะชี้ให้เห็น ว่า ท่านมีภูมิหลังอยู่บาง ประการที่คงเป็นพื้นฐานกำหนด ทิศทางการตีความพุทธธรรม ของท่าน ดิฉันจะแบ่งเป็น ๒ ส่วน ส่วนแรกคือภูมิหลังที่

ท่านมี ส่วนที่สองเป็นภูมิหลัง ที่ท่านไม่มี ซึ่งทั้งสองส่วน ดิฉันเชื่อว่าช่วยกำหนดทิศทาง การอธิบายพุทธธรรมของท่าน ภูมิหลังที่ท่านมี ประการ แรกคือ ท่านมีเชื้อสายจีน ซึ่ง คงจะเป็นปัจจัยสำคัญประการ หนึ่ง ประการที่สอง ท่าน เติบโตมาจากเมืองเล็กในชนบท ท่านเกิดที่ต.พุมเรียง อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี บ้านเล็กๆ อยู่ในเมือง ประการที่สาม ท่าน มีพื้นฐานมาจากการค้าขาย บิดาท่านมีร้านอยู่ในอำเภอ ไชยา ประการที่สี่ ซึ่งประการ นี้สำคัญมาก คือท่านสนใจ ภูมิปัญญาสากล ท่านขยันอ่าน หนังสือจากต่างประเทศที่ท่าน ธรรมทาสส่งมาให้เป็นประจำ และเท่าที่ศึกษามาทราบ ว่า ท่านเป็นพระฝ่ายเถรวาท อาจ จะองค์แรกในประวัติศาสตร์ไทย ที่สนใจศึกษาถึงความหมายที่ ลึกซึ้งที่สุดของศาสนาต่างๆ และตั้งไว้เป็นหนึ่งในปณิธาน ชีวิตของท่าน และประการ สุดท้าย ท่านผสมผสานพระ สายปฏิบัติกับสายปริยัติเข้า ด้วยกัน

ส่วนอีกด้านหนึ่งคือ ภูมิหลังที่ท่านไม่มี จะว่าเป็น

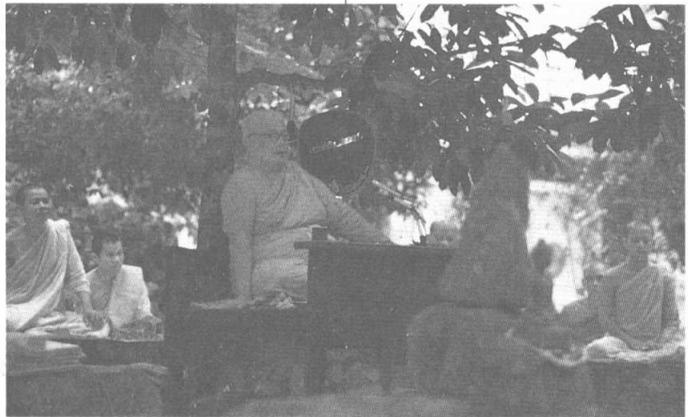
๒ ประการสั้นๆ ประการแรก ท่านไม่ได้เป็นชนชั้นสูงในสังคมไทย ประการที่สอง ท่านสอบตกเปรียญ ๔ ดิฉันเคยเขียนไว้ที่อื่นแล้วว่า การที่ท่านสอบตกเปรียญ ๔ นี้สำคัญมาก เพราะทำให้ท่านเปลี่ยนใจไม่เข้าไปอยู่ในกระบวนการศึกษาของฝ่ายสงฆ์แต่อย่างใด หันกลับไปศึกษาธรรมจากธรรมชาติ ดิฉันเชื่อว่า ภูมิหลังทั้งส่วนที่ท่านมีและไม่มี มีบทบาทในการกำหนดทิศทางการตีความพุทธธรรมของท่าน

คำถามก็คือว่า ที่บอกว่าท่านปลดปล่อยพุทธธรรมจากพุทธวัฒนธรรมไทยนั้น หมายความว่าอย่างไร

ขอพูดเป็น ๒ ประเด็น ประเด็นแรก ท่านพยายามให้เข้าใจว่า รูปแบบทางพุทธศาสนานั้น เป็นเพียงกุศโลบายที่ต้องนำมาใช้และไม่มียึดมั่นถือมั่น ท่านพยายามปลดปล่อยพุทธธรรมจากรูปแบบเดิมที่เราคุ้นเคย ยึดถือกันมาตลอด พุทธศาสนาในสังคมจารีต อาจจะมี ความหมายในระดับความเข้าใจของปัจเจกบุคคลน้อย แต่อาจจะมี ความหมายในระดับพิธีกรรม

มาก ซึ่งเมื่อสังคมจารีตเสื่อมถอย พุทธศาสนาอาจจะเสื่อมพังไปด้วย ถ้าผูกพันพุทธศาสนาเข้ากับจารีตเท่านั้น

ดิฉันคิดว่า การที่ท่านอาจารย์พุทธทาสพยายามสร้างความหมายใหม่ให้กับพุทธธรรม และพยายามปลดปล่อย

ท่านปลดปล่อยในลักษณะใดบ้าง ขอยกตัวอย่างข้อคำสอนของท่านบางประการ อย่างที่ท่านบอกว่า “ให้ลืมนิพพาน ลืมพระไตรปิฎก ลืมระเบียบพิธีทางศาสนา ลืมความคิดต่างๆ ด้านเดียวให้วางไว้ก่อน อย่าไปยึดมั่นถือมั่น” ท่านบอกว่า “อย่าให้พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ กลายเป็นภูเขาหิมาลย์ที่บดบังความจริง อย่ารักนับถือตัวกูเขามากกว่าตัวความจริง หา

ความจริงที่อยู่เหนือไปจากรูปธรรมที่ปรากฏ” ท่านบอกว่า “ธรรมะไม่มีชาติ พระพุทธเจ้าไม่มีชาติ นิพพานไม่เป็นการมสิทธิ์ของชนชาติใด” ดิฉันอยากจะสรุปส่วนนี้สั้นๆ ว่า ถ้าจะเปรียบธรรมะเหมือนน้ำ ชาวพุทธที่อาจจะคุ้นเคยกับ

น้ำที่อยู่ใต้น้ำด้วยแก้วทรงกลมแล้วไม่เคยเห็นน้ำในรูปลักษณะอื่น อาจจะไม่เข้าใจว่าน้ำเท่ากับทรงกลมนั้น แต่ท่านอาจารย์พุทธทาสพยายามชี้ให้เห็นว่า ทรงกลมเป็นเพียงรูปลักษณะหนึ่งของภาชนะที่บรรจุน้ำ เราจำเป็นต้องก้าวเหนือทรงกลมนั้น เพื่อให้รู้จักน้ำ บางครั้งน้ำในสภาวะธรรมชาติอาจจะไม่เพียงแต่อยู่ในทรงเหลี่ยม ทรงสูง ทรงยาว อะไรก็ได้ทั้งนั้น

แต่อาจจะไร้รูปร่างที่แน่นอน ด้วยเข้าไป อันนี้ดิฉันคิดว่า เป็นส่วนแรกที่ท่านพยายามชี้ให้เห็นว่า จาริตทางพุทธศาสนาและพิธีกรรมเป็นเพียงสัญลักษณ์ ไม่ใช่ละทิ้งสัญลักษณ์ แต่ให้เข้าใจว่าเป็นเพียงสัญลักษณ์

ส่วนที่ ๒ ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นหัวใจของการตีความของท่านคือ การอธิบายภาวะสากลแห่งพุทธธรรม ในประเด็นนี้ขอพูดเป็น ๔ ประเด็นย่อย

ประการแรก ท่านอธิบายธรรมในลักษณะที่ว่า ธรรมะคือธรรมชาติในแง่ของกฎธรรมชาติ หน้าที่ที่เราพึงปฏิบัติต่อธรรมชาติ ตัวโลกธรรมชาติทั้งหมด และผลจากการปฏิบัตินั้น

ประการที่สอง ภาวะสากลทางธรรม ท่านอธิบายโดยการอธิบายเรื่องภาวะธรรมทางภาษา พุทธศาสนาจะต้องเป็นที่เข้าใจในระดับภาษาธรรมอันเป็นสากล ท่านยกตัวอย่างพระพุทธเจ้า ถ้าเราเข้าใจในแง่ภาษาคน เราก็เข้าใจว่าท่านคือบุคคลในประวัติศาสตร์ ผู้ตรัสรู้เมื่อ ๒,๕๐๐ กว่าปีมาแล้ว และเสด็จดับขันธปริ-

นิพพานไปแล้ว ท่านบอกว่า ถ้าเข้าใจพระพุทธเจ้าในภาษาธรรม ต้องเข้าใจในความหมายว่า “ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นตถาคต ผู้ใดไม่เห็นธรรม ผู้นั้นแม้จะจับชายฉัตรของตถาคต ก็ไม่เห็นตถาคต” ข้อนี้ได้รับการอธิบายและตีความอย่างมากมายในหมู่นักวิชาการตะวันตก ซึ่งถือกันว่าท่านเป็นนักคิดฝ่ายพุทธศาสนาที่มีความคิดสร้างสรรค์และอธิบายระดับความหมายของภาษาได้อย่างลึกซึ้งที่สุดท่านหนึ่ง

ประการที่สาม ภาวะสากลแห่งธรรมที่ท่านพูดถึงนั้น ท่านพูดถึงภาวะสากลในการบรรลุธรรม ท่านเห็นว่าทุกๆ คนที่นั่นอยู่ในที่นี้และที่อื่นๆ สามารถบรรลุธรรมได้ และมีความโน้มเอียงที่จะบรรลุธรรม เหมือนน้ำย้อมไหลจากที่สูงลงสู่ที่ต่ำ ท่านยกตัวอย่างชรวาสซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของมนุษยชาติ เหมือนคนที่อยู่กลางกองเพลิง ซึ่งมีความร้อน มีปัญหากดดันทับอยู่ในชีวิตประจำวัน รุนแรงเสียยิ่งกว่าพระสงฆ์ ท่านถือว่าถ้าเราแก้ปัญหาของชรวาสได้ ก็นำ

จะแก้ปัญหาเรื่องต้นหาของพระสงฆ์ได้ด้วย เพราะว่าเป็นของชรวาสนั้นมีความรุนแรงยิ่งกว่า

ทัศนคติที่ว่า ทุกคนบรรลุธรรมได้ และได้ “ที่นี้เดี๋ยวนี้” ด้วย นำไปสู่วิาทะครั้งสำคัญของท่านอาจารย์พุทธทาสกับท่านอาจารย์คึกฤทธิ์ ท่านอาจารย์คึกฤทธิ์ไม่เห็นด้วย โดยบอกว่าทำงานด้วยจิตว่างไม่ได้ “จะเอาธรรมะขนาดมหาสมุทรใส่ในถ้วยเล็กไม่ได้ คนทำงานก็ต้องมีกิเลสต้นหา ต้องอยากได้ผลประโยชน์อยู่” อาจารย์คึกฤทธิ์ว่าอย่างนั้น อาจารย์พุทธทาสบอกว่า “ถ้าคิดอย่างนั้นก็แสดงว่าฝ่ายพระสงฆ์กับฝ่ายชรวาสเดินสวนทางไปในทิศทางตรงกันข้าม ฝ่ายหนึ่งลดละ อีกฝ่ายหนึ่งสะสม ถ้าอย่างนั้นพุทธธรรมจะใช้ได้ในโลกชรวาสหรือ” ท่านพยายามชี้ให้เห็นว่าธรรมะต้องเป็นทางเดินของทั้งฝ่ายชรวาสและฝ่ายสงฆ์ และทุกคนสามารถบรรลุธรรมได้ในชาติภพที่นี้และเดี๋ยวนี้

ภาวะสากลแห่งธรรมะประการที่สี่ ท่านเน้นภาวะ

เสมอกันในทางสังคม ท่านเน้นผ่านการอธิบายภาวะเสมอกันในทางธรรม โดยเฉพาะในมิติทางศีลธรรม ท่านอธิบายทั้งสองส่วนนี้ด้วยคำสอนสามประการด้วยกัน

ประการแรกที่สำคัญมากคือ ท่านพยายามอธิบายปฏิจลสมุพบาทเสียใหม่ให้เห็นที่ชาติภพปัจจุบัน ช่วงขณะนี้เดี๋ยวนี้ ไม่ใช่เกิดจากท้องพ่อแม่ การอธิบายอย่างนี้อาจจะเป็นที่ถกเถียงได้ในบรรดาอรรถกถาจารย์ทั้งหลาย แต่ในแง่ของความหมายต่อสังคม ดิฉันคิดว่าสำคัญมาก เพราะท่านจะไม่เน้นการสั่งสมบุญบารมีแบบข้ามภพข้ามชาติ

ประการที่สอง ท่านพยายามแยกแยะให้เห็นว่า “กุศลกับบุญ” นั้นต่างกัน คนที่ทำบุญและหวังจะได้ไปสวรรค์ ท่านบอกเหมือนกับฝากธนาคาร ฝาก ๒ บาท อยากรู้ได้ ๒ ล้าน ทำบุญไป ๒ บาท ตักบาตรไป ๑ ทัพพี ขอให้ได้เกิดในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ท่านบอกเหมือนทำบุญแล้วหวังผลเป็นกอบเป็นกำ ทำอย่างนี้ไม่เกี่ยวกับพุทธธรรม พุทธธรรมต้องทำกุศล คือทำ

แล้วยังเป็นเหมือนใบมีดที่ตัดให้โล่งเตียน ให้ละกิเลส ให้ลดตัณหา ไม่ใช่ทำเพื่อสะสมความสุขฝ่ายเนื้อหนังในชาติภพต่อไป

ประการที่สาม ท่านชี้ให้เห็นว่าทศพิธราชธรรมซึ่งเป็นธรรมะของพระเจ้าแผ่นดินนั้นก็เป็นที่ประชาชนพึงปฏิบัติได้ในสังคมประชาธิปไตย การที่ประชาชนปฏิบัติธรรมะเหล่านี้จะช่วยเอื้อหนุน เกื้อกูลให้พระมหากษัตริย์ทรงปฏิบัติทศพิธราชธรรมได้สะดวกยิ่งขึ้น

ทั้งหมดนี้ดิฉันคิดว่าเป็นการสั่งสอนธรรมที่เหมาะสมสมัยอย่างยิ่ง ในยุคสมัยที่เรียกกันว่า “โลกาอนุวัตร” คือ “ชาติไทยคล้อยตามโลก” หรือศัพท์ของอาจารย์นิธิ (เอียวศรีวงศ์) ว่า “โลกานุก” คือโลกมันวกมาหาเรา คือเราต้องถูกกำหนดโดยโลก การที่พุทธธรรมถูกอธิบายในลักษณะที่เป็นสากลมากขึ้น จะเป็นประโยชน์ต่ออนาคตและทิศทางที่สังคมไทยจะดำเนินไป

ดิฉันอยากจะสรุปว่า อาจารย์พุทธทาสไม่ได้ตัดทอนจารีต แต่พยายามสร้าง ความหมายใหม่ให้กับจารีต โดย

เฉพาะอย่างยิ่งพุทธจารีตในสังคมไทย ท่านเน้นภาษาธรรม ท่านเรียกร้องให้เข้าใจพุทธธรรมด้วยตนเอง บ่อยครั้งชาวไทยนับถือพุทธแต่ในนาม ไม่ได้เข้าใจพุทธธรรมด้วยตนเอง น้อยคนที่อ่านพระไตรปิฎกด้วยตนเอง ท่านเน้นว่าพุทธธรรมมีประสิทธิภาพในชาติภพนี้ ท่านเน้นว่าพุทธธรรมใช้ได้ในทุกหมู่เหล่า และเอื้อต่อวัฒนธรรมประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น

ดิฉันอยากจะจบด้วยการบอกว่า มรดกที่ท่านอาจารย์พุทธทาสให้ นั่นเป็นคำเชื้อเชิญที่เป็นคำท้าทาย เรียกร้องให้เราทุกคนเข้าใจและปฏิบัติ เราในฐานะผู้สืบทอดมรดกทางภูมิปัญญา นี้ จะมีความกล้าหาญทางจริยธรรมที่จะรับมรดกและสืบทอดมรดกขึ้นนี้ต่อไปหรือไม่ เรื่องนี้ขึ้นอยู่กับว่าเราเข้าใจมรดกที่ได้รับนี้ได้ลึกซึ้งแค่ไหน

จากการอภิปราย ณ ลานปรีดิยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
กรกฎาคม ๒๕๓๖

มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป

Sathirakoses-Nagapradipa Foundation

ประกาศเกียรติคุณบุคคลดีเด่นทางวัฒนธรรม

มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีปรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ในปีพ.ศ. ๒๕๓๑ นั้น นอกจากยูเนสโกจะจัดงานฉลองชาติกาลครบศตวรรษให้พระยาอนุমানราชชนแล้ว องค์การสหประชาชาติยังประกาศให้ปีดังกล่าวเป็นการเริ่มทศวรรษทางวัฒนธรรมอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ประเทศต่างๆ ถือเอาว่าวิถีชีวิตของประชาชนคนธรรมดาสามัญสำคัญยิ่งกว่าการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งรัฐบาลต่างๆ มักเน้นกันจนทำให้ช่องว่างระหว่างคนรวยกับคนจนแยกห่างออกไปทุกที เปิดโอกาสให้วัฒนธรรมแบบบริโศคจากบรรษัทข้ามชาติเข้ามา ก้าวกายภายในหลายประเทศ เป็นเหตุให้เกิดการทำลายล้างทรัพยากรทางธรรมชาติต่างๆลงเป็นอันมากอีกด้วย หวังว่าทศวรรษแห่งการพัฒนาที่สหประชาชาติเคยประกาศมาก่อน จนถูกกล่าวหาว่าช่วงเวลาดังกล่าวเป็นทศวรรษแห่งความอับยศ คงจะเปลี่ยนทิศทางไปได้

ปี ๒๕๓๗ นี้ รัฐบาลไทยได้ประกาศให้เป็นปีแห่งวัฒนธรรมตามมติขององค์การสหประชาชาติ ถ้าหน่วยงานของรัฐและเอกชนจับเนื้อหาสาระของวัฒนธรรมได้ ไม่จัดงานกันอย่างฉาบฉวยเพียงเพื่อการฉลองอย่างครึกครื้นหรือเพื่อมุ่งส่งเสริมเพียงการท่องเที่ยวแล้ว ก็คงจะช่วยเตือนสติบุคคลต่างๆ ให้เคารพวิถีชีวิตของชาวบ้าน ให้เห็นคุณค่าธรรมดั้งเดิม ให้เข้าถึง

ภูมิธรรมในท้องถิ่น อย่างไม่พ้นความครอบงำของวัฒนธรรมโดยรัฐและวัฒนธรรมแบบบริโศคอีกด้วย

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติได้มีส่วนอย่างสำคัญในการจัดงานฉลองชาติกาลครบศตวรรษของพระยาอนุমানราชชนและพระสารประเสริฐในปีถัดมา ดังก่อนหน้านี้คณะกรรมการดังกล่าวได้จัดให้มีการยกย่องศิลปินแห่งชาติในสาขาวิชาต่างๆ ขึ้นมาอีกด้วย นับเป็นการอุดหนุนการแสดงออกทางวัฒนธรรมอีกประการหนึ่ง ซึ่งมุ่งความงาม ความไพเราะเป็นเกณฑ์ และในบรรดาศิลปินแห่งชาติที่ได้รับเลือกแต่ละปีนั้น ก็มักมีผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับมูลนิธิอยู่เสมอมา เช่น นายเพื่อ หริพิทักษ์ นายอังคาร กัลยาณพงศ์ นายคำสิงห์ ศรีนอก นางประคิน ชุมสาย ณ อยุธยา และนายเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เป็นต้น เชื่อว่าถ้าสำนักงานคณะกรรมการดังกล่าวจะจัดงานปีวัฒนธรรมแห่งชาติที่เนื้อหาสาระ คงจะช่วยปลุกมโนธรรมสำนึกของประชากรราษฎรและรัฐบาลได้อย่างควรแก่การสรรเสริญ

ในฐานะที่มูลนิธิ เกี่ยวข้องอยู่กับการอนุรักษ์และสร้างสรรค์มรดกกรรมในด้านต่างๆ ตลอดมาตั้งแต่พ.ศ. ๒๕๑๑ ในเมื่อรัฐบาลประกาศให้ปีนี้ปีวัฒนธรรมแห่งชาติ มูลนิธิจึงใคร่

● อาจารย์สุลักษณ์ ศิวรักษ์ ประกาศเกียรติคุณ คุณยูจิโร อิวาอิ และคุณไมเคิล ไรท เป็นบุคคลดีเด่นที่ช่วยเหลือเกื้อกูลวัฒนธรรมไทย

ขอมีส่วนร่วมอย่างย่อๆ ด้วยการยกย่องบุคคลดีเด่นที่ช่วยเหลือเกื้อกูลวัฒนธรรมไทย โดยเห็นว่าสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ คงทำได้เพียงแต่กับชนเชื้อชาติไทย มูลนิธิจึงใคร่ยกย่องเชิดชูคนต่างชาติดีที่มีคุณูปการกับวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างมาก

บุคคลแรกที่มูลนิธิฯ ใคร่ขอยกย่องสรรเสริญคือ นายไมเคิล ไรท จากประเทศอังกฤษ ซึ่งได้อุทิศตนเพื่อเข้าใจวัฒนธรรมไทยและต้นตอที่มาของวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะก็จากอินเดียใต้ และศรีลังกา อย่างยากที่จะหาชาวไทยหรือเทศคนใดที่จะทำได้ในเรื่องนี้ถึงเพียงนี้

จริงอยู่ ชาวอังกฤษคนที่สนใจศึกษาไทยวิทยาในสาขาต่างๆ มีอยู่มากน้อย แต่จะหาผู้ที่ศึกษาวัฒนธรรมไทยเป็นองค์รวมเช่นนายไมเคิล ไรท ยังมองไม่เห็น ไซ้แต่เท่านั้น นายไรทไม่ได้ศึกษาเพียงวิธีวิทยาในแขนงหนึ่งใด

โดยเฉพาะ และไม่ได้ศึกษาเพื่อปริญญาโทหรือปริญญาตรี หรือต้องการผลแห่งการวิจัย หากศึกษาเพราะฉันทะในทางความรู้และความเข้าใจ โดยต้องการเขียนความรู้และความเข้าใจนั้นๆ ให้คนไทยได้รับรู้หรือได้แย้ง ดังอาจกล่าวได้ว่าไม่มีฝรั่งคนใดสามารถถ่ายทอดความคิดอ่านออกเป็นภาษาไทยได้เช่นนี้ในบัดนี้ ในสมัยก่อนอาจมีฝรั่งเท่า **เจษฎาจารย์ ฟ. ฮีแลร์** ที่นิยมเขียนภาษาไทย ยิ่งกว่าภาษาเทศ แต่แวดวงของท่านก็จำกัดไม่กว้างขวางเท่านายไรท การเขียนของนายไรท โดยเฉพาะก็ที่ลงพิมพ์ใน **ศิลปวัฒนธรรม** และ **มติชน** นั้น เป็นการเตือนสติคนไทยให้เห็นคุณค่าของภาษาไทย ให้เห็นความเป็นมาของอารยธรรมไทยสายชมพูทวีปและลังกาทวีป ซึ่งมักถูกละเลยไปอย่างน่าเสียดาย นอกไปจากนี้แล้ว นายไรทยังเตือนสติคนไทยให้เข้าใจวัฒนธรรมไทยในระดับต่างๆ อย่างน่ารับฟังยิ่งนัก

คุณูปการดังกล่าวของนายไมเคิล ไรท ที่
เอ่ยถึงโดยย่อนี้ ควรที่จะได้รับการยกย่อง
สรรเสริญเชิดชูเกียรติในปีวัฒนธรรมแห่งชาติ
จึงขอประกาศถ้อยคำนี้ไว้ให้ปรากฏ และ
ขอสำนึกในบุญคุณที่นายไมเคิล ไรท มีต่อ
วัฒนธรรมไทยไว้ในที่นี้ด้วย

บุคคลที่ ๒ คือ นายยูจิโร อิวากิ ผู้ซึ่ง
เคยสอนภาษาญี่ปุ่นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
และศึกษาค้นคว้าด้วยวรรณคดีไทยมากกว่า ๒๐
ปี ทั้งนี้เพราะความรักยิ่งกว่าหวังผลประโยชน์ใน
ทางวิชาการ หรือเพื่ออัครฐานทางวิชาชีพ

นายอิวากิได้แปล *ปีศาจ* ของเสนีย์
เสาวพงศ์ และ *เขาสีอกานต์* ของสุวรรณี สุคนธา
ออกเป็นภาษาญี่ปุ่นนอกจากการแปลผลงาน
ด้านกวีนิพนธ์ของนายผี อุซุซึเนะ จิตร ภูมิศักดิ์
อังคาร กัลยาณพงศ์ สุจิตต์ วงษ์เทศ และเนาวรัตน์
พงษ์ไพบูลย์ ฯลฯ นี่ก็เป็นผลงานแห่งความรัก
อีกเช่นกัน ดังเขาจัดแจงด้วยตนเองให้กวีไทยได้
ไปอ่านคำประพันธ์ของตนที่ประเทศญี่ปุ่น โดยมี
เขาเป็นสื่อ แม่มูลนิธิฯ ทางวัฒนธรรมใน
ประเทศนั้นจะไม่ให้การสนับสนุน เขาก็ลงทุนลง
แรงเอง และไม่ว่านักเขียนไทยคนใดไปญี่ปุ่น
หากเขารู้ เขาจะต้อนรับขับสู้ด้วยไมตรีจิต
มิตรภาพอย่างเต็มที่ ในขณะที่คนญี่ปุ่นส่วนมาก
ไม่มีเวลาให้ นายอิวากิมีเวลาให้นักเขียนและ
ปัญญาชนคนไทยเสมอ ดังเขามักมาเมืองไทย
ทุกปีเพื่อศึกษาค้นคว้าด้วยทุนรอนของตนเอง
เขาถือว่ามีมิตรภาพและวิชาความรู้สำคัญที่สุด

ในขณะที่ชื่อเสียงของเมืองไทยในญี่ปุ่น
เป็นไปในด้านของการเพิ่มโสเภณี และการ
เพิ่มแรงงานที่ผิดกฎหมาย นายอิวากิช่วยให้ชาว

ญี่ปุ่นได้สัมผัสกับความงาม ความไพเราะ และ
นฤมิตรกรรมอันประเสริฐของไทย นับว่าควรแก่
การยกย่อง

นอกจากนี้แล้วนายอิวากิยังเขียนนวนิ
ยายเรื่อง *น้ำมหาคักดีสิทธิ์* เพื่อตอบหน้าแนวทาง
การพัฒนาอย่างญี่ปุ่น ให้เห็นว่าถ้าไทยรุ่งเรือง
ทางเศรษฐกิจ ญี่ปุ่นก็จะสยบยอมกับไทยนั้นแล
ยังเรื่อง *ออกญาเสนาภิมุข* ที่เขาเขียนเป็นนวนิยาย
เชิงประวัติศาสตร์ก็น่าสนใจ เชื่อว่าทั้งสองเรื่องน
ี้คงมีปรากฏเป็นภาษาไทยภายในเวลาไม่ช้าไม่
นานนี้

เรามีผู้รู้ชาวญี่ปุ่นเกี่ยวกับไทยวิทายามาก
แต่ละคนทำคุณประโยชน์ให้ในทางวิชาการมิใช
่น้อย แต่ยากนักที่เราจะหาญี่ปุ่นที่สนใจใน
ด้านวรรณศิลป์ของไทย หรือเขียนเรื่องเมืองไทย
ในแง่ของนวนิยาย และช่วยขยายวงวรรณกรรม
ไทยให้เป็นที่รับรู้อย่างกว้างขวางทางประเทศญี่ปุ่น

เราย่อมสำนึกได้ว่าบุคคลอย่างนายยูจิโร
อิวากิ มีคุณูปการกับวัฒนธรรมไทยในแง่ของ
วรรณศิลป์

เนื่องในปีทางวัฒนธรรมของไทยในปี
๒๕๓๗ นี้ ทางมูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป
จึงใคร่ขอจารึกบุญคุณของนายยูจิโร อิวากิไว้ให้
ปรากฏ

ประกาศ ณ คุ้มขุนช้าง จ.สุพรรณบุรี
วันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๓๗

๒๗๙ สุขุมวิท ๕๐ พระโขนง กทม. ๑๐๒๕๐

๒๓ มีนาคม ๒๕๓๗

เรียน คุณอนันต์ (วิริยะพินิจ) ที่นับถือ

เรื่องหนังสือยกย่องนายไมเคิล ไรท์ และนายยูจิโร อิวากิ นั้น เห็นด้วยทุกอย่าง นอกจากข้อความที่ว่า "...เพื่อตบหน้าแนวทางการพัฒนาอย่างญี่ปุ่น ให้เห็นว่าถ้าไทยรุ่งเรื่องทางเศรษฐกิจ ญี่ปุ่นก็จะสยบสยอมากับไทยนั้นแล..." ตามความรู้สึกของดิฉัน การระบุเช่นนั้น เป็นการเสี่ยงเดาจากมุมมองของเราเอง ไม่ควรเอ่ยถึงความเป็นญี่ปุ่นกับความเป็นไทย ไม่เป็นผลดีกับใคร ปล่อยให้ผู้อ่านใช้วิจารณญาณเองจะเหมาะสมกว่า

นอกนั้นก็แล้ว

ด้วยความเคารพ

(สมศรี สุขุมลันนท์)

กองทุนศรีบูรพา

๕๒๕/๓๕๒ พรสวางนิเวศน์ สำโรง สมุทรปราการ ๑๐๒๗๐ โทร. ๓๙๔๔๕๑๐

คำประกาศเกียรติคุณ รางวัล "ศรีบูรพา" ประจำปี ๒๕๓๗
แด่ "นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์"

นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ เป็นนักคิดนักเขียนคนสำคัญของไทย ที่มีผลงานด้านวรรณกรรมมาอย่างยาวนานต่อเนื่องนับแต่ต้นทศวรรษแห่งปี ๒๕๐๐ เป็นต้นมา ในยุคที่เผด็จการครองเมืองและสังคมอับจนทางปัญญา นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ ได้เสนอผลงานทางวรรณกรรมและข้อเขียนต่างๆ ซึ่งได้จุดประกายทางความคิดแก่เยาวชนคนหนุ่มสาวไทยให้แสวงหาสัจธรรมแห่งสังคม กระตุ้นให้คนหนุ่มสาวเกิดการคิดและค้นหาทางออก ในยุคดังกล่าว นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ ได้เป็นบรรณาธิการหนังสือ "สังคมศาสตร์ปริทัศน์" ซึ่งได้กลายเป็นเวทีกลางแห่งการคิดและการเรียนรู้ของคนหนุ่มสาวในยุคแห่งการแสวงหา อันเป็นพื้นฐานของขบวนการต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยและความเป็นธรรมในสังคม ซึ่งพัฒนามาเป็นขบวนการเพื่อประชาธิปไตย ๑๔ ตุลาคม ๒๕๑๖ และสืบต่อมาภายหลังจากนั้น

ในหลายทศวรรษที่ผ่านมา นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ ได้เสนอผลงานวรรณกรรมและข้อเขียนต่างๆ มากมายในหลายปริมาณ อาจกล่าวได้ว่า นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ เป็นผู้เชื่อมต่อปรัชญาทางความคิดตะวันตกเข้ากับตะวันออก, เชื่อมต่อวัฒนธรรมอันดีงามของไทยในอดีตเข้ากับปัจจุบัน และที่สำคัญ เป็นผู้สืบสานภูมิธรรมแห่งศาสนาพุทธเข้าสู่ยุคใหม่

นอกจากนี้ นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ ยังเป็นนักเคลื่อนไหวทางสังคม ที่กระตุ้นให้ภาคส่วนเอกชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม จนก่อให้เกิดขบวนการพัฒนาเอกชนในรูปการต่างๆ จากความคิดและความจริงจังในการทำงาน ทำให้นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ ยังเป็นนักวิจารณ์สังคมคมคายที่ไม่เพียงปรารถนาของผู้ปกครอง และถูกปองร้ายอยู่เนืองๆ

ในฐานะนักคิดนักเขียนและนักปฏิบัติทางสังคม. ที่สัตย์ซื่อ, จริงจัง และจริงจังต่อผลงานสร้างสรรค์ นับเป็นแบบอย่างที่ดีเด่นและดีงามในแวดวงวรรณกรรม กองทุน "ศรีบูรพา" จึงขอประกาศเกียรติคุณให้นายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ เป็นผู้รับรางวัล "ศรีบูรพา" ประจำปี ๒๕๓๗

(นายสุวัฒน์ วรดิลก)

ประธานคณะกรรมการกองทุน "ศรีบูรพา"

งานพระราชทานเพลิงศพศาสตราจารย์เพื่อ หริพิทักษ์ ท.ม. ศิลปินแห่งชาติ ณ เมรุหลวงหน้าพลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส ผ่านพ้นไปด้วยดีเมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ศกนี้ โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงศพ นับเป็นเกียรติยศแก่ผู้ล่วงลับไปเป็นอย่างยิ่ง

ในงาน นอกจากจะมีญาติสนิทมิตรสหายและแขกรับเชิญมาร่วมไว้อาลัยนับร้อยแล้ว ยังมีการจัดถวายการสวดทำนองสรภัญญะเพื่อสวดดีเกียรติคุณของอ.เพื่อ หริพิทักษ์ (ดังบทกลอนที่ปรากฏในคอลัมน์ “บทกวี” ใน *เสขิยธรรม* ฉบับที่แล้ว) และ ยังลุลงบุญ หมอแคนนัยน์ดาพิการได้แสดงความสามารถทางดนตรีพื้นบ้านเพื่อถวายให้สมเด็จพระเทพฯ ได้ทรงพระสรวลด้วยความพอพระทัยเป็นอย่างยิ่ง

อนุสนธิจากงานพระราชทานเพลิงศพครั้งนี้คือ หนังสือ ๒ เล่ม เล่มหนึ่งชื่อ “คิดถึงอาจารย์เพื่อ” จัดพิมพ์โดยเสด็จพระราชกุศล โดยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และมูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป มีนายอนันต์ วิริยะพินิจ เป็นบรรณาธิการ ซึ่งนอกจากจะบรรจุด้วยประวัติและผลงานของผู้ล่วงลับโดยสังเขป ธรรมานุสรณ์ และธรรมเทศนาแล้ว ยังรวบรวมข้อเขียนถึงอ.เพื่อจากบุคคลใกล้ชิดและในวงการศิลปะ มีอาทิ ศิลป์ พีระศรี ประยูร อุลุชาฎะ กรุณา กุศลาลัย ส.ศิวรักษ์ เอกวิทย์ ณ ถลาง เป็นต้น

อีกเล่มหนึ่งเป็นร้อยกรองที่ประพันธ์โดยอังคาร กัลยาณพงศ์ กวีซีไรต์ เพื่อไว้อาลัยศิลปินแห่งชาติผู้ล่วงลับไปท่านนี้เช่นเดียวกัน ชื่อว่า “สุมาลัยปรโลก”

หนังสืออันทรงคุณค่าทั้งสอง ได้มีการแจกเป็นบรรณาการแก่ผู้สมทบทุนเป็นเจ้าภาพในงานพระราชทานเพลิงศพด้วย

ใบขอรับการเป็นสมาชิกจดหมายข่าว เสขิยธรรม

ชื่อ _____ นามสกุล _____
ที่อยู่ (วัด/บ้าน) เลขที่ _____ หมู่ที่ _____ ซอย _____
ถนน _____ ตำบล _____ อำเภอ _____
จังหวัด _____ รหัสไปรษณีย์ _____ โทรศัพท์ _____

ใบขอรับการเป็นสมาชิกอุปถัมภ์

โดย () ถวายพระสงฆ์ที่ผู้จัดทำเห็นควรจะได้รับจดหมายข่าวเสขิยธรรม
อ่านประจำ

() มอบให้บุคคลอื่นๆ ตามชื่อที่อยู่ข้างล่างนี้

ใบขอรับเป็นสมาชิก

() ๑ ปี(๖ ฉบับ) ๑๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่ _____ ถึงฉบับที่ _____

() ๒ ปี(๑๒ ฉบับ) ๒๐๐ บาท เริ่มต้นฉบับที่ _____ ถึงฉบับที่ _____

() ตามกำลังศรัทธา _____ บาท/ปี

ส่งจ่ายโดย

() ธนาณัติ () ตัวแลกเงิน () เช็ค () เงินสด

ในนาม

นายพิภพ อุดมอิทธิพงศ์

คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา(ศพพ.)

๑๒๔ ซ.วัดทองนพคุณ ถ.สมเด็จพระเจ้าพระยา

เขตคลองสาน กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

ธนาณัติส่งจ่าย ปณ.คลองสาน

นายศรีกรมลเป็นผู้มีอุปการะ
ประทีปเป็นอย่างมาก ไม่แต่ในฐานะ
เท่านั้น หากยังสนใจอุดหนุน
ทุกประการ โดยที่มูลนิธิฯ นี้ นอก
ถมิมิตรอันประเสริฐ ผู้มีอุปการะอัน
ยังได้มีส่วนช่วยเหลือกึ่งนักเขียน ทั้งที่
แสวงหาความงาม ความดี และ

คุณของมูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะ-
รองประธานกรรมการของมูลนิธิ
กิจกรรมต่างๆ ของมูลนิธิ ทุกอย่าง
จากจะตั้งตามนามปากกาของคู่กัลยา-
ยิ๊งกับวงวรรณกรรมไทยแล้ว มูลนิธิ
เขียนเรื่องและเขียนรูป ให้มีโอกา
ความจริง ตามที่ตนต้องประสงค์ จน
อย่างล้ำเลิศ

งานเหล่านี้ นาย
อย่างปิดทองหลังพระมา
อณู สรณีสถานพระยา-
ประเสริฐ ขึ้นที่อาศรม
จ.นครนายก ในโอกาส

นายศรีกรมล นาคะประทีป

ชาตศ ๑๔ พฤษภาคม ๒๔๗๑
มรณะ ๙ เมษายน ๒๕๓๖

ศรีกรมลช่วยเหลือกึ่งกู่
โดยตลอด ยังการสร้า
อนุ มานุษ - พระ สार
วงศ์สนธิ ทางคลองรังสิต
ที่ทั้งสองท่านมีอายุบรรจบ

ครบศตวรรษในพ.ศ.๒๕๓๑ และ ๒๕๓๒ นั้น นายศรีกรมลเป็นกำลังใจอย่างสำคัญอันทำให้อณูสรณีสถานดังกล่าวสำเร็จจุลลงอย่างเรียบร้อย ยิ่งชวนอนุสรณ์ด้วยแล้ว นายศรีกรมลมาช่วยปลูกต้นไม้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งศิษยานุศิษย์อีกเป็นอันมาก โดยที่ศิษย์เหล่านี้ได้ช่วยงานด้านการหาทุนรอนให้อณูสรณีสถานมาแต่ต้นจนเสร็จงาน ซึ่งนับว่าเป็นเวลานานพอสมควรเลยทีเดียว

ความเป็นเลิศของนายศรีกรมลในวิชาศาสตร์เร็นลับ นอกเหนือวิทยาการตามธรรมดาแล้ว จักไม่ขอเอ่ยไว้ในที่นี้ ด้วยเชื่อว่าจะมีศิษย์หาเขียนถึงกันมากแล้ว จะอย่างไรก็ตาม วิทยาคุณดังกล่าวของนายศรีกรมลได้มีส่วนช่วยเหลือกึ่งกู่บุคคลต่างๆ ในวงกว้าง ในทางระงับทุกข์กายทุกข์ใจ และให้ได้รับความสุขในทางต่างๆ อย่างอนูโมทนา

นายศรีกรมลไม่เคยอวดอ้างทางด้านคุณวิเศษดังกล่าวเลย ยิ่งกับเพื่อนกรรมการมูลนิธิ ด้วยแล้ว นายศรีกรมลมีแต่ความอ่อนน้อมถ่อมตน ความเป็นคนธรรมดาสามัญ ความเป็นกันเอง และมีความมีอารมณืขันเป็นเจ้าเรือนอยู่เสมอ ช่วยให้การประชุมกรรมการเป็นไปอย่างราบรื่น เรียบร้อย และครั้นเครงตามสมควร ยังการประสานงานกับท่านประธานก็เป็นไปอย่างเห็นอกเห็นใจกัน แม้กับเจ้าหน้าที่ระดับล่างๆ ต่างได้รับความสนับสนุนและความเอื้ออาทรจากนายศรีกรมลด้วยกันทั้งสิ้น

ยามข้าพเจ้ามีทุกข์ นายศรีกรมลก็จะร่วมทุกข์ด้วย และถ้าช่วยเหลือกึ่งกู่อะไรได้ จะทำให้
อย่างเต็มใจ นับว่าน่าประทับใจนัก

การที่นายศรีกรมลจากไปสู่ปรโลกเช่นนี้ เชื่อว่าจะไปสู่สุคติภพอันสูงส่งขึ้นไป และคงจะเอื้ออาทรกับญาติมิตร ศิษยานุศิษย์ ตลอดจนกิจการงานของมูลนิธิ อีกต่อไป ถึงจะอย่างไรก็ตาม ในฐานะปุถุชนคนธรรมดา ข้าพเจ้าก็ย่อมรู้สึกเสียดายและอาลัย โดยระลึกถึงความสำนึกในคุณงามความดีของนายศรีกรมลอยู่ตลอดไป

ส. ศิวรักษ์

ปางกภาพุทธทาส

ครั้งที่

๑

เรื่อง

"ธัมมิกสังคม"

โดย

ศ.น.พ.ประเวศ วะสี

- บทกวีรำลึกถึงท่านอาจารย์พุทธทาส
โดย เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์
- ร่วมฟังเสวนาเรื่อง "เกร็ดชีวิตท่านพุทธทาส"
และ อภิปราย เรื่อง "การอธิบายหลักพุทธธรรม
ให้สอดคล้องกับสังคมสมัยใหม่"

■ จัดโดย ■

มูลนิธิโกมลคีมทอง / สถาบันสันติประชาธรรม / สวนสร้างสรรค์ นาคระ-บวรรัตน์ /
คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา (ศพพ.) / โครงการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานด้านเด็ก มูลนิธิเด็ก

ในวันเสาร์ที่ ๒๘ และอาทิตย์ที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๓๗

ณ สวนโมกขพลาราม อ.ไชยา จ.สุราษฎร์ธานี

CROSSROADS

An Interdisciplinary Journal of Southeast Asian Studies

This issue of *Crossroads* is dedicated to
the memory and legacy of

Buddhadasa Bhikkhu
1906 – 1993